

ค ๑๓

เลขประณมย์ที่ ๕

ของ

อำมาตย์ตรี พระเสริมวิชาพูล (ไผ่ หุตะโกวิท)

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๒

ปกกระดาษราคาฉบับละ ๓๐ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์ หลังโรงหนังนครเขมร

พระนคร

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

๑
๓๐๗๒-๕
ค

ก 03081 - ก 03089

ข 510 ข 11:๑

ค 923 ค

เลขประณมบัติ ๕

ของ

อามาตย์ตรี พระเสริมวิชาพูล (ไผ่ หุตะโกวิท)

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๒

ปกกระดาษราคาฉบับละ ๓๐ สตางค์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศรีหงส์ หลังโรงหนังนครเขมม

พระนคร

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

คำนำ

ความมุ่งหมายที่ข้าพเจ้าเขียนเลข ประถมปีที่ ๔ นี้ เพื่อให้เป็นเครื่องมือของครู ปรชาบาล และสำหรับนักเรียนใช้เป็นแบบฝึกหัดด้วย เป็น การฝึกความรู้ เพื่อให้ชำนาญขึ้น และเนื่องด้วยข้าพเจ้าได้ไปตรวจการศึกษาตามโรงเรียนประชาบาลในมณฑลที่ข้าพเจ้าจัดการอยู่ ได้พบความบกพร่องบางอย่าง เช่นการสอนเลขแก่นักเรียน ประถมปีที่ ๔ เป็นต้น ข้าพเจ้าจึงใช้เวลาว่างของข้าพเจ้ารวบรวม และอธิบายวิธีสอนทำเลข สำหรับ ประถมปีที่ ๔ นี้ ตามประมวลศึกษาพิเศษภาค ๑ ของกระทรวงธรรมการ เพื่อให้ครูประชาบาลใช้ในชนบทที่กันดารต่อไป

พระเสริมวิชาพล
กรรมการมณฑลปราจีน

ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

บัญชีเรื่อง

แฟกเตอร์ คืออะไร	หน้า ๑
แบบฝึกหัด ๑	๒
แบบฝึกหัด ๒	๔
วิธคณิต แฟกเตอร์	๔
วิธหาร	๖
แบบฝึกหัด ๓	๑๑
แบบฝึกหัด ๔	๑๒
กระจายมาตราเงินสยาม	๑๓
แบบฝึกหัด ๕	๑๐
กระจายมาตราวัตรระยะไทย	๑๒
แบบฝึกหัด ๖	๑๔
กระจายมาตราวัตรระยะอังกฤษ	๑๖
แบบฝึกหัด ๗	๑๗
กระจายมาตราเมตริก	๑๘
แบบฝึกหัด ๘	๓๐
กระจายมาตราเวลา	๓๒
แบบฝึกหัด ๙	๓๓

กระจายมาตราดวง	หน้า ๓๕
แบบฝึกหัด ๑๐	" ๓๘
บวกมาตราบาทสตางค์	" ๓๙
บวกมาตราเงินสยาม	" ๔๐
แบบฝึกหัด ๑๑	" ๔๑
บวกมาตราต่าง ๆ	" ๔๔
บวกมาตราดวง	" ๔๖
แบบฝึกหัด ๑๒	" ๔๘
แบบฝึกหัด ๑๓ บวกมาตรา	" ๕๓
ลบมาตราต่าง ๆ	" ๕๗
แบบฝึกหัด ๑๔	" ๖๑
แบบฝึกหัด ๑๕ ลบมาตรา	" ๖๘
แบบฝึกหัด ๑๖ บวกลบ	" ๗๐
คูณมาตราต่าง ๆ	" ๗๓
แบบฝึกหัด ๑๗	" ๗๘
แบบฝึกหัด ๑๘ คูณมาตรา	" ๘๒
แบบฝึกหัด ๑๙ บวกลบคูณ	" ๘๓
หารมาตราต่าง ๆ	" ๘๕
แบบฝึกหัด ๒๐	" ๘๒
แบบฝึกหัด ๒๑ หารมาตรา	" ๘๖

แบบฝึกหัด ๒๒ โจทย์มาตรา	หน้า ๕๘
แบบฝึกหัดมาตราต่าง ๆ	" ๑๐๑
คำอธิบายบัญชี	" ๑๑๕
ตัวอย่างบัญชีเก็บเงินหรือรับเงิน	" ๑๑๗
แบบฝึกหัด	" ๑๒๐
บัญชีรายรับและรายจ่าย	" ๑๒๕
ตัวอย่างบัญชีรับจ่าย	" ๑๒๘
แบบฝึกหัด	" ๑๓๐

แฟกเตอร์

วิธีแยกแฟกเตอร์

แฟกเตอร์คืออะไร? การที่จะอธิบายคำแฟกเตอร์ให้นักเรียนฟังทีเดียวนั้น เห็นว่าเป็นของที่ยากจะยากสักหน่อย ควรอธิบายด้วยตัวอย่างดังนี้ เช่น:

$$๑๕ = ๓ \times ๕$$

ตัว ๓ และ ๕ เลขตัวหนึ่งตัวใดของทั้ง ๒ จำนวนนั้น แผละเรียกว่า แฟกเตอร์

หรือ $๒๐ = ๒ \times ๒ \times ๕$ ตัว ๒, ๒ และ ๕ เลขตัวหนึ่งตัวใดในทั้ง ๓ จำนวนนั้นก็เรียกว่า แฟกเตอร์ เหมือนกัน ฉะนั้นแฟกเตอร์ของเลขจำนวนใด ก็คือเลขตัวหนึ่งตัวใดใน ๒ จำนวนหรือมากกว่านั้นก็ตาม เมื่อคูณกันเข้าจะได้ผลคูณเท่ากับเลขจำนวนเดิมนั้นเสมอไป

เลขทุกจำนวนถ้าแยกออกเป็นแฟกเตอร์ได้ตั้งกล่าวมาแล้วข้างบนนี้ เลขจำนวนเหล่านั้นเรียกว่าแฟกเตอร์ร่วม

เลขบางจำนวนจะแยกออกเป็นตัวคูณอย่างข้างบนไม่ได้ ได้แต่ตัวของมันเองกับ ๑ เท่านั้น เช่น $๗ = ๗ \times ๑$

$๓ = ๓ \times ๑$, $๑๓ = ๑๓ \times ๑$. เหล่านี้เป็นต้น เลขจำนวน
เหล่านี้เรียกว่า แฟกเตอร์ตัวเฉพาะ

การแยกแฟกเตอร์นี้ควรควรนำมาให้เด็กตอบ อย่า
เพื่อบอกให้เป็นอันขาด การแยกแฟกเตอร์ของเลขจำนวน
หนึ่งจำนวนใด ตัวแฟกเตอร์ที่แยกออกมานั้นต้องให้เป็น
ตัวเฉพาะเสมอ เช่นถ้าแยกแฟกเตอร์ของ ๑๖ จะแยก
เป็น ๔×๔ ไม่ได้ เพราะ ๔ ไม่ใช่ตัวเฉพาะ ต้อง
แยกเป็น $๒ \times ๒ \times ๒ \times ๒$ ซึ่งเลขจำนวนเหล่านี้เป็นตัว
เฉพาะทั้งสิ้น เมื่อนักเรียนเข้าใจคำว่า แฟกเตอร์ร่วม
และแฟกเตอร์ตัวเฉพาะดีแล้ว ก็หาตัวอย่างให้แยก
ต่อไปอีก จนกว่าจะเข้าใจดี แล้วจึงให้ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ ๑

จงแยกแฟกเตอร์ต่อไปนี้ ๓๖, ๕๖, ๔๘, ๔๕, ๑๐๘,
๓๒, ๔๘, ๘๔, ๘๖, ๖๖, ๔๒, ๕๕, ๖๓, ๖๔, ๓๒, ๖๐,
๒๘, ๔๐.

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดที่ ๑ เข้าใจดีแล้ว ขึ้น
ต่อไปควรหาตัวอย่างเลขจำนวนให้มากขึ้น ว่าเราจะมี
วิธีแยกแฟกเตอร์ได้อย่างไรจึงจะสะดวก เช่น

จงแยกแฟกเตอร์ของ ๒๓๑๐

นักเรียนคงจะเห็นว่าเลข ๒๓๑๐ นี้ไม่มีสูตรคูณที่จะ

หาได้โดยง่าย ให้ครูแนะนำดังนี้ว่า ที่แรกทีเดียวเรา
ควรเอาตัวฉะเพาะที่น้อยที่สุดมาหารก่อน อะไรเป็นตัว
ฉะเพาะที่น้อยที่สุด ก็คือ ๒ ฉะนั้นเอา ๒ หารก่อน
(ต่อไปถ้ายังเห็นว่า ๒ หารได้อีก ก็เอา ๒ หารต่อไป)
แล้วจึงค่อยเอา ๓ หาร และค่อย ๆ เพิ่มตัวหารที่เป็นตัว
ฉะเพาะให้มากขึ้นทุกที จนกว่าจะเหลือผลตัวฉะเพาะ
สุดท้าย ข้อสำคัญก็คือว่า ต้องเอาแฟกเตอร์ตัวฉะเพาะ
หารเสมอ ดังจะได้ดังรูปให้เห็นดังนี้

$$๒) \underline{๒๓๑๐}$$

$$๓) \underline{๑๑๕๕}$$

$$๕) \underline{๓๘๕}$$

$$๑๑) \underline{๓๕}$$

$$๓$$

แฟกเตอร์ของ ๒๓๑๐

$$= ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๑๑ \times ๓$$

$$\text{ตอบ } ๒ \times ๓ \times ๕ \times ๑๑ \times ๓$$

วิธีทำเช่นนี้ครูต้องตั้งให้นักเรียนดู
บนกระดานดำและค่อย ๆ ทำให้เห็น
ทีละชั้น ชักถามนำตั้งคำถามข้าง
บน เมื่อทำสำเร็จแล้วให้นักเรียน
สังเกตว่า ตัวหารทุกตัวเป็นแฟก
เตอร์ตัวฉะเพาะทั้งสิ้น และชั้น
ต้นด้วยน้อยที่สุดก่อนแล้วจึงมาก
เข้าทุกที จนเหลือผลที่สุดคือ ๓
ซึ่งเป็นตัวฉะเพาะ แล้วไม่ต้องหาร
ต่อไป

เมื่อนักเรียนเข้าใจตัวอย่างนี้ดีแล้ว ก็ควรหาตัวอย่าง
อื่นอีก ๒-๓ ตัวอย่าง เทียบเคียงให้คล้ายกัน มาทำให้

นักเรียนคู่อีก เพื่อให้เข้าใจดียิ่งขึ้น แล้วจึงค่อยให้ทำแบบฝึกหัดต่อไป

แบบฝึกหัดที่ ๒

จงแยกแฟกเตอร์ต่อไปนี้ ๓๖๐, ๒๒๕, ๓๒๐,
๑๑๘๘, ๑๒๖, ๕๕๘๑, ๑๖๖๓๒, ๑๐๓๔, ๑๕๕๐๓๔,
๕๔๖๗, ๔๒๘๐, ๑๘๕๓๐, ๗๘๗๕, ๘๕๐, ๘๗๕๘๗๕,
๔๐๒๓๒๕, ๑๓๐๐, ๒๕๖๐.

วิธีคูณแฟกเตอร์

การคูณที่จะต้องใช้คูณอย่างแฟกเตอร์นั้น ตัวคูณจะต้องเป็นเลขจำนวนมาก อย่างน้อยควรเป็น ๒ ตัวขึ้นไป ถ้าตัวคูณมีแต่ตัวเดียวแล้ว การคูณด้วยแฟกเตอร์ก็จะเป็นของไม่สู้จำเป็นนัก ฉะนั้นครูควรหาตัวอย่างที่มีตัวคูณตั้งแต่ ๒ ตัวขึ้นไป

การคูณด้วยวิธีแยกแฟกเตอร์ ไม่จำเป็นจะต้องแยกตัวคูณเป็นตัวเลขเฉพาะเสมอไป แล้วแต่ความสะดวก เช่น ถ้าจะเอา ๗๒ เป็นตัวคูณ จะแยก ๗๒ เป็น ๘×๙ ก็พอ ไม่จำเป็นจะต้องแยก ๗๒ เป็น $๒ \times ๒ \times ๒ \times ๓ \times ๓$ ซึ่งจะทำให้เสียเวลามากไป

ตัวคุณตัวใด เมื่อแยกเป็นแฟกเตอร์ออกแล้ว
จำนวนที่หนึ่งยังมากอยู่ก็ควรแยกออกไปอีก เช่นตัวคุณ
เป็น ๑๓๕ ควรแยกเป็น $๕ \times ๕ \times ๓$ (ตัวคุณที่เหมาะสมไม่
ควรให้เกินสูตรคุณ ๑๒)

ตัวอย่างที่ ๑ จงคูณ ๑๕๒ ด้วย ๒๓

๒๓ แยกแฟกเตอร์ออกได้ ๕×๓

$$๑๕๒ \times ๕ = ๗๖๐$$

$$๗๖๐ \times ๓ = ๒๒๘๐$$

ให้คำถามเด็กคิดในใจ

$$\therefore ๑๕๒ \times ๒๓ = ๒๒๘๐$$

ตามวิธีสูตรคุณ ทั้ง ๒

ตอบ ๒๒๘๐ ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ ๒ จงคูณ ๑๔๒ ด้วย ๑๓๕

๑๓๕ แยกแฟกเตอร์ได้ $๕ \times ๕ \times ๓$

$$๑๔๒ \times ๕ = ๗๑๐$$

$$๗๑๐ \times ๕ = ๓๕๕๐$$

$$๓๕๕๐ \times ๓ = ๑๐๖๕๐$$

$$\therefore ๑๔๒ \times ๑๓๕ = ๑๐๖๕๐$$

ตอบ ๑๐๖๕๐

จงทำเลขต่อไปนี้ โดยวิธีแยกแฟกเตอร์

จงคูณ ๔๓๒ ด้วย ๒๕, ๑๒๕, ๗๕, ๕๕, ๖๖, ๓๖,
๗๒, ๒๒๕, ๘๐, ๖๔, ๑๓๕,
๔๖, ๔๕, ๘๖.

จงคูณ ๖๕๘ ด้วย ๑๒๕, ๑๖๕, ๓๒๐, ๒๒๕, ๔๔๖,
๒๕๓, ๔๕๑, ๒๑๔, ๑๓๒, ๓๑๖, ๔๓๐.

จงคูณ ๒๓๗๔ ด้วย ๔๒๐, ๖๔๘, ๖๗๒, ๘๗๒, ๓๒๐,
๑๘๖, ๕๖๓, ๔๖๒, ๓๘๒, ๔๒๑๐.

หาร ด้วยวิธีแยกแฟกเตอร์

หารด้วยวิธีแยกแฟกเตอร์ การแยกตัวหารอย่างเดียวกันกับวิธีคูณที่ได้อธิบายมาแล้ว แต่การหารบางที่มีเศษบ้างไม่มีเศษบ้าง ซึ่งทำให้วิธีหารยากออกไป ดังจะได้อธิบายที่ละตอนดังนี้

หารอย่างไม่มีเศษ

ตัวอย่างที่ ๑ จงหาร ๓๔๕ ด้วย ๑๕
๑๕ แยกแฟกเตอร์ออกได้ 3×5

$$๓) ๓๔๕$$

$$๕) ๑๑๕$$

$$\underline{๒๓}$$

ตอบ ๒๓

ตัวอย่างที่ ๒

$$\begin{array}{r}
 \text{จงหาร } ๓๗๕ \text{ ด้วย } ๗๕ \\
 ๗๕ \text{ แยกแฟกเตอร์ได้ } ๕ \times ๕ \times ๓ \\
 ๕ \overline{) ๓๗๕} \\
 \underline{๕) ๗๕} \\
 ๓ \overline{) ๑๕} \\
 \underline{ ๕} \\
 ๐
 \end{array}$$

ตอบ ๕

ตัวอย่างที่ ๓

$$\begin{array}{r}
 \text{จงหาร } ๑๓๔๔ \text{ ด้วย } ๘๔ \\
 ๘๔ \text{ แยกแฟกเตอร์ได้ } ๓ \times ๔ \times ๗ \\
 ๓ \overline{) ๑๓๔๔} \\
 \underline{๔) ๔๔๘} \\
 ๗ \overline{) ๑๑๒} \\
 \underline{ ๑๒} \\
 ๐
 \end{array}$$

ตอบ ๑๖

หรือจะเอาตัวหนึ่งตัวใดหารก่อนก็ได้ผลลัพธ์เท่ากันดังนี้

$$\begin{array}{r}
 ๓ \overline{) ๑๓๔๔} \\
 \underline{๔) ๑๑๒} \\
 ๓ \overline{) ๔๘} \\
 \underline{ ๑๒} \\
 ๐
 \end{array}$$

ตอบ ๑๖

วิธีที่ ๓ การหาร ควรใช้ตัวแฟกเตอร์น้อยที่สุดหาร
ก่อน เพราะตัดทอนเลขให้น้อยลงแล้ว จึงค่อยเอาตัว
หารหลายๆ มาหาร

หารอย่างมีเศษ

หารอย่างมีเศษด้วยวิธีใช้แฟกเตอร์ก่อนข้างยาก สัก
หน่อย จำเป็นต้องเรียนให้เห็นภาพจริง ๆ หรือเอาของ
จริงมาทำให้ดูได้ก็ยิ่งดี จะอธิบายตามลำดับขึ้นจากง่าย
ไปหายากดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ หาร ๑๗ ด้วย ๖

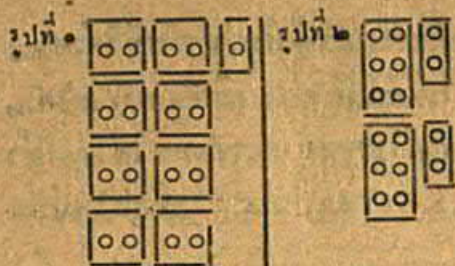
๖ แยกแฟกเตอร์ออกได้ 2×3

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 17} \\ 12 \\ \hline 5 \\ 6 \\ \hline 1 \\ 6 \\ \hline 5 \end{array}$$

ตอบ ๒ เศษ ๕

ตัวอย่างที่ ๑ นี้ จะเห็นว่าตัวตั้งและตัวหารเป็นตัว
เลขน้อยด้วยกันทั้งคู่ หากว่าจะเอา ๖ หารเลขที่เดียว
ก็ทำได้ แต่เพื่อให้เป็นตัวอย่างง่ายๆ

ขั้นแรกทีเดียวควรจะต้อง แสดงภาพให้เห็น จริง บน
กระดานดำ หรือถามนำให้เด็กเข้าใจว่า ๒ หาร ๑๗ ได้ ๘

ถ้าสมมุติว่า ๑๓ เป็น
ของ ๑๑ ถึง ของ ๑๓ สิ่ง
นี้แบ่งออกเป็นกอง ๆ
กองละ ๒ จะได้ ๘ กอง
และยังเหลือเศษอีก ๑

(เขาขอลูกเขียนวงลงเป็นภาพให้ดู กรุ๊ปที่ ๑)

ขั้นที่ ๒ ใน ๘ กองนี้ต้องแบ่งออกอีกเป็น ๓ กองคือ
เอา ๓ หาร ๘ แต่ ๓ หาร ๘ ได้เพียง ๒ เท่านั้น เพราะฉะนั้น
๘ กองนี้ ก็คงแบ่งได้เพียง ๒ กองเท่านั้น กองหนึ่งมี ๖
และยังเหลือเศษอีก ๒ กอง ๆ ละ ๒ เป็น ๔ (กรุ๊ปที่ ๒) แต่
เมื่อแบ่งครั้งแรกเหลือเศษ ๑ และแบ่งครั้งที่ ๒ เหลือเศษ ๔
ฉะนั้น ๒ ครั้ง รวมกันเป็นเหลือเศษ ๕ ในการแบ่ง ๒ ครั้ง
คือส่วน ๖

การอธิบายควรอธิบายเป็นตอน ๆ คือเอา ๒ หาร ๑๓
ก่อน และเขียนภาพประกอบ หรือเอาของจริงมากองนับ
ให้ดูก็ได้ เมื่อเด็กเข้าใจดีแล้ว จึงเอา ๓ หาร และแนะนำ
ตั้งอธิบายมาแล้ว ภาพที่ครูเขียนประกอบนี้ ควรให้เด็ก
นับด้วยตนเอง และไม่ควรละเว้นภาพเสีย เพราะ
ช่วยทำความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น ถ้าเห็นว่าเด็กยังไม่เข้าใจ
ก็ควรหาตัวอย่างให้ทำจนเข้าใจดี เมื่อเด็กเข้าใจดีแล้ว

ครูจึงถามนำจากตัวอย่างที่อธิบายให้เห็นว่า การที่ได้เศษ ๕ นั้นได้โดยอย่างไร ชักนำให้เด็กเห็นว่า เมื่อ ๓ หาร ๘ ได้ ๒ เหลือเศษ ๒ ต้องเอาเศษ ๒ ไปคูณตัวหารตัวบนได้ ๔ แล้วเอาไปบวกกับเศษตัวบน ๑ รวมเป็น ๕ เขียนใหม่บนกะดานดำรูปดังนี้

$$\begin{array}{r} ๒ \overline{) ๑๓} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๓ \overline{) ๘ - ๑} \end{array}$$

$$๒ - (๒ \times ๒) + ๑ = ๕$$

และแนะนำดังกฎดังนี้

เมื่อตัวสุดท้ายเหลือเศษเท่าใด ต้องเอาเศษนั้นไปคูณกับตัวหารตัวตั้งขึ้นไป ได้เท่าใดแล้วเอาไปบวกกับเศษของตัวหารตัวบน ถ้าไม่มีไม่ต้องบวก ผลบวกทั้งสามเป็นเศษของส่วนทั้งหมด

ตัวอย่างที่ ๒ จงหาร ๑๓๒๖ ด้วย ๑๐๕

$$๑๐๕ \text{ แยกแฟกเตอร์ได้ } ๓ \times ๗ \times ๕$$

$$\begin{array}{r} ๓ \overline{) ๑๓๒๖} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๓ \overline{) ๔๓๕} - ๑ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๕ \overline{) ๘๒} - ๑ \end{array}$$

$$๑๖ - (๒ \times ๗ = ๑๔ + ๑ = ๑๕)$$

$$(๑๕ \times ๓ = ๔๕ + ๑ = ๔๖)$$

เศษเหลือ ๔๖

ให้สังเกตดูตามตัวอย่างนี้ จะเห็นว่า ๓ หารก็มี
 เศษ ๑ และ ๑ หารก็มีเศษ ๑ และผลที่สุด ๕ หาร
 มีเศษ ๒ การคิดเศษ ๒ คุณตัวหาร ตัวถัดขึ้นไปก่อน
 คือคุณ ๗ ได้ ๑๔ แล้วเอาไปบวกกับเศษที่ ๓ หารเหลือ
 คือ ๑ รวมกันเป็น ๑๕ และเอา ๑๕ นี้ไปคูณกับ ๓
 ซึ่งเป็นตัวหารถัดขึ้นไปอีกได้ ๔๕ แล้วเอาไปรวมกับเศษ
 ที่ ๓ หารเหลือคือ ๑ รวมกันเป็น ๔๖ เพราะฉะนั้นเศษ
 ของจำนวนนี้ทั้งหมดจึงเป็น ๔๖

จงทำเลขต่อไปนี้ โดยวิธีแยกแฟกเตอร์

จงหหาร ๓๖๕๔ ด้วย ๑๒๖, ๕๒๔, ๑๓๒, ๑๕๐,

๑๘๐, ๑๐๕, ๔๒, ๒๕๒, ๓๓๖, ๗๒.

จงหหาร ๔๖๘๒๐ ด้วย ๘๑, ๑๐๘, ๔๒๐, ๓๔๐, ๓๔๒,

๑๖๐, ๔๖๒, ๖๕๒, ๕๔, ๓๒.

จงหหาร ๑๒๕๐๐๕๐ ด้วย ๑๕๐, ๕๔๕, ๖๘๔๖, ๑๓๔๖,

๑๐๐๘, ๒๕๔๐, ๔๓๒, ๒๑๖, ๗๕๐.

แบบฝึกหัดที่ ๓

จงหหารเลขต่อไปนี้ โดยวิธีแยกแฟกเตอร์ คือ

(๑) จงหหาร ๓๔๓๘ ด้วย ๔๒.

(๒) " ๑๘๖๕๐ " ๑๘.

(๓)	จงหาร	๒๕๖๗๐	ด้วย	๓๒.
(๔)	"	๔๖๗๒๕	"	๔๐.
(๕)	"	๓๕๖๑๐	"	๓๖.
(๖)	"	๓๕๖๑๐	"	๔๘.
(๗)	"	๑๒๕๘๐	"	๔๕.
(๘)	"	๔๓๖ ๑๒	"	๘๑.
(๙)	"	๓๖๔๕๖๐	"	๕๖.
(๑๐)	"	๑๐๕๖๔๓๑	"	๖๓.
(๑๑)	"	๒๑๔๓๐๑๐	"	๓๔๓.
(๑๒)	"	๔๖๐๗๔๐๐	"	๓๓๖.
(๑๓)	"	๑๓๕๖๐๑	"	๒๕๒.
(๑๔)	"	๒๑๐๔๕๒	"	๒๗๐.
(๑๕)	"	๑๐๕๖๔๓	"	๓๗๘.

แบบฝึกหัด ๔

(๑) เลขจำนวนหนึ่งยังขาดอยู่ ๕๐๕๐ จะได้ ๑๐๐๖๑ แต่เลขจำนวนนี้ น้อยกว่า เลขอีก จำนวนหนึ่ง ครังตัวพอที่ จงหาผลคูณของเลข ๒ จำนวนนั้น

(๒) เลขจำนวนหนึ่ง ถ้าหารด้วย ๗๘ และเอา ๑๒๕๐ ลบออกเสียจากผลลัพธ์ ก็จะได้ ๑๑๔๕ เลขจำนวน นั้นเท่าใด ?

(๓) จงแบ่ง ๑๒๕๗๘ ด้วย ๓๘ ให้เหลือ ๓๘๐ จะ
ได้ผลลัพธ์เท่าใด ?

(๔) ฉัน แจกเงินให้เด็ก ๒๗๑ คน สิ้นเงิน
๑๐๐๓๑ สตางค์ ถามว่าเด็กคนหนึ่งได้รับสตางค์เท่าใด ?

(๕) ชวนา คนหนึ่ง ซื้อ ลูกวัว ๒๕ ตัว ราคา
๓๗๗ เหรียญทศ เอามาเลี้ยงไว้ ๓ เดือน เสียค่าเลี้ยง
เดือนละสิบเหรียญ ภายหลังเขาขายวัวไปทั้งหมดได้เงิน
๕๒๕ เหรียญทศ จะได้กำไรหรือขาดทุนตัวละเท่าใด ?

(๖) ผลบวก ๒๗๐ และ ๑๐๘ คูณกับผลลบระหว่าง
เลข ๒ จำนวนนั้น แล้วหารด้วย ๑๘๘ จะได้ผลลัพธ์เท่าใด ?

(๗) นายคำ รัศมีพงศ์ แบ่งมฤคก ๑๓๐๐ บาท
ให้บุตร ๓ คนๆ ที่ ๑ ได้ ๘๘๘ บาท คนที่ ๒ ได้น้อยกว่า
คนที่ ๑ เงิน ๑๑๘ บาท คนที่ ๓ จะได้เท่าใด ?

(๘) ลูกแกะ ๘ ตัว ราคา ๒๘๘ สลึง และแพะ
๑๕ ตัว ราคา ๘๔๕ สลึง ถ้าลูกแกะ ๘๔๐ ตัว จะแลกแพะ
ได้กี่ตัว ?

(๙) เด็กจีน สิงห์ทอง มีสตางค์ ๓ กุญๆ ละ
๒๖๐ สตางค์ เด็กพิน มีทรัพย์ มีสตางค์ ๖ กุญๆ ละ
๓๐๖ สตางค์ ถ้ารวมกันแบ่งให้เท่าๆ กัน ถามว่าใคร
จะได้รับเงินน้อยไปกว่าเดิมเท่าใด ?

(๑๐) แม้ค้าคนหนึ่งซื้อส้มโอ ๓๑๕๐ โหลผล และ
 เน่าเสี้ย ๕๐๔ ผล แล้วเอาใส่หีบส่งไปขายต่างเมืองหีบละ
 ๑๔๔ ผล ถามว่าจะต้องใช้หีบกี่ใบจึงจะพอดี?

(๑๑) แม้ค้าซื้อไข่ไก่มา ๕๖ หีบ ๆ ละ ๑๒๐ ฟอง
 แต่เมื่อเปิดดูไข่เน่าเสียหีบละ ๕ ฟอง แล้วบรรจุนำใหม่
 ๔๐ หีบ จะได้ไข่หีบละกี่ฟอง?

(๑๒) มีผลแอปเปิ้ลอยู่ ๒๐ กอง ๆ ละ ๔๘๑ ผล
 แบ่งให้เด็กหญิง ๓๓ คน เด็กชาย ๓๓ คน เด็กคนหนึ่ง
 จะได้รับกี่ผล?

(๑๓) ถิ่นซื้อหุ้นในบริษัทหนึ่ง ๓๐๐๐ บาท แต่
 แรกลงทุนบริษัทกำหนดหุ้นละ ๕๐ บาท ครั้นต่อมากิจการ
 ของบริษัทเจริญขึ้น หุ้นหนึ่งขายได้ ๑๕ บาท เมื่อขาย
 หุ้นหมด ถิ่นจะมีกำไรเท่าใด?

(๑๔) ถิ่นมีความจำนงจะขายวัว ๒๐ ตัว ๆ ละ ๔๕ บาท
 ก็จะมีกำไร ๔๕ บาท เมื่อภายหลังขายไปจริง กลับขาดทุน
 ตัวละ ๔ บาท ถิ่นขายวัวตัวละเท่าใด?

(๑๕) กองมฤตจะต้องแบ่งกันเป็น ๓ ภาคเท่ากัน
 ภาคบุตร ญาติ ผู้ปลงศพ ถ้ากองมฤตนี้เป็นเงิน
 ๑๓๔๑๐ บาท บุตรคนที่ ๑ ได้ ๒๒๓๕ บาท คนที่ ๒ ได้เท่า
 กับคนที่ ๓ คนที่ ๓ ได้เท่าใด?

(๑๖) ฉันขายมะพร้าวขาดทุน ๕๓ บาท เมื่อขายหมดฉันได้รับเงิน ๔๖๒ บาท ฉันซื้อมะพร้าว ผลละ ๑๕ สตางค์ ฉันซื้อมากี่ผล ?

(๑๗) ฉันนำเงินแจกกรรมกร ๓๔ คน ๆ ละ ๔๕ บาท ยังมีเงินเหลือน้อยกว่าที่แจกแล้ว ๓๕ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันเอาเงินมาแจกเท่าใด ?

(๑๘) โรงเต็นรำแห่งหนึ่ง เก็บเงินค่าผ่านประตูแก่ชายคนละ ๑๒ บาท หญิงต้องเสียครึ่งหนึ่งของชาย ถ้าโรงเต็นรำเก็บเงินได้ ๕๓๒ บาท และสำรวจจำนวนชายได้ ๓๖ คน จะเป็นหญิงกี่คน ?

(๑๙) สุกกร ๑๒๕ ตัว มีราคาเท่ากับแกะ ๑๑๕ ตัว แต่แกะมีราคาเท่ากับโค ๑๕ ตัว ถ้าโคราคาตัวละ ๑๗๕ บาท สุกกรตัวละเท่าใด ?

(๒๐) ฉันซื้อสับปะรดแปดตัว ๓๔๐๐ ผล ราคา ๖๐ บาท ครึ่ง ๒ ซื้ออีก ๒๕๐๐ ผล ราคา ๕๔ บาท บรรทุกลงไปขายกรุงเทพ ฯ ร้อยละ ๔ บาท เมื่อขายหมดฉันจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าใด ?

(๒๑) ผลบวกของ ๓๔๕๖๐ และ ๕๖๒๑ จะต่างกับ ๗๘๕๐๐ แล้วท่านเอาผลลบนั้น หารผลบวกจะได้เท่าไร ?

(๒๒) จงเอา ๔๖๗๘๐ บวกด้วย ๕๖๐๔๐ ลบด้วย ๘๘๗

คุณด้วย ๒๕๓ แล้วหารด้วย ๓๔๖

(๒๓) ในถุงหนึ่งมีสตางค์แดง สตางค์ห้า สตางค์สิบ รวมปนกันอยู่ ๒๖๑ อัน แต่วันที่ ๑ เอาสตางค์แดง ออก ๓๘ อัน วันที่ ๒ เอาสตางค์ห้า ออก ๒๕ อัน วันที่ ๓ เอาสตางค์สิบออก ๑๗ อัน ที่เหลืออยู่เป็นสตางค์ห้า ถามว่าในถุงนั้นเดิมมีเงินเท่าไร ?

(๒๔) ของเอาผลลบของ ๓๔๐๐ กับ ๑๕๖๑ ลบผลคูณ ของเลข ๒ จำนวน คือ ๗๒ และ ๓๕ เหลือเท่าไร ?

(๒๕) ชาวนาขายลูกแกะ ๒๕๕ ตัว ราคาตัวละ ๒๒ บาท และซื้อลูกวัว ๑๐๕ ตัว ราคาตัวละ ๒๕ บาท และซื้อมา อีก ๓๕ ตัว ๆ ละ ๒๘ บาท เงินขายลูกแกะ ให้ค่าลูก วัวแล้ว ยังเหลือเท่าไร ?

(๒๖) บุหรี่ไทย ๒ ชนิด ๆ ที่ ๑ ราคาหีบละ ๕ บาท ชนิดที่ ๒ ราคาหีบละ ๗ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าขายคละ กันไปอย่างละ ๔๕ หีบ ก็ได้กำไรแบ่งให้กรรมกร ๒๑ คน ได้คนละ ๑๘ บาท มันได้รับเงินค่าบุหรี่เท่าไร ?

(๒๗) เลขจำนวนหนึ่งยังขาดอยู่อีก ๓๘๖๒ จะได้ ๑๐๒๓๐ แต่เลขจำนวนนี้ยังมากกว่าเลขจำนวนหนึ่ง ครึ่ง ตัวพอดี จงหาผลต่างระหว่างเลขทั้งสองจำนวนนั้น

(๒๘) มันซื้อจักรเย็บผ้า ๓ เครื่อง ๆ ละ ๑๒๐ บาท

เครื่องเล่นต่างๆ เสีย ๑๕๖๐ บาท ที่เหลือยังแบ่งให้บุตร
 ๕ คน ได้คนละ ๒๕๔ บาท ถึงกระนั้นยังมีเงินเหลือ
 น้อยกว่าที่ให้บุตรไปแล้วอยู่ ๑๑๕ บาท ถามว่าเดิมฉัน
 มีเงินอยู่เท่าไร ?

กระจายมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ครูจะต้อง ทวนความจำมาตราเงินของเด็ก ที่ได้เรียน
 มาแล้วจากประถมปีที่ ๓ เมื่อเห็นว่าเด็กมีความรู้มาตรา
 ดี จึงสอนต่อไปดังตัวอย่างนี้

ตัวอย่างที่ ๑ จงกระจาย ๑ หาบ ๒ ชั่ง ๓ ตำลึง ๓ บาท
 ให้เป็นบาท

วิธีทำ

	๑	หาบ
๑ หาบ	๕๐	ชั่ง
„ „	๕๐	„
กับเศษ	๒	„
รวม	๕๒	„
๑ ชั่ง	๒๐	ตำลึง

๕๒ ชั่ง เป็น	๑๐๔๐	ตำลึง
กับเศษ	<u>๓</u>	„
รวม	๑๐๔๓	„
๑ ตำลึง	<u>๔</u>	บาท
๑๐๔๓ „	๔๑๗๒	„
กับเศษ	<u>๓</u>	„
รวม	<u>๔๑๗๕</u>	„

ตอบ ๔๑๗๕ บาท

คำแนะนำครู กรุณาว่า หมงหามกชั่ง แล้ว ๕๐
 คุณ ๑ ได้เท่าไร? และเอา ๒ ชั่งทำอะไร? ชั่งหนึ่ง
 มีกี่ตำลึง? เอา ๒๐ ตำลึงทำอะไร? เอา ๒๐ คุณ ๕๒
 จะได้เท่าไร? ฯลฯ ตั้งนี้เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ จงกระจาย ๕ เหยียบญทศ ๓ บาท ๒ สลึง

๒ สลึงค์ให้ เป็นสตางค์

วิธีทำ

	๕	เหยียบญทศ
๑ เหยียบญทศ	<u>๑๐</u>	บาท
๕ „ „	๕๐	„
กับเศษ	<u>๓</u>	„
รวม	๕๓	„
๑ บาท เป็น	<u>๕</u>	สลึง

๕๓ บาทเป็น	๒ ๑ ๒	สลึง
กับเศษ	<u>๒</u>	"
รวม	๒ ๑ ๔	"
๑ สลึง	<u>๒ ๕</u>	สตางค์

๑ ๐ ๗ ๐

๔ ๒ ๘

๒๑๔ สลึง	๕ ๓ ๕ ๐	"
กับเศษ	<u>๒</u>	"
รวม	<u>๕ ๓ ๕ ๒</u>	"

ตอบ ๕๓๕๒ สตางค์

หรือ	๕๓	บาท
๑ บาท	<u>๑ ๐ ๐</u>	สตางค์
๕๓,	๕ ๓ ๐ ๐	"
๒ สลึง	<u>๕ ๐</u>	"
	๕ ๓ ๕ ๐	"
๒ สต.	<u>๒</u>	"
รวม	<u>๕ ๓ ๕ ๒</u>	" <u>ตอบ</u>

คำแนะนำครู ๑ เหยี่ยญทศเป็นกี่บาท ? และ ๑๐
 คุณ ๕ จะได้เท่าไร ? แล้วเอา ๓ บาท ๕๐ จะได้เท่าไร ?

เมื่อเป็นบาทจะทำเป็นสตางค์ที่เดียว จะทำอย่างไร ? เอา
๑๐๐ คูณ ๕๓ จะได้เท่าไร ? และ ๒ สตางค์เป็นกี่สตางค์ ?
แล้วเอาไปบวกกับอะไร ? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๓ จงทอน ๓๔๖๐๐ สตางค์เป็นบาทราเงินสยาม
วิธีทำ

$$\begin{array}{r} ๔) ๓๔๖๐๐ \text{ สตางค์} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๔) ๘๖๕๐ \text{ บาท} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๒๐) ๒๑๖๒ \text{ คำถึง ๒ บาท} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๕๐) ๑๐๘ \text{ ชั่ง ๒ คำถึง} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ๒ \text{ หาบ ๘ ชั่ง} \end{array}$$

ตอบ ๒ หาบ ๘ ชั่ง ๒ คำถึง ๒ บาท

คำแนะนำครู เราจะทอนสตางค์ให้เป็นบาท เอา
อะไรหาร ? และเอา ๔ หาร ๓๔ จะได้เท่าไร ? และ
๔ หาร ๒๖ จะได้เท่าไร ? แล้วเอาอะไรหารต่อไป จึง
จะเป็นคำถึง ? และเอา ๔ หาร ๘, ๖. เป็นลำดับไป จะ
ได้เท่าไร ? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัด ๕

(๑) จงกระจาย ๓๖๐ บาท ๕๐ สตางค์ ให้เป็นสตางค์

(๒) ,, ๔๕๐ บาท ๓ สตางค์ ๑๖ สตางค์ ให้
เป็นสตางค์

(๓) จงกระจาย ๓๕๖ บาท ๒ สลึง ๑๐ สตางค์ ให้
เป็นสตางค์

(๔) จงกระจาย ๖๓๔ บาท ๑ สลึง ๑๗ สตางค์ ให้
เป็นสตางค์

(๕) จงกระจาย ๓๔๐ บาท ๓ สลึง ให้เป็นสลึง

(๖) „ ๔๖๘ บาท ๒ สลึง ให้เป็นสลึง

(๗) „ ๓ หาบ ๑๐ ชั่ง ๖ ตำลึง ๓ บาท
ให้เป็นสลึง

(๘) จงกระจาย ๑๕ ชั่ง ๑๓ ตำลึง ๓ บาท ให้เป็นสลึง

(๙) „ ๑๒ หาบ ๓๑ ชั่ง ๑๐ ตำลึง ๔ บาท ให้
เป็นสลึง

(๑๐) จงกระจาย ๑๘ หาบ ๑๐ ชั่ง ๖ ตำลึง ๓ บาท ให้
เป็นบาท

(๑๑) จงกระจาย ๑๓๑ ชั่ง ๑๕ ตำลึง ๒ บาท ให้เป็นบาท

(๑๒) „ ๑๔ หาบ ๑๖ ตำลึง ๓ บาท ให้เป็นบาท

(๑๓) „ ๑๒๐ หาบ ๒๒ ชั่ง ๕ ตำลึง ๒ บาท
ให้เป็นบาท

(๑๔) จงทอน ๓๘๕๖๐ สตางค์ ให้เป็นบาท, ตำลึง, ชั่ง

(๑๕) „ ๘๕๐๐๐ บาท ให้เป็นตำลึง, ชั่ง, หาบ

(๑๖) „ ๘๗๖๐ ตำลึง ให้เป็นชั่ง, หาบ

- (๑๓) ของทอง ๓๕๖๓๐ สลึง ให้เป็นบาท, คำลึง, ชั่ง, หาบ
 (๑๔) ถ้าของอย่างหนึ่งหนัก ๓๕๐๐ บาท เป็นกี่ชั่ง?
 (๑๕) เหล็กมีน้ำหนัก ๑๕๕๐๐ บาท เป็นกี่หาบ?
 (๒๐) ถ้าของสิ่งหนึ่ง มีน้ำหนัก ๑๕ หาบ ๓๐ ชั่ง เป็น
 กี่คำลึง?
 (๒๑) ถ้าของสิ่งหนึ่งมีน้ำหนัก ๓๕๖๐ คำลึง เป็นกี่หาบ?

กระจายมาตราวัดระยะไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ข้อสำคัญที่ครูควรจะสอน ก็คือทวนความจำเรื่อง
 มาตราวัดระยะยาวของไทย ที่เด็กได้เรียนจากประถม
 บที่ ๓ เสียก่อนทุกคน แล้วจึงสอนตามตัวอย่างดังนี้
 ตัวอย่างที่ ๑ จงกระจาย ๑ เส้น ๓ วา ๓ ศอก ๑ คืบ ๑ นิ้ว
 ให้เป็นนิ้ว

วิธีทำ	๑	เส้น
๑ เส้นเป็น	<u>๒๐</u>	วา
๒	๒๐	๓
กับเศษ	<u>๓</u>	๓
รวม	๒๓	๓
๑ วา เป็น	<u>๔</u>	ศอก

๒๓ ๖ เป็น	๕ ๒	ศอก
กับเศษ	<u>๓</u>	"
รวม	๕ ๕	"
๑ ศอก เป็น	<u>๒</u>	กืบ
๕๕ ศอก เป็น	๑ ๕ ๐	"
กับเศษ	<u>๑</u>	"
รวม	๑ ๕ ๑	"
๑ กืบ เป็น	<u>๑ ๒</u>	นิ้ว
๑๕๑ กืบ เป็น	๒ ๒ ๕ ๒	"
กับเศษ	<u>๑ ๐</u>	"
รวม	๒ ๓ ๐ ๒	"

ตอบ ๒๓๐๒ นิ้ว

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกะดาน
 คำ ครูจะทำเสียเองตลอดไปไม่ควร ที่ถูกควรถามเด็ก
 ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๑ เส้นเป็นกี่วา? แล้วเอา ๒๐
 มาทำอะไร? ๒๐ มาคูณ ๑ เส้นได้เท่าใด? แล้วเอา ๓ มา
 ทำอะไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น
 ตัวอย่างที่ ๒ จงทำ ๓๔๒๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น

วิธีทำ

๑๒) ๓๔๒๐ นิ้ว

๒) ๒๘๕ กีบ

๔) ๑๔๒ สอก ๑ กีบ

๒๐) ๓๕ วา ๒ สอก

๑ เส้น ๑๕ วา

ตอบ ๑ เส้น ๑๕ วา ๒ สอก ๑ กีบ

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกะดาน
คำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูควรจะถามเด็กทุกชั้น
ไปจนตลอดข้อ เช่น ๓๔๒๐ นิ้ว เป็นกี่กีบ? จะต้องทำ
อย่างไร? และ ๑๒ หาบ ๓๔ จะได้เท่าใด? ฯลฯ ดังนี้
เป็นต้น

แบบฝึกหัด ๖

(๑) จงทอน ๓๔๕๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น

(๒) จงทำ ๔๘๕๖๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น

(๓) ๓ เส้น ๒ วา ๓ สอก จะเป็นกี่สอก?

(๔) ๑๔ เส้น ๓ วา ๒ สอก จะเป็นกี่สอก?

(๕) จงทำ ๘๖๓๐๗ กีบ ให้เป็นเส้น

(๖) ๑๓ เส้น ๕ วา ๓ สอก จะเป็นกี่กีบ?

(๗) จงทำ ๑๐๒๓๔๐ นิ้ว ให้เป็นเส้น

(๘) ๒๑ เส้น ๑๘ วา ๒ สอก จะเป็นกี่นิ้ว?

- (๘) นายมัน ทวีสุข เติรทางไปได้ ๑๑๑ เส้น ๕ วา แล้วเติรต่อไปได้ ๑๐ เส้น ๑๓ วา ก็หยุดพักถามว่านายมัน เติรทางไปได้กี่วา?
- (๑๐) มันเติรทางไปได้ ๓๔๐ เส้น ๑๐ วา ก็หันน้องพอดิ น้องมันเติรทางได้กี่กัป?
- (๑๑) จันคนหนึ่งรับจ้างทำถนนสายหนึ่งยาว ๔๕๘ เส้น ๑๕ วา ๓ สอก จันคนนั้นจะทำทางกี่สอก?
- (๑๒) จันคนหนึ่งรับจ้างถางทางสายหนึ่งยาว ๑๔๒ เส้น ๑๕ วา คิดค่าแรงวาละ ๑๓ สตางค์ จะเป็นเงินเท่าใด?
- (๑๓) นายแสง ท่างาม กับนายสี มีสุข เติรทางแข่งกัน ระยะทาง ๕๐ เส้น ๑๓ วา ๓ สอก แต่นายแสงต่อให้นายสี ๓ เส้น นายแสงยังชนะนายสี ๑๕ สอก ถามว่านายแสงเติรทางได้กี่สอก?
- (๑๔) มันเติรทางวันที่ ๑ ได้ทางยาว ๑๓๐ เส้น ๔ วา ๓ สอก วันที่ ๒ เติรไปอีก ๒๐ เส้น มันเติรทาง ๒ วันไปได้ไกลกี่สอก?
- (๑๕) มันขุดดินถมทางไปได้วันละ ๑๕๐ สอก ถ้ามันขุดดินถมทางได้ ๒๕ วัน จะได้ทางกี่เส้น?

กระจายมาทั่วทั้งพระบารมี

คำอธิบายวิธีสอน

ครูจะต้องถามความจำของเด็กว่า เด็กจะจำมาตรา
วัตรระยะอังกฤษได้หรือไม่ เมื่อเห็นว่าเด็กจำได้แม่นยำ
ดีแล้ว จึงสอนตามตัวอย่างต่อไปนี้

ทวอย่างที่ ๑ ๓ ไมล์ ๔๓๐ หลา ๓ ฟุต เป็นที่ฟุตบอล

วิธีทำ ๑ ไมล์ = ๑๖๐๐ หลา

๓ ไม้

๓ ไมตรีเป็น ๕๒๘๐ หลา

กับอีก ๔ ๓ ๐ "

११५ ५७६० ११

● หลา ๓ ฟุต

உதனம் , பீம கனகனம் ,

กัณฑ์ ๓

၂၁၂ ခဏ်ခဏ် * ၁၁

ตอบ ๑๗๑๓๓ ฟุต

คำแนะนำครู เมื่อจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว ต้องถามให้เด็ก
ตอบทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่นจะทำ ๓ ไมล์ให้เป็นหลา
จะทำอย่างไร ? เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒

จงหอน ๑๓๔๕๒๐ ฟุต ให้เป็นไมล์

วิธีทำ

$$\begin{array}{r} ๓) ๑๓๔๕๒๐ \text{ ฟุต} \\ ๑๓๖๐) ๔๔๘๔๐ \text{ (๒๕ ไมล์)} \end{array}$$

๓๕๒

๘๖๔

๘๘๐๘๔

ตอบ ๒๕ ไมล์ ๘๔ หลา

คำแนะนำครู เมื่อจะทำเลขตัวอย่าง ให้เด็ก
ดูบนกระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว ครูจะต้อง
ถามเด็กทุกชั้นไป ทำนองเดียวกับที่ได้อธิบายมาแล้ว

แบบฝึกหัด ๗

- (๑) ๑๒๓ หลา ๒ ฟุต ๑๐ นิ้ว เป็นกี่นิ้ว?
- (๒) ๘๖๑ หลา ๑ ฟุต ๘ นิ้ว เป็นกี่นิ้ว?
- (๓) ๓๘๖ หลา ๑ ฟุต ๑๐ นิ้ว เป็นกี่นิ้ว?
- (๔) ๑๖๘ หลา ๒ ฟุต เป็นกี่ฟุต?
- (๕) ๓๖๖ หลา ๑ ฟุต เป็นกี่ฟุต?
- (๖) ๕๕๖๑๐ หลา เป็นกี่ไมล์?
- (๗) ๗๘๖๔๐ หลา เป็นกี่ไมล์?

- (๘) ๑๖๐๐๐ หลา เป็นกิโลเมตร
 (๙) ๓๓๘๐๐ ฟุต เป็นกิโลเมตร
 (๑๐) จงทอน ๓๓๘๖๓๐ ฟุต ให้เป็นไมล์
 (๑๑) จงทอน ๔๗๘๓๖๐๐ นิ้ว ให้เป็นไมล์
 (๑๒) จงทอน ๓๒๐๗๕๐ ฟุต ให้เป็นไมล์

————— ❖ —————
 วิธีการกระจายมาตราเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

ข้อที่ครูควรสอนก็คือ ครูจะต้องถามความจำของเด็กว่าเด็กยังจำมาตราเมตริกที่ได้เรียนจากประถมปีที่ ๓ ได้คล่องดีหรือไม่ ถ้าครูเห็นว่าเด็กจำได้แม่นยำดี แล้วจึงสอนตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ จงกระจาย ๑ กิโลเมตร ๗ เดคาเมตร ๓ เมตร ๔ เดซิเมตร ๓ เซ็นติเมตร ๕ มิลลิเมตร ให้เป็นมิลลิเมตร

วิธีทำ ๑ กม. ๗ คม. ๓ ม. ๔ คม. ๓ ซม. ๕ มม.
 ๑๐๐๐๐๐๐ มม. + ๗๐๐๐๐ มม. + ๓๐๐๐ มม.
 ๔๐๐ มม. + ๓๐ มม. + ๕ มม. = ๑๐๗๓๔๓๕ มม.

ตอบ ๑๐๗๓๔๓๕ มม.

คำแนะนำครู เวลาทำเลขว้างบนกะดานดำ ครู
อย่าทำเสียเองคนเดียวจนตลอดไป ครูต้องถามเด็กทุก
ชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น มิถิลิเมตรหมายความว่าอะไร ?
๑ กิโลเมตร เป็นกี่มิถิลิเมตร ? และ ๘ เดคาเมตรเป็นกี่
มิถิลิเมตร ? ๓ เมตรเป็นกี่มิถิลิเมตร ? ๔ เดซิเมตรเป็นกี่
มิถิลิเมตร ? ๓ เซ็นติเมตรเป็นกี่มิถิลิเมตร ? และเมื่อ
รวมกันเข้าแล้วจะได้กี่มิถิลิเมตร ? เป็นต้น

วิธีอย่างที่ ๒ จงทอน ๑๑๔๓๔๕๖ มิถิลิเมตรให้เป็น
กิโลเมตร

วิธีทำ ๑๑๔๓๔๕๖ มิถิลิเมตร = ๑๑๔๓๔๕๖ ซม.

$$๖ \text{ มม.} = ๑๑๔๓๔ \text{ ซม.}, ๕ \text{ ซม.}, ๖ \text{ มม.}$$

$$= ๑๑๔๓ \text{ ม.}, ๔ \text{ ซม.}, ๕ \text{ ซม.}, ๖ \text{ มม.}$$

$$= ๑๑๔ \text{ ดิคม.}, ๓ \text{ ม.}, ๔ \text{ ซม.}, ๕ \text{ ซม.}, ๖ \text{ มม.}$$

$$= ๑๑ \text{ ซม.}, ๔ \text{ ดิคม.}, ๓ \text{ ม.}, ๔ \text{ ซม.}, ๕ \text{ ซม.}, ๖ \text{ มม.}$$

$$๖ \text{ มม.}$$

$$= ๑ \text{ กม.}, ๑ \text{ ซม.}, ๔ \text{ ดิคม.}, ๓ \text{ ม.}, ๔ \text{ ซม.}, ๕ \text{ ซม.}, ๖ \text{ มม.}$$

$$๕ \text{ ซม.}, ๖ \text{ มม.}$$

คำแนะนำครู เวลาทำตัวอย่างให้เด็กดูบนกะดานดำ
ครูอย่าทำเสียคนเดียวจนตลอดไป ครูควรจะต้องถามเด็ก
ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๑ เซ็นติเมตรมีกี่มิถิลิเมตร ?

แล้วเอา ๑๐ ไปทำอะไร? หางจะได้เท่าไร? ฯลฯ ดังนี้
เป็นต้น

วิธีการฉายหรือหอนมาตรานำหนัก หรือมาตราดวง
ก็สอนทำนองเดียวกันกับมาตราวัดยาวเหมือนกัน เพราะ
อัตราเหมือนกัน แต่เปลี่ยนชื่อว่า เมตร เป็น กรัม เป็น
ลิตร เท่านั้น

แบบฝึกหัด ๘

- (๑) จงกระจาย ๓ กม. ๓ ม. ๔ ซม. ๖ มม. ให้เป็น มม.
- (๒) ,, ,, ๕ ซม. ๓ ดกม. ๖ ม. ๔ คม. ๖ ซม. ให้
เป็น มม.
- (๓) ,, ,, ๑๓ กม. ๕ ดกม. ๖ ม. ๒ คม. ๕ ซม. ให้
เป็น มม.
- (๔) ,, ,, ๑๓๐ ม. ๖ คม. ๓ ซม. ให้เป็น มม.
- (๕) ,, ,, ๑๐ กม. ๖ ซม. ๗ ดกม. ๓ ม. ให้เป็น มม.
- (๖) ,, ,, ๘ กก. ๘ ดกก. ๖ ก. ๘ ชก. ให้เป็น มก.
- (๗) ,, ,, ๑๕๐ ก. ๕ ดก. ๔ ชก. ให้เป็น มก.
- (๘) ,, ,, ๑๒ ฮก. ๓ ดกก. ๑ ก. ๕ คก. ๓ ชก. ให้
เป็น มก.
- (๙) ,, ,, ๑ กก. ๓๓ ก. ๑ ดก. ๖ มก. ให้เป็น มก.
- (๑๐) ,, ,, ๑๑ กก. ๑๕ ดกก. ๑ ก. ๑๒ ชก. ให้ มก.

- (๑๑) จงทอน ๓๔๕๐๐ มม. ให้เป็น ม.
 (๑๒) „ ๑๓๔๕๐ ซม. ให้เป็น ม.
 (๑๓) „ ๑๑๖๕๑๔ ดก. ให้เป็น กก.
 (๑๔) „ ๑๗๓๔๐ ม. ให้เป็น กม.
 (๑๕) „ ๑๐๑๕๖๗๖ มม. ให้เป็น กม.
 (๑๖) „ ๓๖๔๐๕๐ มก. ให้เป็น ก.
 (๑๗) „ ๑๗๘๓๐๕๔๐ ชก. ให้เป็น กก.
 (๑๘) „ ๓๔๖๗๐๑๖ ดก. ให้เป็น กก.
 (๑๙) „ ๑๖๐๗๕๐ ก. ให้เป็น กก.
 (๒๐) จงกระจาย ๓๔ ถ. ๑ ดก. ๔ ชล. ให้เป็น มล.
 (๒๑) „ „ ๑ กถ. ๓ ดกถ. ๑ ถ. ๑๔ ชล. ให้เป็น มล.
 (๒๒) „ „ ๑๔ กถ. ๑๕ ถ. ๑๑ ชล. ให้เป็น ชล.
 (๒๓) „ „ ๑๔๓ ถ. ๖ ดก. ให้เป็น ชล.
 (๒๔) จงทอน ๑๔๖๐๕๐ มล. ให้เป็น ถ.
 (๒๕) „ ๓๔๖๗๐๘๐ ชล. ให้เป็น กถ.
 (๒๖) „ ๑๖๓๔๕๐ ดก. ให้เป็น กถ.
 (๒๗) „ ๑๗๔๗๐ มล. ให้เป็น ถ.
 (๒๘) „ ๑๖๓๗๐ ชล. กับ ๓๔๖๐ ชล. ให้เป็น กถ.
 (๒๙) จงกระจายน้ำหนักเหล็กท่อนหนึ่งหนัก ๑๖๕๓๐ ดก.
 ให้เป็น กก.
 (๓๐) ถ้าดวงได้สุรา ๑๓๔๖๐ มล. จะเป็นสุรากี่ ถ.?

กระจายมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ควรควรถามความจำของเด็กเรื่องมาตราเวลา ที่เรียนมาแต่ประถมปีที่ ๓ ว่าเด็กจำมาตราเวลาได้หรือไม่ อีกก็ให้ถามเด็กทุกคนจนทั่วชั้น เมื่อครูเห็นว่าเด็กจำได้แม่นยำดี ก็สอนดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ให้กระจาย ๑ เดือน ๕ วัน ๖ ชั่วโมง ให้เป็นนาที

วิธีทำ	๑	เดือน
๑ เดือนเป็น	<u>๓๐</u>	วัน
" "	๓๐	"
กับเศษ	<u>๕</u>	"
รวม	๓๕	"
๑ วันเป็น	<u>๒๔</u>	ชั่วโมง
	๑๔๐	
	<u>๓๐</u>	
๓๕ วันเป็น	๘๔๐	ชั่วโมง
กับเศษ	<u>๖</u>	"
รวม	๘๔๖	"
๑ ชั่วโมง	<u>๖๐</u>	นาที
๘๔๖ ชั่วโมง	<u>๕๐๗๖๐</u>	"

ตอบ ๕๐๗๖๐ นาที

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างบนกระดานคำ
ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไป
จนตลอดข้อ เช่น ๑ เดือนมีกี่วัน? แล้วเอา ๓๐ มาทำ
อะไร? ๓๐ คูณ ๑ ได้เท่าใด? แล้วเอา ๕ วันมาทำอะไร?
ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ ให้ทอน ๓๖๐๐๐ นาฬิกา เป็นวัน

วิธีทำ

$$\begin{array}{r} 60 \overline{) 36000} \text{ นาฬิกา} \\ \underline{60} \\ 0 \\ \underline{0} \\ 0 \\ \underline{0} \\ 0 \end{array}$$

๒๕ {

$$\begin{array}{r} ๔ \overline{) 600} \text{ ชั่วโมง} \\ \underline{๔} \\ ๒ \\ \underline{๒} \\ ๐ \end{array}$$

๖๐๐ ชั่วโมง ๒๕ วัน

ตอบ ๒๕ วัน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
คำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป จะต้องถามเด็กทุกชั้นไป
จนตลอดข้อ เช่น ๓๖๐๐๐ นาฬิกา เป็นกี่ชั่วโมง? จะต้อง
ทำอะไร? และเอา ๖ ทำอะไร? ๖ หาร ๓๖ ได้เท่าใด?
ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น

แบบฝึกหัด ๙

(๑) ๓๖๓๐ นาฬิกา จะเป็นกี่เดือน?

(๒) ๓๖๖๐๐ นาฬิกา จะเป็นกี่เดือน?

- (๓) ๑๖๑๐๐ นาฬิกา จะเป็นกี่วัน ?
- (๔) ๔๓๖๘๐ นาฬิกา จะเป็นกี่วัน ?
- (๕) ๑๖๕๐๐ นาฬิกา จะเป็นกี่ชั่วโมง ?
- (๖) ๕ ปี ๖ เดือน ๗ วัน ๓ ชั่วโมง จะเป็นกี่ชั่วโมง ?
- (๗) ๑๑ ปี ๑๑ เดือน ๕ ชั่วโมง จะเป็นกี่ชั่วโมง ?
- (๘) ๑๒ ปี ๕ เดือน ๓ วัน จะเป็นกี่วัน ?
- (๙) ๑๕ ปี ๑๐ เดือน ๑๓ วัน จะเป็นกี่วัน ?
- (๑๐) บิดาของฉันมีอายุ ๓๕ ปี ๓ เดือน ๕ วัน บิดาฉันมีอายุได้กี่วัน ?
- (๑๑) เด็กคนหนึ่ง เกิดวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑ ถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ จะเป็นเกิดได้กี่วัน ?
- (๑๒) ให้ทอน ๗๘๖๐ ชั่วโมง ๓ วัน ๘ เดือน ให้เป็นเดือน (หนึ่งเดือนเป็น ๓๐ วัน)
- (๑๓) ฉันให้สตาจค์คนขอทานไปวันละ ๓ สตาจค์ ฉันให้ขอทานอยู่ ๑ ปี ๓ เดือน ๒๐ วัน จะส่งสตาจค์เท่าไร ?
- (๑๔) คนงานคนหนึ่ง ทำการอยู่ ๓ ปี ๑๐ เดือน ๕ วัน ถ้าจะคิดค่าจ้างให้ชั่วโมงละ ๑ สตาจค์ คนงานนั้นจะได้เงินเท่าไร ?

- (๑๕) ฉันมีอายุแก่กว่าบุตร ๒๒ ปี ๓ เดือน ๑๖ วัน ถ้าบุตร
อายุ ๑๐ ปี ฉันมีอายุกี่วัน?
- (๑๖) นักเรียนคนหนึ่ง เล่าเรียนอยู่ โรงเรียนหนึ่ง ๓ ปี
๔ เดือน ๑๕ วัน แต่ทางโรงเรียนรวมเวลาให้เด็ก
คนหนึ่ง ๔๘๕ เวลา ถามว่าจะถูกหรือผิดเท่าไร ?
(วันหนึ่ง ๒ เวลา)
- (๑๗) นายช่างรับเหมาก่อตึกหลังหนึ่งสัญญา ๑ ปี ๘ เดือน
แล้วเสร็จ เขาสร้างไปได้ ๔๕๐ วัน ยังไม่แล้ว
เขาจะต้องทำอีกเท่าไร จึงจะแล้วเสร็จ?
- (๑๘) เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ถึงเมษายน พ.ศ. ๒๔๔๑
จะเป็นเวลากี่วัน?
- (๑๙) ฉันทำการได้ค่าจ้างเดือนละ ๓๐ บาท ถ้าฉันทำการ
อยู่ ๑๕ ปี ๔ เดือน ฉันจะได้เงินเท่าไร?
- (๒๐) ถ้าฉันทำการได้ค่าจ้างวันละ ๓ บาท ฉันทำการมา
แล้ว รวมได้เงินทั้งสิ้น ๓๘๐๖๔ บาท ฉันจะทำ
การอยู่นานกี่เดือนกี่วัน?

กระจายมาตราดวง
คำอธิบายและวิธีสอน

ข้อสำคัญที่ครูควรสอนให้เด็กจำไว้ให้แม่นยำ คือ
๒๐ ทศนาน เป็น ๑ ถึง

๒๕ ทะนาน	เป็น	๑ สัต
๔๐ สัตหรือ ๕๐ ถึง	๒	๑ บัน
๒ บัน	๒	๑ เกวียน
๑๐๐ ถึง	๒	๑ "
๘๐ สัต	๒	๑ "

ตัวอย่างที่ ๑ จงกระจาย ๔ เกวียน ๑ บัน ๒๐ สัต
๑๘ ทะนาน ให้เป็นทะนาน

วิธีทำ	เข้า	๔	เกวียน
	๑ เกวียน	๒	บัน
∴ เข้า	๔ เกวียน	๘	"
	กับอีก	๑	"
	รวม	๙	"
	๑ บัน	๔๐	สัต
∴	๙ บันเป็น	๓๖๐	"
	กับอีก	๒๐	"
	รวม	๓๘๐	"
∴	๑ สัต	๒๕	ทะนาน
		๑๕๐๐	"
		๓๖๐	"

∴ ๓๘๐	สัปดาห์	๕๕๐๐	ทะนาน
	กับอีก	<u>๑๘</u>	"
	รวม	<u>๕๕๑๘</u>	"

ตอบ ๕๕๑๘ ทะนาน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกะดาน
คำ ครูอย่าทำเสียเอง ครูต้องถามเด็กจนตลอดทุกข้อไป
เช่นทำ ๔ เกวียนให้เป็นบันจะทำอย่างไร? ก็คือเอา ๒ คูณ
๔ บัน ทำให้เป็นสัปดาห์อย่างไร? ทำ ๓๘๐ สัปดาห์ให้เป็น
ทะนานอย่างไร? ดังนี้ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ จงทำ ๘๔๐๐๐ ทะนาน ให้เป็นเกวียน

วิธีทำ ทำให้เป็นสัปดาห์ $๒๕ \left\{ \begin{array}{l} (๕) ๘๔๐๐๐ \\ (๕) ๑๖๘๐๐ \end{array} \right.$ ทะนาน

๘๔๐๐๐ ทะนาน ๓๓๖๐ สัปดาห์

ทำให้เป็นบัน $๔๐ \left\{ \begin{array}{l} (๘) ๓๓๖๐ \\ (๕) ๔๒๐ \end{array} \right.$ "

๓๓๖๐ สัปดาห์ ๘๔ บัน

ทำให้เป็นเกวียน $๒) ๘๔$ "

๘๔ บัน ๔๒ เกวียน

ตอบ ๔๒ เกวียน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
คำ ครูอย่าทำเสียเอง ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอด
ทุกข้อ เช่น ๘๔๐๐๐ ๓๓๖๐ สัตติ และจะเป็นกี่ตัน ? ก็จะต้องว่า
๒๕ หาร ๓๓๖๐ สัตติ และจะเป็นกี่ตัน ? ๔๐ หารได้ ๘๔๐๐
และจะเป็นกี่เกวียน ? ๒ หารได้ ๔๒ เกวียนเป็นต้น

แบบฝึกหัด ๑๐

- (๑) เข้าเปลือก ๑๔ เกวียน ๑๕ ถึง จะเป็นกี่ถึง ?
- (๒) จงทำ ๓๘ ถึง ๑๖ ๓๓๖๐ ๓๓๖๐ ให้เป็น ๓๓๖๐
- (๓) ๒๔๖๐๐ ๓๓๖๐ จะเป็นกี่เกวียน ?
- (๔) ๔๖๐๐๐ ถึง จะเป็นกี่เกวียน ?
- (๕) ๓๕๘๐๐ สัตติ จะเป็นกี่เกวียน ?
- (๖) ๑๐๐๐ ถึง ๑๕ ๓๓๖๐ จะเป็นกี่ ๓๓๖๐ ?
- (๗) ๔๘ เกวียน ๑๐๐๐ ๓๐ สัตติ จะเป็นกี่ สัตติ ?
- (๘) ๖๔๐๐๐ ๓๓๖๐ จะเป็นกี่ถึง ?
- (๙) ๑๓๒ เกวียน ๓๔ สัตติ ๒๐ ๓๓๖๐ เป็นกี่ ๓๓๖๐ ?
- (๑๐) ๕๘ เกวียน ๑๐๐๐ ๓๖ ถึง จะเป็นกี่ถึง ?
- (๑๑) ถัดนี้เข้าอยู่ ๑๒ เกวียน ๑๐๐๐ ถึง ถัดนี้เข้าไป
วันละถึงหนึ่ง เมื่อเข้าหมดจะเป็นเข้ากี่ถึง ?
- (๑๒) ถัดนี้เข้าขึ้นอยู่ ๑๒๗๘๕๐ สัตติ จะเป็นถัดนี้เข้า
อยู่ในกี่เกวียน ?

- (๑๓) เมื่อเข้าแพ่งราษฎรอุดเข้า รัฐบาลแจกเข้าให้
ราษฎรคนละ ๑ ทะนาน สิ้นเข้า ๑๒ เกวียน ๑๕ ถึง
๑๔ ทะนาน จะเป็นราษฎรมารับเข้าไปกี่คน?
- (๑๔) เรือนจำซื้อเข้าให้นักโทษคน คนละ ๑ สัต นักโทษ
ชนได้ ๑๒๔๐ เทีบว ถามว่า จะเป็นเข้ากี่เกวียน?
- (๑๕) เข้าบพหนึ่ง ๓๐ ทะนาน ถ้าฉนมีเข้า ๑๓๐ บบ จะ
เป็นเข้ากี่เกวียน?
- (๑๖) ครวเรือนหนึ่งหุงเข้าวันละ ๒ ทะนาน ถ้าทำอยู่ ดังนี้
เป็นเวลา ๕ บบ จะสิ้นเข้ากี่เกวียน?
- (๑๗) เรือนจำแห่งหนึ่ง จ่าย อาหารให้นักโทษกินวันหนึ่ง
คนละทะนานหนึ่ง แต่เรือนจำนั้นจ่ายเข้าสิ้นไป
วันละ ๒๕ ถึง ๑๕ ทะนาน นักโทษเรือนจำนั้นกี่คน?
- (๑๘) ชายชวนาคนหนึ่งทำเข้าได้บน ๒๔๕๐๐๘ ถึง เมื่อ
เก็บเข้าแล้ว จะได้กี่เกวียน?

— —

บทกวีมาตราบทต่างค

คำอธิบายวิธีสอน

ขอให้ครูอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า การบทกวีมาตราบท
สต่างค ก็ทำอย่างเดียวกับบทเลขสามัญ ที่เรียนมาแล้ว
จากประถมปีที่ ๓

ตัวอย่างที่ ๑ จงบวก ๑๓๕.๒๕ บาท กับ ๒๖.๘๐ บาท
และ ๓๔.๕๐ บาท เข้าด้วยกัน

วิธีทำ

	๑๓๕.๒๕	บาท
	๒๖.๘๐	"
	๓๔.๕๐	"
รวม	<u>๑๙๖.๕๕</u>	"

ตอบ ๑๙๖.๕๕ บาท

คำแนะนำครู ครูให้เด็กบวกสตางค์แถวหน่วยแล้ว
บวกแถวสิบ จะได้ ๑๕๕ สตางค์ และถามเด็กว่า ๑๕๕ สตางค์
เป็นกี่บาทกี่สตางค์? เขียนสตางค์ไว้ช่องสตางค์ ที่เป็น
บาทรวมหลักหน่วยแถวมาทศต่อไป แล้วรวมกันอย่างบวก
เลขธรรมดา

มาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ขอให้ครูอธิบาย การบวกมาตราเงินสยาม จงบวก
อย่างมาตราอื่นที่เคยทำมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๒ จงบวก ๓ หาบ ๑๑ ชั่ง ๑๓ ตำลึง ๓ บาท
๑ สลึง และ ๑ หาบ ๑๘ ตำลึง ๑ บาท
๒ สลึง เข้ากับ ๒๕ ชั่ง ๑๐ ตำลึง ๑ บาท
๑ สลึง

วิธีทำ

หาบ	ซัง	ตำลึง	บาท	สลึง
๓,	๑๑,	๑๓,	๓,	๑
๑,	๐,	๑๘,	๑,	๒
๐,	๒๕,	๑๐,	๑,	๑
๔,	๓๘,	๒,	๒,	๐

ตอบ ๔ หาบ ๓๘ ซัง ๒ ตำลึง ๒ บาท

คำแนะนำครู เวลาทำตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
คำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไป
จนตลอดข้อ เช่น แดงสลึงบวกกันได้เท่าใด? และหนึ่ง
บาทรวมแดงบาท จะได้เท่าไร? สองบาทวางไว้แดงบาท
แล้วเอา ๑ ตำลึงรวมแดงตำลึงจะได้เท่าไร? ฯลฯ ดังนี้
เป็นต้น

แบบฝึกหัด ๑๑

(๑) ๑๓๔.๓๐ บาท + ๔๓๗.๒๕ บาท + ๑๓.๕๕๐ บาท = ?

(๒) จงบวก ๑๔๑.๒๕ บาท และ ๕๖.๕๐ บาท และ
๓๔๑.๗๕ บาท เข้าด้วยกัน

(๓) แม้ค้าคนหนึ่งขายของวันที่ ๑ ได้ ๑๑.๒๕ บาท วัน
ที่ ๒ ได้ ๓๘.๕๕ บาท วันที่ ๓ ได้ ๔๕.๑๐ บาท วัน

ที่ ๕ ได้ ๔๖.๓๕ บาท รวมทั้งสิ้นแม่ค้าขายของ
ได้เงินเท่าใด ?

(๔) ชายคนหนึ่งหาเงินได้ เดือนที่หนึ่ง ๓๔๒ บาท ๓๕
สตางค์ เดือนที่สอง ๓๖๘ บาท ๒๕ สตางค์ เดือน
ที่สาม ๔๘๒ บาท ๕๐ สตางค์ ถามว่าชายคนนั้น
จะหาเงินได้เท่าไร ?

(๕) ฉันมีเงินอยู่แล้ว ๘๔๒ บาท ๕๐ สตางค์ มีลูกหนึ่ง
นำเงินมาใช้มากกว่าที่มีอยู่แล้ว ๓๐๐ บาท ๒๕
สตางค์ ฉันจะมีเงินเวลานี้เท่าไร ?

(๖) ฉันซื้อรถยนต์คันหนึ่ง ราคา ๑๖๕๐ บาท ๕๐ สตางค์
แต่ต้องเปลี่ยนบังโคลนใหม่อีก ๕๐ บาท ๒๐ สตางค์
ค่าปรับเครื่องอีก ๖๐ บาท ถ้าจะขายรถยนต์นี้เอา
กำไร ๘๐ บาท ๒๕ สตางค์ ฉันจะต้องขายเท่าไร ?

(๗) ขาวนา คนหนึ่งขายเข้าไปวันแรก ๑๕๐ บาท ๕๐
สตางค์ วันหลังขายไปอีก ๓๒๐ บาท ๒๕ สตางค์
เขามีเงินอยู่แล้ว ๓๐๐ บาท เวลานี้ขาวนาคน
นั้นจะมีเงินเท่าไร ?

(๘) ชายคนหนึ่งอยู่จังหวัดฉะเชิงเทราเดินทางไปจังหวัด
เพชรบุรี จะต้องเสียเงินค่านี ค่ารถไฟจากสถานี

แปดครึ่งถึงกรุงเทพ ฯ ๑ บาท ๗๐ สตางค์ ค่ารถ
ไฟจากสถานีกรุงเทพ ฯ ถึงเพชรบุรี ๕ บาท ๑๐
สตางค์ ค่ารถบนรถจากสถานีถึงตลาด ๓๕ สตางค์
รวมทั้งสิ้นจะต้องเสียเงินเท่าไร ?

- (๘) นายจรัส มั่งมี ซื้อของสิ่งหนึ่งราคามากกว่าเงิน
ที่เหลือ ๓๕๐ บาท ๕๐ สตางค์ แต่เงินเหลือ
๘๕๔ บาท ๒๕ สตางค์ นายจรัสมีเงินเท่าใด ?
- (๑๐) บริษัทหนึ่ง วันที่ ๑ ต้องจ่ายเงินไป ๕๓๗๑ บาท
๕๕ สตางค์ วันที่ ๒ จ่ายไป ๒๔๖๓ บาท ๖๐ สตางค์
วันที่ ๓ จ่ายไปเท่ากับวันที่ ๑ กับวันที่ ๒ รวมกัน
ถามว่าสามวันเขาจ่ายเงินไปเท่าไร ?
- (๑๑) จงบวก ๑๓ หาบ ๑๑ ชั่ง ๑๕ ตำลึง ๓ บาท และ ๕
หาบ ๑๓ ชั่ง ๕ ตำลึง ๒ บาท กับอีก ๒๘ ชั่ง ๖ ตำลึง
๑ บาท เข้าด้วยกัน
- (๑๒) จงบวก ๓๓ หาบ ๑๕ ชั่ง ๒ ตำลึง ๒ บาท; ๗๕ หาบ
๑๑ ชั่ง ๓ ตำลึง ๑ บาท; ๘๘ หาบ ๑๖ ชั่ง ๑๒ ตำลึง
๓ บาท เข้าด้วยกัน
- (๑๓) ถ้านับเป็นหนี้เงินเขาอยู่ ๓ ราย ๆ ที่ ๑ เงิน ๑๓ ชั่ง
๑ ตำลึง ๑ บาท รายที่ ๒ เงิน ๕๐ ชั่ง ๑๐ ตำลึง ๓ บาท

รายที่ ๓ เงิน ๒๕ ซึ่ง ๓ ตำลึง ๑ บาท รวมฉันทันหนึ่ง
เขาเท่าไร?

(๑๔) ชายคนหนึ่งแบ่งมฤตกาให้บุตร คนที่ ๑ เงิน ๕๐ ซึ่ง
๓ ตำลึง คนที่ ๒ เงิน ๔๐ ซึ่ง ๑๐ ตำลึง ๒ บาท
คนที่ ๓ เงิน ๕ ซึ่ง ๕ ตำลึง ชายคนนั้นยังเหลือ
เงินอยู่ ๑๑๕ ซึ่ง เดิมเขามีเงินเท่าไร?

(๑๕) ชายเข้าสาร ๑๑ หาบ ๑๕ ซึ่ง ๑๐ ตำลึง แล้วขายไป
อีก ๒๑ หาบ ๑๑ ซึ่ง ๕ ตำลึง ๓ บาท ยังเหลืออีก
๑๓๕ หาบ ๑๕ ซึ่ง เดิมมีเข้าสารอยู่เท่าไร?

บทกวีมาตราต่างๆ

คำอธิบายวิธีสอน

ครูจงทวนถามมาตราวัตรระยะไทยแก่เด็กทุกคน เมื่อ
เห็นว่าเด็กจำได้ดีทุกคน ครูอธิบายว่า บทกวีมาตรา ทำ
อย่างเดียวกับเลขสามัญ แต่จะต้องบวกเป็นจำนวนๆไป
เช่นบวกจำนวนคี่แล้ว ได้เท่าใดก็ทอนเป็นสอง แล้ว
บวกจำนวนสองต่อไป ดังนี้คือ

ตัวอย่างที่ ๑ จงบวก ๒๐๐ เส้น ๑๕ วา ๓ สอก; ๑๑ เส้น
๘ วา ๑ คืบ และ ๑๑๕ เส้น ๑๐ วา ๒ สอกคืบ เข้าด้วยกัน

วิธีทำ

เส้น	วา	ศอก	กืบ
๒๐๐.	๑๕.	๓.	๐
๑๑.	๘.	๑.	๐
๑๑๕.	๑๐.	๒.	๑
๓๒๗.	๑๔.	๒.	๑

ตอบ ๓๒๗ เส้น ๑๔ วา ๒ ศอก ๑ กืบ

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างบนกระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองจนตลอดข้อ ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดข้อเช่น บวกแถวกืบได้เท่าไร? แล้วบวกแถวศอกจะได้เท่าไร? และ ๖ เอา ๔ หารจะได้เท่าไร? แล้ว ๑ บวกแถวอะไร? บวกแถววาจะได้เท่าไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ จงบวก ๑๕ ไมล์ ๑๑ หลา ๑ ฟุต ๑ นิ้ว และ ๕ ไมล์ ๒๕ หลา ๘ ฟุต ๘ นิ้ว เข้ากับ ๓ ไมล์ ๑๘ หลา ๔ ฟุต ๖ นิ้ว

วิธีทำ

ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
๑๕	๑๑	๑	๑
๕	๒๕	๘	๘
๓	๑๘	๔	๖
๒๓	๕๔	๒	๕

ตอบ ๒๓ ไมล์ ๕๔ หลา ๒ ฟุต ๕ นิ้ว

เข้ากับ ๑๓ ปี ๕ เดือน ๑๐ วัน ๔ ชั่วโมง ๑๓ นาที

วิธีทำ	ปี	เดือน	วัน	ชั่วโมง	นาที
	๑๐,	๓,	๑๒,	๖,	๑๕
	๖,	๔,	๑๕,	๑๐,	๑๒
	๑๓,	๕,	๑๐,	๘,	๑๓
	๓๐,	๑,	๘,	๐,	๔๐

ตอบ ๓๐ ปี ๑ เดือน ๘ วัน ๔๐ นาที

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
 คำ ครูอย่าทำเสียเองจนตลอดข้อ จะต้องถามเด็กทุก
 ชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น แลวันอาทิตย์บวกกันได้เท่าไร? แล
 ชั่วโมงบวกกันได้เท่าไร? ๒๔ ชั่วโมงเป็นกี่วัน? ๑ วัน
 บวกแลวันจะได้เท่าไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

บวกมาตราดวง

คำอธิบายวิธีสอน

ครูจะต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า การบวกมาตราดวง
 ทะนาน สัต บั้น เกวียน ทำอย่างเดียวกันกับบวกเลข
 สามัญ แต่ต้องบวกเป็นจำนวนๆไป เช่นบวกจำนวน
 ทะนานแล้วได้เท่าไร จึงทอนให้เป็นสัดหรือดั่งแล้วจึง
 บวกจำนวนสัดหรือดั่งต่อไป

ตัวอย่างที่ ๑ จงบวก ๓ เกวียน ๑ บัน ๓๑ สัต ๕ ทะนาน,
๑๔ เกวียน ๑ บัน ๒๔ สัต ๑๒ ทะนาน และ ๑๕ เกวียน
๓๕ สัต ๑๖ ทะนาน เข้าด้วยกัน

วิธีทำ

ก.ว.	บ.	ส.	ท.น.
๓,	๑,	๓๑,	๕
๑๔,	๑,	๒๔,	๑๒
๑๕,	๐,	๓๕,	๑๖
๓๘,	๐,	๑๕,	๑๒

ตอบ ๓๘ เกวียน ๑๕ สัต ๑๒ ทะนาน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
ถ้า ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจะต้องถามเด็กทุก
ขั้นไปจนตลอดข้อ เช่น แลวทะนาน รวมกันเท่าไร?
๓๓ ทะนานทำอย่างไร? แล้ว ๒๕ หารจะได้เท่าไร? แล้ว
เอา ๑ สัตบวกกับแลวอะไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัด ๑๒

- (๑) ๒๐ เส้น ๕ วา ๑ สอก ๑๐ นิ้ว, ๓๓ เส้น ๑๑ วา ๓ สอก,
๒๕ เส้น ๘ วา ๓ สอก ๕ นิ้ว จะเป็นเท่าไร?
- (๒) จงบวก ๑๑ เส้น ๑๐ วา ๓ สอก ๕ นิ้ว, ๒๕ เส้น ๑๒ วา
๒ สอก ๑๖ นิ้ว, ๓๓ เส้น ๕ วา ๑ สอก ๑๐ นิ้ว เข้าด้วยกัน

- (๓) สายโทรศัพท์จากสถานีกรุงเทพ ฯ ถึงสถานีแปดริ้ว
ยาว ๑๕๒๕ เส้น ๘ วา ๓ ศอก จากแปดริ้วถึงปราจีน
บุรี ๑๔๓๐ เส้น ๑๐ วา ๑ ศอก จากปราจีนบุรีถึง
อรัญญประเทศ ๑๕๖๐ เส้น ๒ ศอก ทางจาก
กรุงเทพ ฯ ถึงอรัญญประเทศยาวเท่าไร?
- (๔) ทางสายหนึ่งจากวัดโสทรถึงอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
ยาว ๗๕ เส้น ๑๓ วา ๑ ศอก จากอำเภอลงถึงสถานีแปด
ริ้ว ๘๐ เส้น ๑๕ วา ๓ ศอก ทางสายนี้ยาวเท่าไร?
- (๕) ลวดสายหนึ่งยาว ๑๑๕ เส้น ๑๓ วา ๒ ศอก อีกเส้น
หนึ่งยาว ๓๕๔ เส้น ๑๘ วา ๓ ศอก ถ้าต่อกันเข้าจะ
ยาวเท่าไร?
- (๖) จงบวก ๑๖ ไมล์ ๕๑ หลา ๑ ฟุต, ๓๓๑ ไมล์ ๘๘ หลา
๒ ฟุต ๑๐ นิ้ว, ๔๕ ไมล์ ๑๑๑๐ หลา ๑ ฟุต ๕ นิ้ว
เข้าด้วยกัน
- (๗) ทางสายหนึ่งยาว ๑๑ ไมล์ ๓๔๐ หลา ๑ ฟุต อีกสาย
หนึ่งยาว ๘๘ ไมล์ ๔๕๐ หลา ๒ ฟุต อีกสายหนึ่งยาว
เท่ากับสายที่ ๑ ที่ ๒ รวมกัน ถามว่าทาง ๓ สายนี้
ยาวเท่าไร?
- (๘) เรือกลไฟลำหนึ่งแล่นไปวันที่ ๑ ได้ทาง ๑๓๕ ไมล์

๕๘๐ หลา ๑ ฟุต วันที่ ๒ ได้ไกลกว่าวันที่หนึ่ง ๑๐ ไมล์
๕ หลา วันที่ ๓ ไปได้ ๑๕๐๘ หลา ๒ ฟุต เรือกลไฟ
แล่นได้ทางไกลเท่าไร?

- (๘) เครื่องบิน ๒ ลำแข่งกัน ลำที่ ๑ แล่นไปไกล
๔๘๖๐ ไมล์ ๕๑๔ หลา ๑ ฟุต ลำที่ ๒ ชะนะลำ
ที่หนึ่ง ๑๓๔ ไมล์ ๔๐ หลา ๒ ฟุต เครื่องบินลำที่ ๒
แล่นไปไกลเท่าไร?
- (๑๐) ทางสายหนึ่งยาว ๔๕๑ ไมล์ ๕๔ หลา ๒ ฟุต สายที่
สองยาวกว่าสายที่หนึ่ง ๖ ไมล์ ๕๔๘ หลา ๑ ฟุต
สายที่สามยาวเท่ากับที่ ๑ ที่ ๒ รวมกัน ถามว่าทาง
๓ สายรวมกันยาวเท่าไร?
- (๑๑) ๑๔ กิโลเมตร ๓ เดคาเมตร ๕ เมตร ๑๘ เซ็นติเมตร
กับ ๒๕ กิโลเมตร ๒๖ เมตร ๓ เดซิเมตร ๖ เซ็นติเมตร
และ ๓๓ กิโลเมตร ๓๑ เมตร ๕ เดซิเมตร เป็นเท่าไร?
- (๑๒) จงบวก ๓๓ กิโลเมตร ๑๑๕ เมตร ๒๕ เซ็นติเมตร,
๔๕ กิโลเมตร ๑๑ เมตร ๘ เดซิเมตร ๔ เซ็นติเมตร,
๕๖ กิโลเมตร ๑๑ เดคาเมตร ๘ เมตร ๑๐ เซ็นติเมตร
เข้าด้วยกัน
- (๑๓) ๑๓ กิโลกรัม ๓๕ กรัม ๑ เดซิกรัม ๖ เซ็นติกรัม, ๑๕
กิโลกรัม ๑๑ กรัม ๓ เดซิกรัม ๑ เซ็นติกรัม และ

๒๔ กิโลกรัม ๓ กรัม ๑๕ เซนติกรัม รวมเป็นเท่าไร?

- (๑๔) ชายคนหนึ่งเดินไป ๖๑ กิโลเมตร ๑๕ เมตร แล้ว
 ขยับเขยื้อนไปอีก ๑๖๕ กิโลเมตร ๒๖ เมตร ๑๕ เซนติ
 เมตร แล้วโดยสารถือไฟไปอีก ๓๔๕ กิโลเมตร
 ๓๓ เมตร รวมทางที่ไปไกลเท่าไร?

- (๑๕) เสาดินหนึ่งมีกโนบ่อ จมโคลน ๓ เมตร ๑๓ เซนติ
 เมตร ๖ มิลลิเมตร อยู่ในน้ำ ๔ เมตร ๘ เดซิเมตร
 ๑ เซนติเมตร อยู่เหนือหน้า ๑ เมตร ๔ เดซิเมตร
 ๑๑ มิลลิเมตร เสาดินนั้นยาวเท่าไร?

- (๑๖) ถังมีสังกะสีเหลืองหนัก ๑๑๑ กิโลกรัม ๓๔ กรัม
 แล้วซ่อมมาอีกหนัก ๑๓๕ กิโลกรัม ๑๘ กรัม และ
 ซ่อมเพิ่มอีก ๓๒๐ กิโลกรัม ๓๕ กรัม ถังมีสังกะสี
 อยู่หนักเท่าไร?

- (๑๗) จงบวก ๓๓ กิโลลิตร ๔๓ ลิตร ๑๕ เซนติลิตร, ๔๕
 กิโลลิตร ๑๘ ลิตร ๘ เซนติลิตร, ๕๔ กิโลลิตร ๘ ลิตร
 ๘ เซนติลิตรเข้าด้วยกัน

- (๑๘) ถังมีสุรา ๑๓ กิโลลิตร ๘ เดคาลิตร ๓ ลิตร แล้ว
 ซ่อมมาอีก ๑๕ กิโลลิตร ๔๘ ลิตร และซ่อมมาอีก
 ๓๘ กิโลลิตร ๓๓ ลิตร ถังมีสุราเท่าไร?

- (๑๙) สุรา ๓๔ กิโลลิตร ๑๓ ลิตร ๑๑ เซนติลิตร ปนน้ำ

ลงไปอีก ๔๑ ลิตร ๓๓ เซ็นติลิตร เห็นว่าอ่อนไป
เพิ่มสุราอีก ๑ กิโลลิตร ๓๕ ลิตร รวมเป็นสุรา
เท่าไร?

(๒๐) เมียร์ถึงหนึ่งขาบไปแล้ว ๓๘ ลิตร ๑๘ เซ็นติลิตร
และขาบไปอีก ๔๖ ลิตร ๔ เซ็นติลิตร แล้วขาบไป
อีก ๓๖ ลิตร ๑๘ เซ็นติลิตร หยอดถึง ถามว่าเมียร์
ถึงนั้นมีเท่าไร?

(๒๑) เข้า ๓๒ เกวียน ๑๔ สัต ๑๐ ทะนาน กับ ๔๘ เกวียน
๓๓ สัต ๑๕ ทะนานและ ๔๖ เกวียน ๓๔ สัต ๑๒
ทะนาน รวมเป็นเท่าไร?

(๒๒) ฉันทซื้อเข้าเปลือก ๓ ครั้ง ๆ ที่หนึ่ง ๒๘ เกวียน ๓๐ ถึง
ครั้งที่สอง ๑๔๑ เกวียน ๑ บั้น ๓๘ ถึง ครั้งที่สาม
๑๐๘ เกวียน ๑๓ ถึง ฉันทซื้อเข้ามาเท่าไร?

(๒๓) ยิงของฉันทบรรทุกเข้าได้เท่าไร? เข้าในยังมียู่แล้ว
๑๘ เกวียน ๑ บั้น ๓๐ สัต ๒ ทะนาน แล้วฉันทซื้อ
เข้าใส่ลงอีก ๑๓๘ เกวียน ๑ บั้น ๓๒ สัต ๑๕ ทะนาน
พอใส่เข้าลงอีก ๑๘ เกวียน ก็เต็มยังพอดี.

(๒๔) ขาบเข้าไปวันที่หนึ่ง ๒๕ เกวียน ๑ บั้น ๑๘ สัต วัน
ที่สองขาบไป ๑๘ เกวียน ๓๔ สัต วันที่สามขาบ
ไป ๔๘ เกวียน ๓๘ สัต รวมขาบเข้าไปเท่าไร?

- (๒๕) เรือลำหนึ่งมีเข้าอยู่แล้ว ๓๕ เกวียน ๑ บัน ๕ สัต
๑๕ ทะนาน ขอเพิ่มอีก ๔๘ เกวียน ๑ บัน ๒๖ สัต
ยังไม่เต็ม ถ้าบรรทุกอีก ๒ เกวียน ๓๔ สัต จะ
เต็มพอดี เรือลำนี้จุเข้าเท่าไร ?

แบบฝึกหัด ๑๓ บวกลบมาตรา

- (๑) นายเพียร งามสง่า อายุ ๑๓ ปี ๔ เดือน ๑๐ วัน
นายดิน งามสง่า มีอายุ ๑๑ ปี ๕ เดือน ๘ วัน ถ้า
อายุของเขารวมกันเป็นเท่าใด ?
- (๒) ฉันทำการครั้งที่ ๑ ได้ ๕ สัปดาห์ ๑๓ ชั่วโมง ครั้งที่ ๒
ทำได้ ๑๘ สัปดาห์ ๑๖ ชั่วโมง ฉันทำการ
ได้เท่าใด ?
- (๓) ฉันทะริทางวันแรก ๑๖๕ เส้น ๓ วา ๒ สอก วันที่ ๒
เค็รต่อไป ๕๑๕ เส้น ๑ วา ๓ สอก ฉันทะริทาง
ได้เท่าใด ?
- (๔) ถ้าขอเข้าเปลือกขึ้นยังคราวแรก ๑๓๕ เกวียน ๓๖ ถึง
๑๐ ทะนาน คราวที่ ๒ ขอไว้อีก ๘๘ เกวียน ๑๘ ถึง
๑๖ ทะนาน รวมเข้าในยังมีเท่าใด ?
- (๕) ทางแต่กรุงเทพ ฯ ถึงสถานแปดรว ๖๑ กิโลเมตร
แต่แปดรวถึงอรัญญประเทศ ๑๘๔ กิโลเมตร จะเป็น
ทางเท่าใด ?

- (๖) ลูกหนี้ไม่นำคำบวดยการมาส่งให้ฉันตามกำหนดเวลา
๑ ปี ๑๑ เดือน ๑๕ วัน กรันคือมาอีก ๖ เดือน
๑๕ วัน จึงนำคำบวดยการมาส่ง ถามว่าคำบวดยการ
กี่เดือน ?
- (๗) ฉันซื้อสังกะสีอย่างหนา ๒๓๑ หาบ ๑๕ คำถึง ๓ บาท
และซื้ออย่างบาง ๑๗๘ หาบ ๑ ชั่ง ๕ คำถึง ฉันซื้อ
สังกะสีหนักเท่าใด ?
- (๘) กำแพงเมืองแห่งหนึ่งรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส ด้านยาว
๑๓๒๐ เมตร ๒๓ เซ็นติเมตร ด้านกว้าง ๕๐๔ เมตร
๓ เซ็นติเมตร ถ้าเอาเชือกวงรอบกำแพงจะสั้น
เชือกยาวเท่าใด ?
- (๙) มีเงิน ๑๕๔ บาท ๓๕ สตางค์ ถ้าเพิ่มอีก ๓๖๘ บาท
๕๕ สตางค์ จะเป็นเท่าใด ?
- (๑๐) ฉันซื้อเข้าเปลือก ๑๐๑ เกวียน ๓๒ ถึง ๑๐ ทะนาน
รวมกับที่เหลืออยู่ ๑๕ เกวียน ๔๘ ถึง ๑๘ ทะนาน
จะเป็นเท่าใด ?
- (๑๑) บินกะบอกหนึ่งหนัก ๕ กิโลกรัม ๔ เดคากรัม กะ
บอกที่ ๒ หนักกว่ากะบอกที่ ๑ เป็น ๒ กิโลกรัม
๓๒ กรัม บิน ๒ กะบอกหนักเท่าใด ?
- (๑๒) ฉันเดินทางวันแรก ๑๒๓ เส้น ๑ สอก วันที่ ๒ เติร์

ได้ ๔๕ เส้น ๒ วา วันที่ ๓ เเคียวได้เท่าวันที่ ๑ ฉัน
เคียวทางใดเท่าใด?

- (๑๓) พ่อค้าเหล็กขายเหล็กไปคราวที่ ๑ หนัก ๓๐ กิโลกรัม
๑๑๒ กรัม คราวที่ ๒ ขายไป ๗๑ กิโลกรัม ๑๐ กรัม
คราวที่ ๓ ขายไปมากกว่าคราวที่หนึ่ง ๕ กิโลกรัม
๕ กรัม ถามว่าเขาขายเหล็กไปหนักเท่าใด?
- (๑๔) ฉันซื้อเรือลำหนึ่ง จ่ายเงินไป แล้ว ๑๗๕ บาท
๕๐ สตางค์ แต่ยังคงเป็นหนี้อยู่อีก ๖๘ บาท
๓๕ สตางค์ ราคาเรือลำนั้นเท่าใด?
- (๑๕) ฉันซื้อเรือลำหนึ่งราคา ๕๔๑ บาท ๕๐ สตางค์ ฉัน
ขายไปเอากำไร ๕๐ บาท ๓๖ สตางค์ ขายไปเท่าใด?
- (๑๖) เขาใช้หนี้ฉัน ๔๓๖ บาท ๕๐ สตางค์ แต่ยังคงเป็น
หนี้อยู่อีก ๕๔ บาท ๒๕ สตางค์ เดิมเขาขโมยเงิน
ไปเท่าใด?
- (๑๗) พี่อายุ ๒๓ ปี ๔ เดือน ๑๔ วัน น้องมีอายุ ๒๑ ปี
๗ เดือน ๑๔ วัน พี่น้องรวมกันมีอายุเท่าใด?
- (๑๘) จงบวก ๓ ปี ๕ เดือน ๓ สัปดาห์ กับ ๑๔ ปี ๑๑ เดือน
๒ สัปดาห์ และ ๑ ปี ๘ เดือนเข้าด้วยกัน
- (๑๙) ฉันโดยสารรถยนต์ไปจังหวัดหนึ่ง สิ้นทาง
๑๓๒ กิโลเมตร ๑๓ เมตร แล้วฉันเคียวต่อไปอีก

- ๑๐ กิโลเมตร ๒๓ เมตร ถัดไปทางไกลเท่าใด ?
- (๒๐) เข้า ๒๐ เกวียน ๓๕ สัต ๑๕ ทะนาน กับเข้า ๑๘ เกวียน ๕๕ สัต ๑๖ ทะนาน จะเป็นเข้าเท่าใด ?
- (๒๑) ถัดเติร์ทางได้วันที่หนึ่ง ๑๓๒๐ เส้น ๑๓ วา ๑ ศอก วันที่สองเติร์ต่อไปอีก ๑๔๐ เส้น ๑๓ วา ๑ ศอก วันที่สามเติร์ได้เท่ากับวันที่หนึ่งถัดเติร์ทางไปไกลเท่าใด ?
- (๒๒) ผู้ซ่ง ๆ ของได้หนัก ๑๕ กิโลกรัม ๓ เฮกโตกรัม ๔ เดคากรัม ครั้งที่ ๒ ซ่งได้หนัก ๑๐๑ กิโลกรัม ๓๔ กรัม ซ่งครั้งที่ ๓ หนักเท่ากับครั้งแรกรวมกับครั้งที่ ๒ ถามว่าผู้ซ่งจะจดน้ำหนักเท่าใดจึงจะถูกต้องดี ?
- (๒๓) ชายคนที่หนึ่ง อายุ ๓๑ ปี ๔๕ สัปดาห์ ๖ วัน คนที่สอง มีอายุ ๒๕ ปี ๓๓ สัปดาห์ ๕ วัน คนที่สาม มีอายุเท่ากับคนที่หนึ่ง ถามว่าอายุของเขาทั้งสามคนรวมเท่าใด ?
- (๒๔) นายพัน นายพิน นายพูน นายเพิ่ม สมบูรณ์ พ้น้องกันขึ้นอยู่ในระยะเส้นตรงอันเดียวกัน นายพันขึ้นห่างกับนายพิน ๑๕ เมตร นายพูนห่างกับนายพิน ๕๐ เมตร นายพูนห่างกับนายเพิ่ม ๑๐ เมตร ระยะทางจากนายพันถึงนายเพิ่มยาวเท่าใด ?

ลบมาตราต่าง ๆ

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้เข้าใจว่า การลบมาตราต่าง ๆ ก็ทำอย่างเดียวกันกับการลบเลขสามัญ และเลขมาตราต่าง ๆ ที่เรียนมาแล้วจากประถมปีที่ ๓

ตัวอย่างที่ ๑ เงิน ๑๓๐ บาท ๒๕ สตางค์ ลบด้วย ๕๖ บาท ๕๐ สตางค์ จะเหลือเท่าใด?

<u>วิธีทำ</u>	มีเงิน	๑๓๐.๒๕ บาท
	หักออก	<u>๕๖.๕๐</u> "
	คงเหลือ	<u>๓๒.๗๕</u> "

ตอบ ๓๒.๗๕ บาท

คำแนะนำครู ครูให้เด็กลบสตางค์แถวหน่วยแล้วคงเหลือ ๕ สตางค์ วางลงแถวหน่วย แล้วลบแถวสองคือ ๕ ลบ ๑๒ เหลือ ๑ วางลงหลักสิบ แล้วลบต่อไป ตามลำดับอย่างเลขลบสามัญนั้น

ตัวอย่างที่ ๒ ถ้ามียเงิน ๑๐๕ ชั่ง ๑๐ ตำลึง ๑ บาท ๖ ไร่ ๕๔ ชั่ง ๕ ตำลึง ๒ บาท จะเหลือเท่าไร?

วิธีทำ

ซึ่ง คำถึง บาท

ฉันมีเงิน	๑๐๕,	๑๐,	๑
ใช้เสีย	๕๘,	๕,	๒
คงเหลือ	๔๗,	๐,	๓

ตอบ ๔๗ ซึ่ง ๓ บาท

คำแนะนำครู เมื่อเวลาครูจะเขียนเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองทั้งหมด ควรจะต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๒ บาทลบ ๑ บาท ไม่พอทำอย่างไร? แดก ๑ คำถึงรวมกับ ๑ บาทเป็นเท่าไร? เมื่อลบแล้วจะเหลือเท่าไร? ฯลฯ ตั้งนี้เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๓ ทางสายหนึ่งยาว ๑๓๐ เส้น ๑๐ วา ๒ สอก ฉันเดินไป ๘๗ เส้น ๕ วา ๓ สอก จะเหลือทางอีกเท่าไร?

วิธีทำ

เส้น วา สอก

ทางสายหนึ่ง	๑๓๐,	๑๐,	๒
ฉันเดินไปแล้ว	๘๗,	๕,	๓
คงเหลือ	๔๓,	๐,	๓

ตอบ ๔๓ เส้น ๓ สอก

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองจนตลอดไป ครูจะต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๓ สอกหัก ๒ สอกไม่พอจะทำ

อย่างไร? แยก ๑ วารวมกับ ๒ วาเป็นเท่าไร? เอา ๓ ลบ เหลือเท่าไร? เอา ๕ วาลบเหลือเท่าไร? ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น
ตัวอย่างที่ ๔ ทางสายหนึ่งยาว ๑๐๐ ไมล์ ๑๑ หลา ๒ ฟุต
เรือกลไฟแล่นไปได้ ๓๘ ไมล์ ๘๘๘ หลา ๑ ฟุต เรือลำน
ยังจะไปอีกเท่าไร จึงจะสุดทางนั้น?

วิธีทำ	ไมล์	หลา	ฟุต
ทางสายหนึ่ง	๑๐๐,	๑๑,	๒
เรือกลไฟแล่นไป	๓๘,	๘๘๘,	๑
ยังจะต้องไปอีก	๖๑,	๗๗๒,	๑

ตอบ ๖๑ ไมล์ ๗๗๒ หลา ๑ ฟุต

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกะดาน
ดำ ครูอย่าทำเสียเอง ถามให้เด็กตอบทุกชั้นไปจน
ตลอดข้อ เช่น ๑ ฟุต ลบ ๒ ฟุต เหลือเท่าไร? และ ๘๘๘
ลบ ๑๑ หลา ไม่ได้จะอย่างไร? แยก ๑ ไมล์ได้กี่หลา
๑๗๖๐ หลา บวก ๑๑ หลาได้เท่าไร? แล้วเอา ๘ ลบ ๑๑
จะเหลือเท่าไร? ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๕ มีสังกะสีหนัก ๑๐๐ กิโลกรัม ๑๒ เดคากรัม
๑ กรัม ขายไปเสีย ๓๗ กิโลกรัม ๔ เดคากรัม ๘ กรัม จะ
เหลือสังกะสีอีกเท่าไร?

วิธีทำ

	กก.	ย ก.	ต ก ก.	ก.
มีสังกะสี	๑๐๑,	๑,	๒,	๑
ขายไป	๓๓,	๐,	๔,	๘
คงเหลือ	๖๘,	๐,	๗,	๓

ตอบ ๖๘ กก. ๗ ต ก ก. ๓ ก.

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
 คำ ครูอย่าทำเสียเอง ครูต้องจะถามเด็กทุกขั้นไปจน
 ตลอดข้อ เช่น ๘ กรัมหัก ๑ กรัมไม่พอทำอย่างไร? แยก
 ๑ เดคากรัมบวก ๑ กรัมเป็นเท่าไร? เอา ๘ ลบจะเหลือ
 เท่าไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๒ - บิดามีอายุ ๓๖ ปี ๒ เดือน ๑ สัปดาห์
 ๓ วัน แก่กว่ามารดา ๘ ปี ๑๕ สัปดาห์ ๕ วัน มารดามี
 อายุเท่าไร?

วิธีทำ

	ปี	เดือน	สัปดาห์	วัน
บิดามีอายุ	๓๖,	๒,	๑,	๓
แก่กว่ามารดา	๘,	๓,	๓,	๕
มารดามีอายุ	๒๘,	๑๐,	๑,	๕

ตอบ ๒๘ ปี ๑๐ เดือน ๑ สัปดาห์ ๕ วัน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน

ถ้า ครอบงำทำเสียเองคนเดียว ครุจะต้องถามเด็กทุก
ชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๕ วัน ลบ ๓ วัน ไม่ได้ทำอย่างไร ?
แยกสัปดาห์หนึ่งบวกกับ ๓ วันเป็นเท่าไร ? และ ๓ ลบ
๔ สัปดาห์เหลือเท่าไร ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๗ เรือนรวทุกเข้าเปลือกถั่วหนึ่ง มีข้าวอยู่
๑๐๒ เกวียน ๔๐ สัต ๑๐ ทะนาน ขายไปเสีย ๕๘ เกวียน
๓๕ สัต ๑๕ ทะนาน จะเหลือเท่าไร ?

วิธีทำ	เกวียน	สัต	ทะนาน
เรือถั่วหนึ่งมีเข้า	๑๐๒,	๔๐,	๓๐
ขายไป	๕๘,	๓๕,	๑๕
คงเหลือ	๔๔,	๐,	๑๖

ตอบ ๔๔ เกวียน ๑๖ ทะนาน

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างนี้ให้เด็กดูบน
กระดานดำ ครอบงำทำเสียเองตลอดข้อ ครุจะต้องถาม
เด็กทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๑๕ ลบ ๑๐ ไม่พอจะทำ
อย่างไร ? แยก ๑ สัตเป็นเท่าไร ? ๓๕ ลบด้วย ๑๕
เหลือเท่าไร ? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัด ๑๔

(๑) ๑๐๕ บาท ๓๐ สตางค์ ลบด้วย ๘๖ บาท ๔๕ สตางค์
จะเหลือเท่าไร ?

- (๒) เงิน ๑๑๑๔.๑๕ บาท ลบด้วย ๖๕๓.๒๘ บาท จะเหลือเท่าไร ?
- (๓) เงินจำนวนหนึ่งเท่าไร เมื่อหาได้อีก ๔๓๕๓.๕๐ บาทแล้วจะเป็น ๑๑๑๖๐.๔๕ บาท ?
- (๔) ฉันมีเงินอยู่ ๒ ถังรวมกัน ๘๐๐๐ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าถังหนึ่งมีเงินอยู่ ๓๕๘๐ บาท ๒๕ สตางค์ อีกถังหนึ่งมีเท่าไร ?
- (๕) รถยนต์คันหนึ่งกับ ม้า ตัวหนึ่ง ราคา ๔๖๐๐ บาท ๔๕ สตางค์ ถ้าราคาม้า ๑๒๐๐ บาท ๕๐ สตางค์ รถยนต์นั้นราคาเท่าไร ?
- (๖) ฉันเอาเงิน ๘๓๐๐ บาท เข้าหุ้นส่วนในบริษัทหนึ่ง เมื่อสิ้นปี ฉันเรียกหุ้นคืนได้เงิน ๑๕๔๐๑.๓๖ บาท ฉันมีกำไรเท่าไร ?
- (๗) ร้านขายของแห่งหนึ่ง มีทุนอยู่ แล้ว ๘๔๕๔.๕๐ บาท ต่อมาอีก ๔ วัน กลับมีเงิน ๑๐๐๐๐ บาท ถามว่าร้านขายของ ๔ วัน ขายได้เงินเท่าไร ?
- (๘) เงินคงคลังจังหวัดหนึ่ง ๓๒๘๑๐๐ บาท ๕๐ สตางค์ เงิน นี้ เป็น ๓๖๖๓๔๕.๕๐ บาท นอกนั้นเป็นเหรียญบาท ถามว่าเงินบาทเท่าไร ?
- (๙) ชาย คนหนึ่ง ซื้อเรือยนต์ ลำหนึ่ง ราคา ๓๕๕๐.๕๐

บาท ภายหลังขายไป ๔๐๐๐ บาท ขายนั่น
ขายเรือนคร้ได้กำไรเท่าไร ?

(๑๐) เมื่อสิ้นปีร้านหนึ่งขายสินค้าไป ๑๕๖๐๐.๗๕ บาท
คิดหักต้นทุนแล้ว คงมีกำไร ๓๗๖๕.๒๕ บาท ทุน
เท่าไร ?

(๑๑) ฉันซื้อที่ดินแปลงหนึ่งราคา ๑๑๕ ชั่ง ๔๕ บาท ฉัน
ให้เขาแล้ว ๘๖ ชั่ง ๓๓ บาท ฉันยังจะต้องหาเงิน
ให้เขาอีกเท่าไร ?

(๑๒) ฉันมีเงิน ๓๔๐ ชั่ง ๕ ตำลึง ๒ บาท ใช้จ่ายเสีย
๑๘๖ ชั่ง ๑๘ ตำลึง ๓ บาท จะเหลือเท่าไร ?

(๑๓) ร้านหนึ่งมีสังกะสีหนัก ๑๕๐ หาบ ๑๘ ชั่ง ๑๐ ตำลึง
ขายไปแล้ว ๘๘ หาบ ๓๘ ชั่ง ๘ ตำลึง ๓ บาท จะ
เหลือสังกะสีเท่าไร ?

(๑๔) เข้าสารมีอยู่ ๓๕๐ หาบ ๑๐ ชั่ง ๘ ตำลึง ๑ บาท
ขายไปเสีย ๑๘๖ หาบ ๘ ชั่ง ๑๒ ตำลึง จะเหลือเท่าไร ?

(๑๕) บึงเข้าบรรทุกเข้าได้หนัก ๑๐๐๐ หาบ ๑๑ ชั่ง ๓ ตำลึง
ขายไปครั้งที่ ๑ หนัก ๘๑ หาบ ๔ ชั่ง ๖ ตำลึง ครัง
ที่ ๒ ขายไปหนัก ๔๘ หาบ ๑๕ ชั่ง ๗ ตำลึง จะ
เหลือเท่าไร ?

(๑๖) ฉันยังขาดเงินอีก ๑๑๕ ชั่ง ๑๑ ตำลึง ๓ บาท ฉัน

จะมีมากกว่านี้เอง ๘ ชั่ง ๑๕ ตำลึง ๒ บาท ถ้าน้อง
มีอยู่ ๑๘๕ ชั่ง ๑๐ ตำลึง ๑ บาท ฉันมีเงินเท่าไร ?

(๑๗) ถ้าฉันหาเงินได้อีก ๔๖๕.๔๕ บาท ฉันจะมีเงิน
๘๐๐๐ บาท แต่ต่อไปฉันมีจริง ๘๖๐๐.๕๐ บาท
ฉันหาเงินได้จริงเท่าไร ?

(๑๘) ฉันมีเงิน ๕๘๐.๕๐ บาท พี่มีเงิน ๕๕๐.๕๐ บาท
รวมลงทุนขายน้ำมันรถยนต์ เลิกแล้วขาดทุน
๗๐๕.๔๕ บาท ถามว่ายังเหลือทุนรวมกันเท่าไร ?

(๑๙) ฉันฝากเงินธนาคารแห่งหนึ่ง ๒๐๐๐ บาท เมื่อต้น
ปีส่งจ่ายเสีย ๔๑๑.๕๐ บาท ปลายปีจ่ายเสียอีก
๒๘๖.๗๕ บาท สิ้นปีจะเหลือเท่าไร ?

(๒๐) ฉันมีทุน ๓๕๘๐.๕๐ บาท เอาซื้อโคขายได้กำไร
๖๓๐.๒๕ บาท ภายหลังลงทุนขอแพะขายขาดทุน
๘๘๐.๗๕ บาท ฉันยังเหลือเงินอยู่เท่าไร ?

(๒๑) ๖๐ เส้น ๘ วา ๓ ศอก ถบด้วย ๔๑ เส้น ๑๐ วา ๒ ศอก
เหลือเท่าไร ?

(๒๒) ทางสายหนึ่งยาว ๓๕๐ เส้น ๑๓ วา ๒ ศอก ฉันเดิน
ไปได้ ๒๓๘ เส้น ๑๕ วา ๓ ศอก จะเหลือทางเท่าไร ?

(๒๓) เชือกเส้นหนึ่งยาว ๘ เส้น ๑ วา ๑ ศอก ตัดออก
เสีย ๗ เส้น ๑๕ วา ๓ ศอก จะเหลือเท่าไร ?

- (๒๔) ผู้รับ เหม่า ทำ สัญญา พูน ถนน สาย หนึ่ง ทาง ขาว
๑๐๐๐ เส้น ๑๐ วา ๒ ศอก กำหนดให้แล้ว ๒ ปี
ครบกำหนดสัญญาทำทางไปได้ ๕๔๓ เส้น ๘ วา
๑ ศอก ผู้รับ เหม่า ยังต้องทำอีกเท่าไร ?
- (๒๕) เรือกลไฟแล่นได้วันละ ๑๐๐๐ เส้น ๑๐ วา ๒ ศอก
เรือนครว้างได้วันละ ๕๓๔ เส้น ๑๘ วา ๓ ศอก ถาม
ว่าเรือกลไฟวิ่งเร็วกว่าเรือนครว้างเท่าไร ?
- (๒๖) จงเอา ๑๘ ไมล์ ๑๐ หลา ๑ ฟุต ออกจาก ๓๖ ไมล์
๕ หลา ๒ ฟุต เหลือเท่าไร ?
- (๒๗) เรือใบ แล่นไปวัน ละ ๑๓๓ ไมล์ ๕๔๖ หลา ๓ ฟุต
เรือนครว้างแล่นไปวันละ ๓๑๑ ไมล์ ๔๐๐ หลา ๒ ฟุต
เรือนครว้างกำลังแล่นเร็วกว่าเรือใบเท่าไร ?
- (๒๘) ข้าศึกตั้งรับอยู่ ห่างกองทัพของเรา ๑๑๐ ไมล์ ๓๐ หลา
๑ ฟุต ถ้าปืนใหญ่ของเรามีกำลังส่งกระสุนวิถีไป
ระเบิดได้ไกลเพียง ๕๐ ไมล์ ๔๖๓ หลา ๒ ฟุต เรา
ต้องเดินกองทัพเข้าไปอีกเท่าไร กระสุนปืนจะถึง
ข้าศึก ?
- (๒๙) ลวดขดหนึ่งยาว ๑๘๒ ไมล์ ๓๓๑ หลา ๑ ฟุต ใช้ขึง
เสาโทรเลขเส้นละ ๕๕ ไมล์ ๕๐๐ หลา ๒ ฟุต ยังเหลือ
ลวดขาวเท่าไร ?

- (๓๐) สายสมอเส้นหนึ่งยาว ๑๖๐ หลา ๒ ฟุต ๕ นิ้ว อยู่เหนือน้ำยาว ๕๓๐ หลา ๑ ฟุต ๕ นิ้ว สายสมออยู่ในน้ำยาวเท่าไร ?
- (๓๑) ฉันทบรรทุกเข้าเปลือกกลงในเรือลำหนึ่งหนัก ๑๐๒ กิโลกรัม ๑๑ เดคากรัม ๑ กรัม ๑ เซซิกรัม แต่ น้ำหนักเข้า เกิน กำลัง ของ เรือ ไป ๕๕ กิโลกรัม ๗๗ กรัม ๕ เซซิกรัม ฉันทจะต้องขนเข้าขึ้นเท่าไร ?
- (๓๒) ระยะทางรถไฟแต่สถานีบางกอกน้อย ถึงสถานีเพชรบุรียาว ๒๕๕ กิโลเมตร ๑๔ เมตร แต่บางกอกน้อยถึงนครปฐม ๔๔ กิโลเมตร ๖ เมตร แต่นครปฐมถึงราชบุรีมากกว่า แต่บางกอกน้อยถึงนครปฐม ๕๓ กิโลเมตร ๕ เมตร ดังนั้น ระยะทางราชบุรีถึงเพชรบุรียาวเท่าไร ?
- (๓๓) สีนค้ำบรรทุกรถไฟหนัก ๑๔๔ กิโลกรัม ๑๓ เดคากรัม เมื่อถึง กลางทาง เอา ลงเรือ ๕๕ กิโลกรัม ๓๓ กรัม ดังนั้น จะเหลือสินค้ายู่เท่าไร ?
- (๓๔) ฉันทมีสุรา ๑๑๕ กิโลลิตร ๑๔ เดคาลิตร ๓ ลิตร ขายไปเสีย ๑๖ กิโลลิตร ๑๕ เดคาลิตร ๗ ลิตร ยังเหลือสุราเท่าไร ?
- (๓๕) เข้าสารกะสอบหนึ่งหนัก ๑๒๐ กิโลกรัม ๓ เดคากรัม

๕ กรัม ๑๐ เซ็นติกรัม อีกกะสอบหนึ่งน้อยกว่า
๑๘ กิโลกรัม ๒๖ กรัม ๘ เดซิกรัม ๖ เซ็นติกรัม เข้า
กะสอบหลังหนักเท่าไร ?

(๓๖) สุรา ๑๐๘ กิโลลิตร ๑๕ ลิตร ๑๐ เซ็นติลิตร หกเสี้ยว
๑๓๒ ลิตร ขายไปเสี้ยว ๑๘ กิโลลิตร ๑๐ เดคาลิตร
๓ เดซิลิตร ยังเหลือสุราเท่าไร ?

(๓๗) นายฟอง สูงงาม เติรทางไปได้ ๑๐๔ กิโลเมตร
๑๑๐ เมตร นายผัน สือร่าม เติรทางไปได้
๘๘ กิโลเมตร ๔ เดคาเมตร ๘ เมตร ๑ เดซิเมตร
ถามว่าใครจะเติรมากกว่ากันเท่าไร ?

(๓๘) ๔๗๖ ปี ๔ เดือน ๑๖ วัน จะน้อยกว่า ๘๐๐ ปี
๘ เดือน ๒๕ วัน เท่าไร ?

(๓๙) นายสิริ พงศ์งาม เรียนภาษาจีน ๑๐ ปี ๓ เดือน
๒ สัปดาห์ ๒ วัน นายกระจ่าง พันธุ์ดี เรียนภาษา
จีน ๘ ปี ๘ เดือน ๒๘ วัน นายกระจ่างเรียนน้อยกว่า
นายสิริเท่าไร ?

(๔๐) ชายคนหนึ่งตั้งใจจะอุปสมบท ๑๕ ปี แต่เมื่อ
อุปสมบทจริงคงอยู่ได้ ๘ ปี ๖ เดือน ๑๘ วัน เท่านั้น
ชายคนนั้นผิดความตั้งใจไปเท่าไร ?

แบบฝึกหัด ๑๕ ทบมาตรา

- (๑) ฉันมีเงิน ๓๐๖ บาท ๓๐ สตางค์ ใช้ไปแล้วคงเหลือ ๖๘ บาท ๔๕ สตางค์ ฉันใช้ไปเท่าใด ?
- (๒) เข้าเปลือกม้อยู่แล้ว ๓๔๖ เกวียน ๓๒ สัตต ต้องขายไปเสีย ๑๘๗ เกวียน ๗๕ สัตต จะยังเหลือเท่าใด ?
- (๓) ไข่เส้นหนึ่งยาว ๑๐๕ เมตร ๕ เซนติเมตร แล้วตัดออกเสีย ๗๔ เมตร ๑๕ เซนติเมตร เหลือเท่าใด ?
- (๔) เด็กคนหนึ่งมีบ้านอยู่ ๒ เชต ๆ หนึ่งยาว ๓๔๒ หลา ๑ ฟุต เชตที่ ๒ ยาวกว่าเชตที่ ๑ เป็น ๖๔ หลา ๑ ฟุต ถามว่าเชตที่ ๒ ยาวเท่าใด ?
- (๕) ถนนสายที่ ๑ ยาว ๓๔๐ เส้น ๓ วา ๓ ศอก สายที่ ๒ ยาว ๗๖๑ เส้น ๓ วา ๒ ศอก สายไหนจะยาวกว่ากันเท่าใด ?
- (๖) นายแจ่ง เก่งงาน ทำการอันหนึ่งแล้วในเวลา ๑๘ ชั่วโมง ๓๒ นาที ถ้านายส่ง เก่งงาน ทำการอันเดียวกันแล้วก่อน ๑๒๒ นาที ถ้าวินายคงหาญกล้า ทำแล้วก่อนนายส่ง ๘๘ นาที ถามว่านายคงจะทำนานเท่าใด ?
- (๗) นายเพ็ชร พงศ์อ่วม เคียวทางได้วันแรก ๕๓๐ เมตร

๔ เดซิเมตร วันที่ ๒ เติร์ได้ ๔๓๕ เมตร ๓๑ เซนติ-
เมตร ถามว่าวันที่ไหนจะเติร์มากกว่ากันเท่าใด ?

(๘) อายุของนายสี เรืองอร่าม ต่างกับอายุของนายพัน
เรืองอร่าม น้อย ๕ ปี ๔ เดือน ๑๔ วัน ถ้าอายุ
ของนายพัน ๑๕ ปี ๖ เดือน ๘ วัน อายุของนายสี
เท่าใด ?

(๙) ม้าแดงวิ่งรอบสนามยาว ๑๓๖ เส้น ๑๒ วา ๑ สอก
ม้าขาววิ่ง รอบ สนามนี้บ้างได้ทาง ๘๘ เส้น ๑๘ วา
๓ สอก ม้าแดงวิ่งเร็วกว่าม้าขาวเท่าใด ?

(๑๐) ลูกมีอายุ ๖๕ ปี ๓ เดือน ๑๕ วัน หลานมีอายุ ๑๒ ปี
๑๑ เดือน ถามว่าลูกเกิดก่อนหลานเท่าใด ?

(๑๑) ตัวฉันทมน้ำหนัก ๗๔ กิโลกรัม ๑๔ เซนติกรัม น้อย
มน้ำหนักเพียง ๕๘ กิโลกรัม ๘ เซนติกรัม ฉันท
หนักกว่าน้อยเท่าใด ?

(๑๒) ฉันทรับราชการอยู่ ๓๘ ปี ๑ เดือน ๒๑ วัน ใน
ระหว่างนี้ฉันทลาพักเสีย ๑๖ ปี ๗ เดือน ฉันทมีวัน
รับราชการจริงเท่าใด ?

(๑๓) เข้า ๑๑๘ เกวียน ๔๖ ถึง ๑๘ ทะนาน ฉันทขายไป
เสียยังคงเหลืออยู่ ๗๖ เกวียน ๕๘ ถึง ๑๘ ทะนาน
ฉันทขายเข้าไปเท่าใด ?

- (๑๔) ทางสายหนึ่งยาว ๒๐๖ กิโลเมตร ๒๓ เมตร ฉันทัน
เคียวไป ๓๘ กิโลเมตร ๖๐ เมตร ถามว่าฉันทันจะต้อง
เคียวต่ออีกเท่าใด จึงจะถึงที่ ?

แบบฝึกหัด ๑๖ บวกลบ

- (๑) ผลต่าง ระหว่าง ๔๑๕ กรัม ๖ เซ็นติกรัม กับ
๓๖๕ กรัม ๑๐ เซ็นติกรัม บวกกับผลบวก ๑๒ กิโล-
กรัม ๘ กรัม กับ ๑๓๐ กรัม ๖ เซ็นติกรัม จะได้
เท่าใด ?
- (๒) ฉันทันเข้าเปลือก ๑๖ เกวียน ๑๘ สัตต์ ยังเหลือ
เข้ามากว่าที่ขายไป ๕ เกวียน ๑๐ สัตต์ ภายหลัง
ขายไปอีกเท่าใด เมื่อเหลือเพียง ๑ บัน ๒๑ สัตต์
เท่านั้น ?
- (๓) นายพัน วงศ์มัน ต่อให้ นายพัน แสงสี ๒๘๐ หลา
๒ ฟุต ในทาง วิ่งเร็ว แข่งขัน ๑ ไมล์ ๑๓๐ หลา
นายพันยังชนะนายพันอีก ๘๐ หลา ๑ ฟุต นายพัน
ไปได้ไกลเท่าใด ?
- (๔) บรรทุกสินค้าลงเรือกลไฟไปต่างประเทศ ๓ หีบ ๆ
ที่ ๑หนัก ๓ กิโลกรัม ๓๐ กรัม หีบที่ ๒ หนัก
๑ กิโลกรัม ๑๒๐ กรัม หีบที่ ๓ หนักกว่าหีบที่ ๒
เป็น ๑๒๓ กรัม ถามว่าสินค้าของฉันทันหนักเท่าใด ?

- (๕) แยกขายผ้าไปทั้งหมด ๓๕๐ หลา ๒ ฟุต ขายวันที่ ๑ สิ้นผ้าไป ๗๘ หลา ๑ ฟุต ๕ นิ้ว วันที่ ๒ มากกว่าวันที่ ๑ เป็น ๒๐ หลา ๒ ฟุต ๑๑ นิ้ว วันที่ ๓ ขายไปเท่าวันที่ ๑ กับวันที่ ๒ รวมกัน นอกนั้นขายวันที่ ๔ ถามว่าขายวันที่ ๔ เท่าใด ?
- (๖) ใบชา ๓ หีบหนัก ๗๘ ชั่ง ๕ ตำลึง ๓ บาท เขาชั่งหีบที่ ๑ หนัก ๓๐ ชั่ง ๖ ตำลึง หีบที่ ๒ น้อยกว่าหีบที่ ๑ เป็น ๘ ชั่ง ๓ ตำลึง หีบที่ ๓ หนักเท่าใด ?
- (๗) ตะกั่วแท่งหนึ่งหนัก ๓๗ หาบ ๑๘ ชั่ง ๕ ตำลึง เบากว่าตะกั่วแท่งหนึ่ง ๑๕ ชั่ง ๑๒ ตำลึง ๓ บาท แต่หนักกว่าทองแดงแท่งหนึ่ง ๑๘ ชั่ง ๒ บาท ถามว่าโลหะทั้งสามรวมเข้าจะหนักเท่าใด ?
- (๘) มีเงิน ๔๘๖๐ บาท ๓๐ สตางค์ อยู่ในถุง ๓ ถุง แต่ถุงที่ ๑ มีเงิน ๑๓๖๔ บาท ๕๐ สตางค์ ถุงที่ ๒ มีเงิน ๑๔๓๑ บาท ๕๐ สตางค์ ถุงที่ ๓ จะมีเท่าใด ?
- (๙) คนโดยสารรถไฟสายใต้มาลงที่กรุงเทพฯ ๑ เดือนหนึ่ง คนโดยสารชั้นที่ ๑ มีคน ๓๔๕๖ คน ชั้นที่ ๒ มีคน ๒๔๖๗ คน นอกนั้นชั้นที่ ๓ ถ้าในเดือนนั้นมีคนโดยสารรวม ๓๔๕๑๒ คน ชั้นที่ ๓ มีคนกี่คน ?

- (๑๐) ทางสายหนึ่งยาว ๒๐๖ กิโลเมตร ๒๓ เมตร ฉันทันเดินไปได้ ๑๕ กิโลเมตรหยุดพัก แล้วฉันทันเดินต่อไปอีกก็พัก ทางยังเหลืออีก ๖๒ เมตร ถามว่าฉันทันเดินต่อครั้งหลังได้ทางยาวเท่าใด?
- (๑๑) ทางสายหนึ่ง ๑๑๖๗ เส้น ๑๕ วา ๒ ศอก ฉันทันเดินวันที่ ๑ ทางยาว ๑๓๘ เส้น ๑๘ วา วันที่ ๒ เดินได้ ๔๘๕ เส้น ๗ วา ๓ ศอก ฉันทันเดินวันที่ ๓ ก็ถึงพอดี ฉันทันเดินวันที่ ๓ ได้ทางเท่าใด?
- (๑๒) นำตาลกะสอบหนึ่งหนักเท่าใด? แบ่งขายไป ๒ ครั้ง ๆ ที่ ๑ ขายไป ๕๓ ชั่ง ๕ ตำลึง ครั้งที่ ๒ ขายไป ๔๘ ชั่ง ยังเหลือน้ำตาลในกะสอบ ๔๕ ชั่ง ๒ ตำลึงพอดี
- (๑๓) เข้าเปลือกในยุ้ง ๓๐๑ ขายไปคราวหนึ่ง ๔๕ เกวียน ๖๘ สัด แล้วขายไปอีก ๗๘ เกวียน ๒๘ สัด ๑๒ ทะนาน จะยังเหลือเข้าเท่าใด?
- (๑๔) เดิมฉันทันมีเข้าเปลือก ๖๓๐ เกวียน ๓๔ สัด ขายไปยังเหลืออยู่ ๓๘ เกวียน ๘ สัด แต่ขายไปคราวที่ ๑ เข้า ๓๔๐ เกวียน ๘ สัด ขายไปคราวที่ ๒ เท่าใด?
- (๑๕) ฉันทันมีเงิน ๑๕๐ ชั่ง ซื้อสวนชนิดหนึ่งราคา ๒๐๐๐ บาท สร้างบ้านในสวนสิ้นเงิน ๖๘๕๐ บาท ฉันทันยังเหลือเงินเท่าใด?

- (๑๖) ฉันซื้อรถยนต์คันหนึ่ง ๔๓๐๐ บาท เรือยนต์
ลำหนึ่งราคา ๕๖๐๐ บาท ฉันให้ธนบัตรฉบับละ
พันบาท ๑๐ ฉบับ ฉันจะได้คืนเท่าใด?
- (๑๗) ฉันหาเงินได้วันที่ ๑ เงิน ๓๑๐ บาท วันที่ ๒ หาได้
๗๘๐ บาท วันที่ ๓ หาได้ ๔๑๘ บาท ฉันใช้ไป
เสีย ๘๖๕ บาท ฉันเหลือเงินเท่าใด?

คุณมาตราต่าง ๆ

คำอธิบายวิธีสอน

การสอนวิธีคุณมาตรานี้ ให้เด็กเข้าใจการสอนอย่าง
วิธีคูณเลขสามัญ อย่างที่เคยเรียนมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๑ ผ้าม่วง ๒๔ ผืน ราคาผืนละ ๑๒ บาท
๑๕ สตางค์ รวมราคาผ้าม่วงทั้งหมดเท่าไร?

วิธีทำ ผ้าม่วงผืนละ ๑๒ . ๑๕ บาท

๖

๑๒ . ๑๕

๔

ราคา ๒๔ ผืนเงิน ๒๘๘ . ๖๐ บาท

ตอบ ๒๘๘.๖๐ บาท

คำแนะนำครู จงจำไว้ใน การคูณทอนนี้ ถ้าแยก
แฟกเตอร์ได้ก็ควรแยก แล้วจึงคูณ จะทำให้สะดวกมาก
แล้วถามเด็กว่า ๖ คูณ ๕ ได้เท่าไร ? แล้ว ๓๐ บวก ๖๐ สดางค์
จะได้เท่าไร ? และถามต่อไปตามลำดับ แล้วเอา ๔ คูณศูนย์
ได้เท่าไร ? และคูณ ๘ จะได้เท่าไร ? ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น
ตัวอย่างที่ ๒ เงิน ๑๓ ชั่ง ๕ ตำลึง ๓ บาท ๒ สลึง
คูณด้วย ๗๒ จะได้เท่าไร ?

วิธีทำ	ชั่ง	ตำลึง	บาท	สลึง
เงิน	๑๓	๕	๓	๒
				๘
	๑๐๗	๗	๐	๐
				๘
	๘๕๖	๓	๐	๐

ตอบ ๘๕๗ ชั่ง ๓ ตำลึง

คำแนะนำครู เมื่อเวลาครูจะทวนเลขตัวอย่างให้เด็ก
คูณบนกะดานดำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว จงถามเด็ก
ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๘ คูณ ๒ ได้เท่าไร ? ๑๖ สลึง
เป็นกี่บาท ? ๓ คูณ ๘ ได้เท่าไร ? เอา ๔ บาท บวก ๒๔ บาท
ได้เท่าไร ? และ ๘ คูณ ๕ ได้เท่าไร ? เอา ๔๐ บวก ๘ ได้
เท่าไร ? และ ๘ คูณ ๑๓ ได้เท่าไร ? แล้ว ๘ คูณ ๗ จะได้

เท่าไร? เอา ๘ คูณ ๖ ได้เท่าไร? และ ๕๔ บวก ๓ ได้
เท่าไร? ฯลฯ ตั้งนี้เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๓ ฉันทุดินพูนถนนได้วันละ ๑๕ วา
๓ สอกลืบ ฉันทำอยู่ ๔๕ วัน จะได้ทางยาวเท่าไร?

วิธีทำ เส้น วา สอก คับ

ฉันทศตวันวณะ ๑๕, ๓, ๑

६

ന, ല, ന, ഐ

๔๕ วันได้ทาง ๓๕, ๑๔, ๑, ๑

ตอบ ๓๕ เส้น ๑๔ วา ๑ ศอก ๑ คืบ

คำแนะนำครู เมื่อเวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดู
 ๕
 กะดานดำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจะต้องถาม
 เด็กทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๕ คูณ ๑ ก็บจะได้เท่าไร ?
 เอา ๒ หารเป็นเท่าไร ? ๕ คูณ ๓ สอกได้เท่าไร ? แล้วบวกกับ
 อะไร ? และเป็นเท่าไร ? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ให้ครู^๕แจ้งว่า มาตรการวงเมตริกก็ทำอย่างเดียวกับ
มาตรการระยะเมตริก ที่ต่างกันก็คือเรียกชื่อ เมตร เป็น
ลิตร เท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๔ จงคูณ ๕ ล. ๖ คล. ๕ ชล. ๓ มล. ด้วย ๔๒
วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 ๕, ๖, ๕, ๓ \\
 \hline
 ๓, ๓, ๕, ๑, ๘ \\
 \hline
 ๒๓, ๗, ๔, ๒, ๖
 \end{array}$$

ตอบ ๒๓ เคาติศร ๗ ลิตร ๔ เดชลิตร

๒ เซ็นติลิตร ๖ มิลลิลิตร

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
คำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูจงถามเด็กทุกชั้นไป
จนตลอดข้อ เช่น เอา ๖ คูณ ๓ มล. ได้เท่าไร? ๑๘ มล.
จะเป็นกี่ชล.? เอา ๖ คูณ ๕ ชล. ได้เท่าไร? ๓๐ กับ
๑-ชล. เป็นเท่าไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๕ จงคูณ ๒ ไมล์ ๓๖ หลา ๑ ฟุต ด้วย ๖๓
วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 ๒, ๓๖, ๑ \\
 \hline
 ๑๔, ๒๕๔, ๑ \\
 \hline
 ๑๒๗, ๕๒๕, ๐
 \end{array}$$

ตอบ ๑๒๗ ไมล์ ๕๒๕ หลา

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ กรุณาทำเสียเองคนเดียว ครูต้องถามเด็ก
ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๑ คุณ ๑ ฟุตเป็นเท่าไร? เอา
๓ หาร ๑ ฟุตได้เท่าไร? ๑ คุณ ๖ ได้เท่าไร? แล้วบวกกับ
๒ จะได้เท่าไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

ทวอย่างที่ ๒

จงคูณ ๓ ปี ๖ เดือน ๓ วัน ๔ ชั่วโมง

ด้วย ๓๖

วิธีทำ

ปี เดือน วัน ชั่วโมง

๓ , ๖ , ๓ , ๔

๔

๑๔ , ๐ , ๑๒ , ๑๖

๘

๑๒๖ , ๓ , ๒๔ , ๐

ตอบ ๑๒๖ ปี ๓ เดือน ๒๔ วัน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
ดำ กรุณาทำเสียเองคนเดียว ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไป
จนตลอดข้อ เช่น ๔ คุณ ๔ ชั่วโมงได้เท่าไร? และ ๔ คุณ
๓ วันได้เท่าไร? และ ๔ คุณ ๖ เดือนได้เท่าไร? เอาปีหนึ่ง
๑๒ เดือนหารจะได้เท่าไร? เอา ๔ คุณ ๓ ปีได้เท่าไร? แล้ว
บวก๒ปีจะได้เท่าไร? เอา ๘ คุณ ๑๖ ชั่วโมงได้เท่าไร?

เอา ๒๔ ชั่วโมงหารได้เท่าไร ๆ ล ๆ ดังนั้นเป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๗ เข้า ๑๓ เกวียน ๑๐ สัต ๗ ทะนาน
คูณด้วย ๘๗ จะได้เท่าไร ?

วิธีทำ เกวียน ขึ้น สัต ทะนาน

๑๓ , ๐ , ๑๐ , ๗

๘๗

๑๒๗๓ , ๐ , ๓๗ , ๔

ตอบ ๑๒๗๓ เกวียน ๓๗ สัต ๔ ทะนาน

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบนกระดาน
คำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียว ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไป
จนตลอดข้อ เช่นถามว่า เหตุใดจึงคูณไม่แยกแฟกเตอร์
และ ๗ คูณ ๗ ได้เท่าไร ? แล้ว ๘ คูณ ๗ ได้เท่าไร ? ๖๗๘
ทะนานจะทำอย่างไร ? และ ๒๔ หาร จะได้เท่าไร ๆ ล ๆ
ดังนั้นเป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๗

- (๑) ผ้าขาวพับละ ๘.๒๕ บาท ถ้าซื้อ ๒๖ พับ จะเป็น
 เงินเท่าไร ?
- (๒) เข้าสารกะสอบละ ๑๗.๕๐ บาท เข้าสาร ๗๘ กะสอบ
 เป็นเงินเท่าไร ?

- (๓) แยกซื้อวัว ๑๓๒ ตัว ราคาตัวละ ๔๘.๑๕ บาท แยกซื้อวัวสันเงินเท่าไร ?
- (๔) ขายเข้าไปเกวียนละ ๖๕.๓๓ บาท ถ้าขายไป ๖๕ เกวียนจะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๕) วันหนึ่ง ต้อง ข้าง กรรมกร ทำ ถนน สาย หนึ่ง เงิน ๔๓๒.๒๕ บาท ถ้าทำถนนอยู่ ๓ เดือน ๑๘ วัน จะสันเงินเท่าไร ?
- (๖) เงิน ๑๓ ชั่ง ๕ ตำลึง ๓ บาท ๑ สลึง คุณด้วย ๘๗
- (๗) ที่นาตำบลหนึ่งไร่ละ ๓๘ บาท ๒ สลึง ๕ สตางค์ ถ้าซื้อไว้ ๘๓๒ ไร่ จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๘) ที่ดินในกรุงเทพฯ แห่งหนึ่ง ราคาตารางวาละ ๒ ชั่ง ๒ ตำลึง ๓ บาท ที่ดินมีอยู่ ๒๓๖ ตารางวา ถามว่า ที่ดินแปลงนั้นราคาเท่าไร ?
- (๙) ใบชาหีบหนึ่งหนัก ๔๕ ชั่ง ราคาชั่งละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์ ถ้าซื้อใบชา ๕๓ หีบ จะเป็นเงินเท่าไร ?
- (๑๐) ๒๖ เส้น ๓ วา ๑ ศอก คุณด้วย ๗๕
- (๑๑) จงคุณ ๑๓๖ เส้น ๒ วา ๑ ศอกคืบ ด้วย ๑๒๕
- (๑๒) เรือกลไฟแล่นไปชั่วโมงละ ๘๓๔ เส้น ๕ วา ๑ ศอก เรือกลไฟแล่นไปเป็นเวลา ๒ เดือน ๑๕ วัน จะไปได้ไกลเท่าไร ?

- (๑๓) เกวียนเดิรไปที่แห่งหนึ่ง ได้วันละ ๓๔๐ เส้น
๑๖ วา ๒ ศอก และเกวียนนี้เดิรอยู่ ๑๘ วัน ถึงที่
นั้น ถามว่าระยะทางเกวียนเดิรไกลเท่าไร ?
- (๑๔) ๑๑๒ เมตร ๑ เดซิเมตร ๓ เซ็นติเมตร ๗ มิลลิเมตร
คูณด้วย ๗๒
- (๑๕) ๒ กิโลกรัม ๔ เดคากรัม ๘ กรัม ๔ เดซิกรัม คูณ
ด้วย ๑๖๒
- (๑๖) จงคูณ ๑๑ เดคาลิตร ๗ ลิตร ๑๘ เซ็นติลิตร ด้วย ๑๓๒
- (๑๗) คนหนึ่งเดิรชั่วโมงละ ๔ กิโลเมตร ๑๕ เมตร ๗ เซ็นติ
เมตร ถ้าคนนั้นเดิรหนึ่งสัปดาห์ คนนั้นจะไป
ไกลเท่าใด ?
- (๑๘) เหล็กท่อนหนึ่งหนัก ๑๓๓ กรัม ๖ เดซิกรัม ๕ เซ็นติ
กรัม ถ้ามีเหล็กชนิดเดียวกัน ๑๗๖ ท่อน จะเป็น
น้ำหนักรวมกันเท่าไร ?
- (๑๙) ถังใบหนึ่งใส่สุรา ๘๕ ลิตร ๑๔ เซ็นติลิตร ๕ มิลลิลิตร
ถ้ามีถังที่บรรจุสุราอย่างเดียวกัน ๖๘ ถัง จะเป็นน้ำ
สุราเท่าไร ?
- (๒๐) ๑๔๓ หลา ๒ ฟุต ๑๑ นิ้ว คูณด้วย ๑๗๖
- (๒๑) ๓ ไมล์ ๑๑๓ หลา ๑ ฟุต คูณด้วย ๑๐๘
- (๒๒) เรือกลไฟแล่นได้วันละ ๔๓๖ ไมล์ ๑๔๕ หลา ๑ ฟุต

ถ้าเรือกลไฟแล่นไป ๔ วัน จะไปได้ไกลเท่าไร ?

- (๒๓) เรือยนต์แล่นได้นาทีละ ๑๔๐ หลา ถ้าเรือยนต์
แล่นอยู่ชั่วโมงครึ่ง จะไปได้ไกลกี่ไมล์ ?

- (๒๔) รถจักรยานแล่นไปวันละ ๕๑ ไมล์ ถ้ารถจักรยาน
แล่นไปได้ ๑ สัปดาห์ จะไปได้ไกลเท่าไร ?

- (๒๕) เวลา ๓ ปี ๕ เดือน ๒ สัปดาห์ ๔ วัน คูณด้วย ๗๘

- (๒๖) ครูคนหนึ่ง ทำการสอนวันละ ๗ ชั่วโมง ๔๕ นาที
ถ้าเขาสอนอยู่เวลาปีหนึ่ง ถามว่าครูคนนั้นทำการ
สอนกี่ชั่วโมง ?

- (๒๗) จงคูณ ๑๔ ปี ๓ เดือน ๒๑ วัน ๓ ชั่วโมง ด้วย ๘๖

- (๒๘) เข้าเปลือก ๒๕ เกวียน ๑ บัน ๑๔ สัต ๑๘ ทะนาน
คูณด้วย ๗๕

- (๒๙) จงคูณ ๑๓๐ เกวียน ๓๔ สัต ๑๔ ทะนาน ด้วย ๑๓๔

- (๓๐) รถยนต์คันหนึ่ง รับบรรทุกเข้า ไปขาย เที่ยวหนึ่ง
บรรทุกเข้าได้ ๑ เกวียน ๒๓ สัต ๑๘ ทะนาน ถ้า
รถยนต์คันนั้นบรรทุกได้ ๘๗ เที่ยว จะเป็นเข้า
เท่าไร ?

- (๓๑) โรงสีเข้าแห่งหนึ่ง สีเข้าเปลือกได้วันละ ๒๕ เกวียน

๓๕ สัปดาห์ ๑๕ ทะนาน ถ้าใส่เข้าเปลือกอยู่ ๑ เดือน
๑๓ วัน จะใส่เข้าได้เท่าไร?

แบบฝึกหัด ๑๘ คุณมาตรา

- (๑) จงคูณ ๑๓๖ เส้น ๓ ๖๒ สอก ด้วย ๕๘
- (๒) ๒๔ หาบ ๔๗ ชั่ง ๑๓ ตำลึง คูณด้วย ๘๖ เป็นเท่าใด?
- (๓) เรือกลไฟลำหนึ่งออกจากกรุงเทพฯ ไปสิงคโปร์
ชั่วโมงละ ๓๓๐ เส้น ๑ ๖๑ สอก ถ้าเรือแล่นไป
๕ วันถึงสิงคโปร์ จะเป็นระยะทางเท่าใด?
- (๔) จงคูณ ๗๒ กิโลเมตร ๑๐ เซ็นติเมตร ด้วย ๓๓
- (๕) ชายคนหนึ่งวันหนึ่งจ่ายเงินไป ๑๓๗ บาท ๓๕ สตางค์
เขาจ่ายไป ๖๓ วัน จะจ่ายสิ้นเงินไปเท่าใด?
- (๖) นายพัน กองม้น เติรทางได้วันละ ๒๖ กิโลเมตร
๑๕ เมตร ถ้านายพันเติรทางไปได้ ๑๖ วัน เขาจะ
ไปไกลเท่าใด?
- (๗) จีนขายข้าวสารไปวันละ ๑๕ ถึง ๑๓ ทะนาน ถ้า
จีนขายข้าวสารไป ๕ เดือน จีนนั้นจะขายข้าวสาร
ได้เท่าใด?
- (๘) ชายคนหนึ่งก้าวยาว ๒ ฟุต ๘ นิ้ว ถ้าเขาก้าวไปได้
๖๔๗๘ ก้าว เขาจะไปได้ไกลเท่าใด?

- (๕) เข้าสารกะสอบละ ๑๖ บาท ๕๐ สตางค์ จันทน-
 หนึ่งขอเข้าสารมาขาย ๔๕๘ กะสอบ ใช้เงินไป
 แล้ว ๔๖๗๐ บาท จันทนนั้นยังจะต้องใช้เงินเจ้าของ
 เข้าสารอีกเท่าใด?
- (๑๐) เรือยนต์ลำหนึ่ง แล่นไปได้ชั่วโมง ละ ๒๑.๕ เส้น
 ๓ วา ถ้าเรือยนต์แล่นอยู่ ๑.๕ ชั่วโมง จะไป
 ไกลเท่าใด?
- (๑๑) ฉันทเรีทางได้วันละ ๒๓.๕ เส้น ๑.๕ วา ๓ สอก ถ้า
 ฉันทเรีทางไป ๒ สัปดาห์ ฉันทจะไปไกลเท่าใด?
- (๑๒) ชายคนหนึ่งก้าวยาว ๒ ฟุต ๑๐ นิ้ว เขาเรีวันหนึ่ง
 ๒๐๐ ก้าว ถ้าเขาเรีได้ ๑.๕ วัน จะไปไกลเท่าใด?
- (๑๓) เข้าเปลือกขายไปวันละ ๑๘ เกวียน ๓๕ สัต ถ้าขาย
 ไป ๑๒ วันหมดคั้ง เข้าในคั้งเท่าใด?
- (๑๔) เหล็กท่อนหนึ่งหนัก ๒๑๐ กิโลกรัม ๓๐ กรัม ถ้า
 ขอเหล็กชนิดเดียวกัน ๓๕ ท่อน จะเป็นเหล็ก
 หนักเท่าใด?

แบบฝึกหัด ๑๙ บวกลบคูณ

- (๑) ฉันทมีเข้าเปลือก ๓ เกวียน ๓๓ สัต ขอมาอีก ๑.๕
 เกวียน ๑๓ สัต แล้วขายไปเสีย ๕ เกวียน ๕๐ สัต
 เมื่อฉันทเห็นว่าเข้าน้อยไป จึงขอเพิ่มอีก ๓ คราวๆ

หนึ่งข้อเท่ากับที่เหลืออยู่ ถามว่าเวลานี้เข้าเหลือ
อยู่เท่าใด?

- (๒) ๑๔ เส้น ๕ วา ๓ ศอก คูณด้วย ๒๓ บวกด้วย
๑๕ เส้น ๔ วา ๑ ศอก ลบด้วย ๙๕ เส้น ๑๕ วา
๓ ศอก

- (๓) ๑๓๐ กิโลกรัม ๑๔ กรัม บวกด้วย ๘๕ กิโลกรัม
๔๓ กรัม ลบด้วย ๖๕ กิโลกรัม ๙ กรัม คูณด้วย ๓๔

- (๔) ฉันมีเงินเท่าใด? ถ้าฉันแบ่งเงินให้คนไปแล้ว
๒๔ คน ๆ ละ ๑๓๕ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันยังเหลือเงิน
อยู่ ๓๒๕ บาท ๑๕ สตางค์

- (๕) ฉันมีเงิน ๓๑๒๐ บาท และเพื่อนให้ยืมอีก ๔๘๐ บาท
๕๐ สตางค์ ฉันเอาไปซื้อวัว ๑๓๑ ตัว ราคาตัวละ
๒๘ บาท ๒๕ สตางค์ ฉันจะมีเหลืออยู่อีกเท่าใด?

- (๖) ชายคนหนึ่งเข้าหุ้นส่วนไว้บริษัทหนึ่ง ๑๓๐ หุ้น ๆ
ละ ๕๐ บาท ถ้าให้เงินเขาไปแล้ว ๓๕๐๐ บาท ชาย
นั้นยังเหลือเงินอยู่ ๑๕๖๕ บาท ๓๐ สตางค์ ถามว่า
ชายคนนั้นจะต้องหาเงินเพิ่มอีกเท่าใดจึงจะพอใช้
หุ้นที่เหลืออยู่?

- (๗) ชายพริกไทย ๕๐ หาบ ราคาหาบละ ๕ บาท ๕๐ สตางค์
แล้วเอาไปซื้อน้ำตาลได้หาบละ ๑ บาท ๒๕ สตางค์

ข้อ ๑๒ หาบ ฉันจะยังเหลือเงินเท่าใด?

(๘) เสือโทรเลข บั๊กห่างกัน ระหว่างระยะเสาสละ ๒ เส้น ทางแห่งหนึ่งที่จะต้องบั๊กเสาโทรเลขยาว ๔๔๕๐ เส้น ๑๐ วา ๓ ศอก ถ้าบั๊กเสาแล้ว ๑๓๒ คืบ ทางที่ยังไม่ได้บั๊กยาวเท่าใด?

(๙) ฉันซื้อทองเหลือง ๑๓๒ ท่อนๆ หนึ่งหนัก ๘๒ กรัม ภายหลังซื้อมาอีกหนัก ๑๓ กิโลกรัม ๑๑๔ กรัม ฉันขายไป ๑๘ กิโลกรัม ๖๔ กรัม จะยังเหลืออยู่อีกเท่าใด?

(๑๐) ฉันมีเงินอยู่ ๓๐๐๐ บาท ซื้อแกะเสียบ ๔๕ ตัว ราคาตัวละ ๒๔ บาท ๒๕ สตางค์ ซื้อแพะอีก ๓๒ ตัว ราคาตัวละ ๓๓ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันจะยังเหลือเงินอีกเท่าใด?

หารมาตราต่าง ๆ

คำอธิบายวิธีสอน

วิธีสอนมาตราเงินไทย ให้เด็กเข้าใจว่ามาตราเงินไทยนี้ เด็กได้เรียนมาจากประถมปีที่ ๓ แล้ว ไม่ผิดอะไรกัน ที่สอนนี้เพื่อหาความชำนาญให้อีก

ตัวอย่างที่ ๑ ฉันมีเงิน ๓๔๐ บาท ๔๕ สตางค์ แบ่งให้คน ๒๘ คน จะได้คนละเท่าไร?

เมื่อเราจะเอา ๒๘หาร ให้แยกแฟกเตอร์หาร ๒ หน
วิธีทำที่ ๑. คือหารด้วย $๔ \times ๗ = ๒๘$

$$๔) ๓๔๐.๔๐ \text{ บาท}$$

$$๗) ๘๕.๑๐$$

คนหนึ่งได้ $๑๒.๑๕ (+ ๕ \times ๔ = ๒๐)$

ตอบ ๑๒.๑๕ บาท

๑๒, ๑๕ บาท

วิธีที่ ๒ $๒๘) ๓๔๐.๔๐$

๒๘

๖๐

๕๖

๔๔

๒๘

๑๖๐

๑๔๐

๒๐

ตอบ ๑๒.๑๕ บาท

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบน
 กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ควรถามเด็ก

ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๔ หาร ๓๔ จะได้เท่าไร ?
แล้ว ๔ หาร ๒๐ จะได้เท่าไร ? และ ๔ หาร ๔ ได้เท่าไร ?
๗ หาร ๘ ได้เท่าไร ? ๗ หาร ๑๕ ได้เท่าไร ? และ ๗ หาร ๑๑
จะได้เท่าไร ? และ ๗ หาร ๔๐ จะได้เท่าไร ? เหลือเศษ ๕
ทำอย่างไร ? เหลือ ๕ คูณด้วยอะไร ? ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น
ตัวอย่างที่ ๒ จงหาค่าของ ๑๕๔ ซึ่ง ๑ ทำถึง ๓ บาท ๒๘ สตางค์
ด้วย ๕๖

วิธีทำ เมื่อเอา ๕๖ หารให้แยกแฟกเตอร์หาร ๒ จน

$$๓ \times ๘ = ๕๖$$

ข. ท. บ. สต.

$$๓) ๑๕๔, \quad ๑, \quad ๓, \quad ๒๘$$

$$๘) ๒๒, \quad ๐, \quad ๑, \quad ๔$$

$$๒, \quad ๑๕, \quad ๐, \quad ๑๓$$

ตอบ ๒ ซึ่ง ๑๕ ทำถึง ๑๓ สตางค์

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ครูต้องถามเด็ก
ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๗ หาร ๑๕ ซึ่งได้เท่าไร ? และ
๗ หาร ๑๔ ได้เท่าไร ? และ ๗ หาร ๓ ทำถึงไม่ได้ทำอย่าง
ไร ? เอา ๗ หาร ๗ บาท ได้เท่าไร ? ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กตอบ
 กะดานดำ ครูอย่าทำเสียเองตลอดไป ควรถามเด็ก
 ทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น ๗๕ หาร ๔๓๔ จะได้เท่าไร ?
 เหลือ ๓๕ บี้จะทำอย่างไร ? เอา ๑๒ คุณจะได้เท่าไร ?
 แล้วเอา ๕ เดือนทำอย่างไร ? และเอา ๗๕ หาร ๔๗๓ จะ
 ได้เท่าไร ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น

ตัวอย่างที่ ๔ ๓๕๔ เส้น ๑๕ วา ๑ ศอก หารด้วย ๗๓

วิธีทำ

๔ เส้น	๑๗ วา	๑ ศอก
๗๓) ๓๕๔ เส้น	๑๕ วา	๑ ศอก

๒๕๒	๑๒๔๐	๗๒
๖๒	๑๒๕๕	๗๓
๒๐	๗๓	๗๓
๑๒๔๐	๕๒๕	

๕๑๑

๑๘

๔

๗๒

ตอบ ๔ เส้น ๑๗ วา ๑ ศอก

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเอง จะต้องถามเด็กทุกชั้น
ไปจนตลอดข้อ เช่นทำนองเดียวกับที่ได้อธิบายมาแล้ว
ตัวอย่างที่ ๕ จงหาร ๕ กิโลลิตร ๔ เฮกโตลิตร ๕ เดคา
ลิตร ๕ ลิตร ๗ เดซิลิตร ด้วย ๘๘

วิธีทำ ๕ กิโลลิตร ๔ เฮกโตลิตร ๕ เดคาลิตร ๕ ลิตร
๗ เดซิลิตร = ๕๔๕๕๗ เดซิลิตร

$$\begin{array}{r}
 \text{๖ ๑๓} \\
 \hline
 ๘๘ \overline{) ๕๔๕๕๗} \\
 \underline{๔๓๔} \\
 ๑๑๕ \\
 \underline{๘๘} \\
 ๒๖๗ \\
 \underline{๒๖๗} \\
 ๐
 \end{array}$$

ตอบ ๖๑ ลิตร ๓ เดซิลิตร

คำแนะนำครู เวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเองทั้งเรื่อง จะต้องพยายาม
ถามเด็กให้มาก ทำนองเดียวกับที่ได้อธิบายมาแล้ว
ตัวอย่างที่ ๖ จงหาร ๗๓๒ ไมล์ ๑๖๕ หลา ๑ ฟุต ด้วย ๑๑๒

วิธีทำ

๖ ไมล์: ๕๔๔ หลา: ๑ ฟุต
๑๑๒) ๗๓๒ ไมล์: ๑๖๕ หลา: ๑ ฟุต

๖ ๗๒. ๑๐๕ ๖๐๐

๖๐. ๑๐๕ ๗๖๕

๑๗๖ ๐. ๑๐๐ ๘

๓๖๐๐ ๔๕๖

๔๒ ๔๔๘

๖ ๔๘๕

๔๔๘

๑๐๕ ๖๐๐

๓๗

๓

๑๑๑

๑

๑๑๒

๑๑๒

ตอบ ๖ ไมล์ ๕๔๔ หลา ๑ ฟุต

คำแนะนำครู เมื่อเวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดู
บนกะดานดำ ครูอย่าทำเสียเอง ครูต้องถามเด็กทุก
ขั้นไปจนตลอดข้อ ทำนองเดียวกันกับที่ได้อธิบายมาแล้ว
ตัวอย่างที่ ๗ เข้า ๑๕๒๓๓ เกวียน ๓๕ สัตต์ แบ่งออกเป็น
๓๒๓ กอง จะเป็นกองละเท่าใด?

วิธีทำ

๔๓ กว. : ๑๓ ศ.

๓๒๓) ๑๕๒๓๓ กว. : ๓๕ ศ.

๑๒๕๒

๔๑๖๐

๒๓๑๓

๔๑๕๕

๒๒๖๑

๓๒๓

๕๒

๕๖๕

๘๐

๕๖๕

๔๑๖๐

ตอบ ๔๓ เกวียน ๑๓ ศัก

คำแนะนำครู เมื่อเวลาจะทำเลขตัวอย่างให้เด็กดู
บนกระดานดำ ครูอย่าทำเสียเอง ครูต้องถามเด็กทุก
ขั้นไปจนตลอดข้อ ทำนองเดียวกับที่อธิบายมาแล้ว

แบบฝึกหัด ๒๐

(๑) จงหาร ๑๓๔๐ บาท ๒ สลึง ด้วย ๓๖

(๒) แก้ว ๔๕ ตัว ราคา ๘๑๑.๗๕ บาท จะเป็นราคาตัวละ
เท่าไร ?(๓) ขายวัว ๑๓๖ ตัวราคา ๗๒๒๑.๖๐ บาท จะเป็นราคา
ขายตัวละเท่าไร ?(๔) ถิ่นหาเงินได้มีละ ๔๘๐๓.๖๐ บาท ถิ่นหาได้
เดือนละเท่าไร ?

- (๕) จงแบ่งเงิน ๓๔๒๐ บาท ให้ชาย ๒๖ คน แต่ต้องให้คนที่ ๑ ได้เท่ากับคนที่ทั้งหลายรวมกัน คนที่ ๒ จะได้เท่าไร?
- (๖) ข้าพเจ้าใช้หนี้ค่าผ้าไปแล้ว ๒๗ ตัว เป็นเงิน ๒๓๐๘.๕๐ บาท แต่เจ้าของบอกว่ายังขาดอีก ๔๗.๒๕ บาท รวาม้าตัวละเท่าใด?
- (๗) ถ้าแบ่งเงิน ๑๗๔๕.๕๐ บาท ให้ชาย ๗ คน หญิง ๖ คน แต่ให้ชายได้มากกว่าหญิงคนละ ๒๔ บาท ชายหญิงจะได้คนละเท่าไร?
- (๘) เงิน ๘๕๐๔ บาท ๒๕ สตางค์ จำยให้คนงาน ๑๒๕ คน จะได้คนละเท่าไร?
- (๙) ผักดอกอย่างดี ๓๘ พับ ราคา ๒๘๘๒.๗๕ บาท ราคาพับละเท่าไร?
- (๑๐) คลังจังหวัดหนึ่งนำเงินเหรียญบาท ๒๑๖๐๐ บาท บรรจุกอง ๑๓๕ ถุง ๆ ละเท่า ๆ กัน ถามว่าเงินถุงหนึ่งมีกี่บาท?
- (๑๑) เข้า ๒๕ เกวียน ขายได้เงิน ๒๑๒๐.๘๖ บาท ถิ่นขายเข้าเกวียนละเท่าไร?
- (๑๒) ถ้าเงินกองหนึ่ง ๑๓๕ ชั่ง ๖ ตำลึง ๓ บาท แบ่งให้เด็กชาย ๓๗ คน เด็กหญิง ๒๕ คน ให้ได้คนละ

เท่า ๆ กันจะได้คนละเท่าไร?

- (๑๓) เข้าสารมีน้ำหนัก ๓๓๕๐ หาบ ๓๕ ชั่ง ถ้ากะสอบ
หนึ่งมีน้ำหนัก ๕ หาบ ๕ ชั่ง ถามว่ามีเข้าสารกี่
กะสอบ?

- (๑๔) ชั้นสาครใหญ่ ๔๕ ชั้น มีน้ำหนัก ๓๕ หาบ ๒๕ ชั่ง
๑๐ ตำลึง ชั้นสาครชั้นหนึ่งหนักเท่าไร?

- (๑๕) ในกรอบครัวของฉันใช้ถ่านเดือนละ ๑๕ ชั่ง ถ้าฉัน
ใช้ไปแล้ว ๓๔๒๐ หาบ ถ่านใช้ถ่านนานเท่าใด?

- (๑๖) จงหาร ๒๐๘ ปี ๕ เดือน ๑๒ วัน ๘ ชั่วโมง ด้วย ๑๔๕

- (๑๗) จงหาส่วนของ ๗๒ ใน ๑๓๒ ปี ๔ เดือน ๑๕ วัน

- (๑๘) บิดามีอายุแก่กว่าบุตร ๑๔ เท่า ถ้าบิดามีอายุ ๕๖ ปี
๑๐ เดือน ๘ วัน บุตรมีอายุเท่าไร?

- (๑๙) อายุของนายผืน รักษาม แก่กว่านายผ้น รักษาม
น้อง ๘ เท่า ถ้าอายุนายผืน ๓๘ ปี ๑๓๐ วัน นายผ้น
จะมีอายุเท่าไร?

- (๒๐) จงเอา ๔ สัปดาห์ ๘ ชั่วโมง ลบ ๓๔๕ วัน ๕ ชั่วโมง
ก็หาจึงจะหมด?

- (๒๑) ๑๓๘ เส้น ๑๕ วา ๑ สอก ๑๐ นิ้ว หารด้วย ๘๕

- (๒๒) ๓๔๓ เส้น ๑๓ วา ๒ สอก หารด้วย ๑๒๕

- (๒๓) ถนนสายหนึ่งยาว ๑๕๐ เส้น ๑๐ วา ๓ สอก ปูลูก

ต้นไม้มีระยะห่างกัน ๑๕ วา ๑ สอกต่อต้นหนึ่ง จะ
เป็นต้นไม้เท่าไร ?

(๒๔) ถนนสายหนึ่งยาว ๑๓๕๐ เส้น ๘ วา แบ่งให้จีน
๓๘ คนทำระยะเท่า ๆ กัน ที่เหลือเหมาะให้คนสุด
ท้ายทำทั้งสี่ คนที่สุดท้ายถนนระยะยาวเท่าไร ?

(๒๕) เกวียนเติร์ได้วันละ ๒๓๕ เส้น ๑๕ วา ถ้าเกวียน
เติร์ได้ ๑๒๐๐๐ เส้น ๑๐ วา เกวียนเติร์กี่วัน ?

(๒๖) ๓๔ กิโลเมตร ๑๘ เมตร ๑๘ เซ็นติเมตร หาด้วย ๗๘

(๒๗) เหล็กหนัก ๑๗๑ กก. ๑๘ ก. แบ่งออกเป็น ๗๘ ส่วน ๆ
หนึ่งจะหนักเท่าไร ?

(๒๘) ๑๑๑ กติ. ๑๕ กติ. ๓๒ ชติ. ÷ ๖๘

(๒๙) ลวดเส้นหนึ่งยาว ๓๕๕ กม. ๑๖ ม. ๓๒ ซม. ถ้า
จะต้องตัดออกท่อนละเท่า ๆ กัน ๒๓๔ ท่อน ๆ หนึ่ง
ยาวเท่าไร ?

(๓๐) ลวดขดหนึ่งยาว ๑๒ กม. ๑๕ ม. ถ้าตัดออกเส้น
หนึ่งยาว ๗๕ วา จะได้กี่เส้น ?

(๓๑) สังกะสี ๑๕๐ แผ่น มีน้ำหนัก ๓๓๐ กิโลกรัม แผ่น
หนึ่งหนักเท่าไร ?

(๓๒) สุราถังหนึ่ง ๑๑ กิโลลิตร ๑๑๐ ลิตร บรรจขวด
ขวดละ ๒ ลิตร ๕ เดซิลิตร จะได้กี่ขวด ?

- (๓๓) จงหาร ๓๗๑ ไม่ลงตัว ๑๗๕ หตา ๒ ฟุต ด้วย ๕๖
- (๓๔) รถยนต์คันหนึ่ง ๕๕ นาที แล่นไปได้ ๒๔๓ ไมล์ ๗๕๘ หลา อยากทราบว่าในหนึ่งนาทีรถยนต์ไปได้ไกลเท่าไร ?
- (๓๕) จะต้องเอาอะไรมาคูณกับ ๗๘ จึงจะได้ ๕๐๐ ไมล์ ๑๐๖ หตา ๑ ฟุต ?
- (๓๖) ล้อรถบันไดใหญ่วัดโดยรอบ ๕๘ นิ้ว ถ้าลากไปในระยะทาง ๑๓๒ ไมล์ ๘๕๐ หลา ล้อนั้นจะหมุนกี่รอบ ?
- (๓๗) เข้า ๑๓๒ เกวียน ๒๐ สัต ๑๕ ทะนาน หารด้วย ๔๓
- (๓๘) จะเอาอะไรมาคูณ ๔๒ จึงจะได้ ๔๓๕ เกวียน ๙๘ สัต ๑๕ ทะนาน ?
- (๓๙) เข้าเปลือก ๘๓๐ เกวียน ๑๘ สัต ถ้าดวงขาไป ๑๖๐ ครั้ง จะเป็นครั้งละเท่าไร ?

แบบฝึกหัด ๒๑ หารมาตรา

- (๑) ๑๑๐ หาร ๑๓ ซึ่ง ๖ คำถึง ๓ บาท แบ่งด้วย ๓๒ จะเป็นเท่าใด ?
- (๒) ทาง ๒๓๔ เส้น ๑๓ ๖๒ สอก หารด้วย ๖๔ จะเป็นเท่าใด ?
- (๓) สนามหญ้าแห่งหนึ่งวัดโดยรอบสนามเป็นวงกลมได้

๑๘๒ หลา จะต้องเดินกี่รอบจึงจะได้ทาง ๑๐๘๒ หลา?

- (๔) เข้าเปลือก ๘๒๔ เกวียน ๑๐ สัตต์ ถ้าต้องขายไป ๘๒ ครวา จะเป็นขายไปครวาละเท่าใด ?
- (๕) น้ำหนักกะดิ่ง ๒๒ โย เป็น ๒๖ กิโลกรัม ๒๒ กรัม กะดิ่งโยหนึ่งจะหนักเท่าใด ?
- (๖) เชือกเส้นหนึ่งยาว ๓๐ เส้น ๓ วา เส้นที่สองกับเส้นที่สามยาว ๑๐ เส้น ๒ วา ๑ สอก เส้นที่สี่กับที่ห้า ยาว ๑๘ เส้น ๒ สอก เชือกเหล่านี้จะทำให้ยาวเท่า ๆ กัน เส้นหนึ่งจะยาวเท่าใด ?
- (๗) ถ้าเอาทองหนัก ๑๖๔ กรัม ๓ เศษกรัม ปนกับเงิน ๑๔๘ กรัม ๓ เศษกรัม จะทำเป็นเหรียญหนักอันละ ๖ กรัม ๖ เซ็นติกรัม ได้กี่อัน ?
- (๘) ฉันทขายเข้าสารไป ๕ สัปดาห์ เป็นเข้าสาร ๖๖๕ ถังถามว่า ถ้าฉันทขายเข้าสารคิดเฉลี่ยวันละเท่า ๆ กัน ฉันทจะขายได้วันละเท่าใด ?
- (๙) ชายหลายคน กินอาหาร ที่ร้านขายอาหาร แห่งหนึ่ง ๒๔๗ ครั้ง แต่ชายคนหนึ่งต้องเสียค่าอาหารมอละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ถ้าชายนั้นทุกคนจ่ายค่าอาหาร ทั้งสิ้นรวม ๘๘๕๒ บาท ถามว่าคนกินอาหารกี่คน ?

แบบฝึกหัด ๒๒ โจทย์มาตรา

- (๑) ลวดเหล็กยาว ๔๐ เมตร มีน้ำหนัก ๔ กิโลกรัม ๓๒ กรัม ถ้าลวดทองแดงยาว ๗๐ เมตร มีน้ำหนักเท่ากับลวดเหล็ก ๘๐ เมตร ถามว่าลวดทองแดงยาว ๔๕๐๐ เมตร จะหนักเท่าใด ?
- (๒) คนเดินทาง ๕ วัน ได้ทาง ๑๕๓ กิโลเมตร เดินวันละ ๖ ชั่วโมง ถ้าเขาเดินเพียงวันละ ๕ ชั่วโมง เมื่อเดินไปได้ไกล ๑๖๕ กิโลเมตร ดังนั้นเขาจะต้องเดินกี่วัน ?
- (๓) ฉันทะเรียงพิมพ์ ๕ นาที ได้ ๓๐๐ คำ แต่หนังสือเล่มนั้นมี ๓๓๐ หน้า หน้าหนึ่งมี ๒๐๐ คำ ฉันทะเรียงพิมพ์นานเท่าใด ?
- (๔) ขาวร้านซื้อขามา ๓๐ กรัม ราคากรัมละ ๕๐ สตางค์ และอีก ๕๐ กรัม ๆ ละ ๖ สตางค์ ภายหลังปนกันขายไป ๒๐ กรัม ราคากรัมละ ๒ บาท ที่เหลือขายกรัมละเท่าใดจึงจะพอดำเนิน ?
- (๕) ฉันทะขายเข้าเปลือกไป ๑๖ เกวียน ๑๘ สัด เข้าเหลือน้อยกว่าขายไปครึ่งพอดี คราวหลังขายเข้าไป เกวียนละ ๕๕ บาท ๕๐ สตางค์ ฉันทะขายได้ราคากว่าครึ่งแรก เกวียนละ ๘ บาท ฉันทะขายเข้าหมดได้เงินเท่าใด ?

- (๖) เมื่อ ๒๑ ปีมาแล้ว นายสัน มีสี มีอายุ ๔ เท่าของ นายแสง รักสี ถ้าเดี๋ยวนี้ นายแสงมีอายุ ๒๔ ปี อยากทราบว่า เดี่ยวนี้ นายสัน แก่กว่า นายแสง กี่ปี ?
- (๗) ในบ้านหนึ่งมีเงิน ๖๕๔ ชั่ง ต้องเสียค่าภาษีชั่งละ ๑ สติง ๑๕ สตางค์ จะเป็นค่าภาษีเท่าใด ?
- (๘) ซ้อหมูแฮมขาหนึ่งหนัก ๓๕ ชั่ง เป็นราคา ๖ บาท ๕๐ สตางค์ เขาจะเอาหมูนั้นขาย ๑๔ ตำลึง ต่อเท่าใด จึงจะได้กำไร รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๑๐ บาทถ้วน ?
- (๙) แบ่งเงิน ๑๗๕ บาท ให้แก่หลาน ๔ คน ได้คนละ ๑๒ บาท ๒๕ สตางค์ ที่เหลือนอกนั้นแจกให้แก่ บุตรคนละ ๑๘ บาทจนหมด บุตรที่รับเงินมีกี่คน ?
- (๑๐) เงิน ๑๘๕ ชั่ง ๑๓ บาท หย่อนอยู่ ๘๖ บาท แบ่งให้เด็กคนละ ๕๐ บาท จะได้กี่คน ?
- (๑๑) เงินจำนวนหนึ่งขาย ๒๗ คนได้รับ คนละ ๒๕๐ บาท ๕๐ สตางค์ ก็ยังเหลืออยู่อีก ๘๒ บาท ๒๕ สตางค์ เงินจำนวนนั้นเท่าใด ?
- (๑๒) ถ้าราคาไหมหนึ่งหลา ๕ บาท เมื่อฉันทเอาไหมไปแลกใบชาได้หนัก ๒๓๐ กรัม ราคาใบชากรัมละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ จะเป็นไหมเท่าใด ?

- (๑๓) เข้าสารกะสอบละ ๖ บับ ราคา ๑๖ บาท ๕๐ สตางค์
ถ้าฉันขายปลีกทีละ ๘ สตางค์ ขายหมดไป
๕ กะสอบ ฉันจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าใด ?
(บับหนึ่ง ๔๐ ทะนาน)
- (๑๔) ถังใบหนึ่งจุน้ำปลา ๘ กิโลลิตร ๑๑๐ ลิตร ถ้าจะ
กรอกบรรจุขวดหนึ่ง มีน้ำปลา ๘๕ ลิตร เมื่อกรอก
ได้ขวดสั้นไป ๘ โหล น้ำปลาจะเหลือเท่าใด ?
- (๑๕) น้ำไฟละ ๑๓๐ ลิตร น้ำวนนางคำ ๑๕๐ ลิตร น้ำการบูร
๑๘๐ ลิตร แอลกอฮอล์ครึ่งตัวยาพอดี้ เมื่อปนกัน
บรรจุขวดละ ๓๐ เซ็นติลิตร ขายขวดละ ๒๕ สตางค์
ถ้าลงทุน ๕๐ บาท เมื่อขายหมดจะได้กำไรเท่าใด ?
- (๑๖) ฉันซื้อเข้าเปลือก ๖ เกวียน ๓๘ ถึงใหญ่ ราคา
เกวียนละ ๑๑๐ บาท เมื่อสัเป็นเข้าสารได้ ๕ เกวียน
๔๐ ถึง ขายไปเปานต์ ๑๐ สตางค์ จะได้กำไร
หรือขาดทุนเท่าใด ?
- (๑๗) ฉันซื้อเข้าเปลือก เกวียนละ ๕๕ บาท ซื้อเข้า
๑๔ เกวียน ๓๐ ถึง สัเป็นเข้าสารได้ครึ่งหนึ่ง จะ
ขายเอากำไร ๘๕ บาท จะขายเป็นเปานต์ละเท่าใด ?
- (๑๘) ซื้อเข้าเปลือก ๓๔๐๐ กิโลกรัม เงิน ๑๘๐ บาท สั
เป็นเข้าสารได้ครึ่งหนึ่งพอดี้ ถ้าขายกิโลกรัมละ
๑๕ สตางค์ จะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าใด ?

มาตราดวงเข้าที่ใช้ตัดดวงซื้อขายกันเวลานั้น เขาใช้
 มาตรฐานน้ำหนักเป็นเปานต์ แต่ตกลงกันเป็นตัง ๆ ใหญ่
 ขนาด ๕๐ เปานต์ ถ้าถึงเล็กขนาด ๓๓ เปานต์ หรือต่ำ
 ลงไปอีก ส่วนราคากตกลงกันเป็นเกวียน ๆ หนึ่ง ๕๐ ถึง
 ราคากเกวียนละ ๑๐๕ - ๑๒๐ บาท ถ้าใช้ถึงเล็กก็ลดราคา
 ลงไปอีก

เมื่อขายเป็นเข้าสาร บางแห่งขายเป็นน้ำหนักเงิน
 คือ ๑๒ ตำลึงเงินเป็นเปานต์ ถ้าจะใช้เป็นน้ำหนักกรัม
 ก็คงคิดเป็นตังเหมือนกัน ถ้าจะเทียบคือ ๑๔ กิโลกรัม
 เป็น ๕๐ เปานต์ หรือตังใหญ่เป็นตัง

ชุดที่ ๑

- (๑) คนหนึ่งเคียวทาง ๕ วันได้ ๑๕๓ กิโลเมตร เคียววันละ
 ๖ ชั่วโมง ถ้าเขาจะเคียวเพียงวันละ ๕ ชั่วโมง เมื่อ
 เขาเคียวได้ไกล ๑๖๕ กิโลเมตร เขาจะต้องเคียวกี่วัน?
- (๒) ฉันทขายหมวกสักหลาดไป ๑๒๐ ใบ เป็นเงิน
 ๑๕๐ บาท มีกำไรใบละ ๑.๕๐ บาท หุนซื้อ
 มาใบละเท่าไร?
- (๓) ทหาร กองหนึ่ง ได้รับ เงิน แจก คน ละ ๑ บาท
 ๕๐ สตางค์ สิ้นเงินแจกไป ๕๐๐๐ บาท ทหาร
 กองนั้นมีจำนวนเท่าไร?

- (๔) นายแสง พันธุ์เผ่า เกิด พ.ศ. ๒๔๓๑ นางสาวพื่อน้อง เกิด พ.ศ. ๒๔๔๑ นายแสงมีอายุแก่กว่าพื่อน้องกี่วัน?

ชุดที่ ๒

- (๑) เมื่อ ๑๐ ปีล่วงมาแล้ว บิดาแก่กว่าบุตรเท่าตัว เคยมีบุตรมีอายุ ๓๐ ปี ๔ เดือน ๑๕ วัน บิดามีอายุเท่าไร?
- (๒) ซื้อเข้าเปลือกมา ๑๖ เกวียน ๓ สัด ๑ ทะนาน เอามานึ่งให้ราษฎรที่ขัดสนได้ ๒๒ คน ราษฎรจะได้รับแจกเข้าคนละเท่าไร?
- (๓) ถังใบหนึ่งมีท่อ ๒ ท่อ ท่อหนึ่งให้น้ำเข้านาทีละ ๓๒ ลิตร นาน ๒๒ นาทีน้ำเต็มถัง แต่อีกท่อหนึ่งให้น้ำออก ๒ นาทีน้ำหมดถังตั้งนั้น น้ำออกนาทีละกี่ลิตร?
- (๔) เป็ด ๑ ตัว ราคาเท่ากับไก่ ๕ ตัว ราคาไก่ตัวละ ๑.๓๓ บาท เป็ดราคาตัวละเท่าไร?

ชุดที่ ๓

- (๑) เด็กฉิน รักดี มีบ้านกว้างยาว ๓๕ เมตร ๑ เดซิเมตร ๕ เซนติเมตร เด็กฉิน ทำงาน มีบ้านยาว ๑๘ เมตร ๕ เดซิเมตร ๘ เซนติเมตร เด็กฉินจะต้องให้เด็ก

ผืนเท่าไร จึงจะมีเท่ากัน ?

- (๒) จงทำ ๑๓๐ เส้น ๑๕ วา ๒ ศอก ให้เป็นเมตร
- (๓) ถิ่นเอาเงินจำนวนหนึ่ง ช่อ ถูก เท่า ราคาข้าวละ ๕๕ สตางค์ ถิ่นซื้อได้ ๕ โหลกว่า ถ้าเอาเงินจำนวนนั้นช่อถูกมอค่าละ ๓๓ สตางค์ จะได้ถูกมอค่ากี่ ?
- (๔) แยกช่อข้าว ๓๓ ตั้ว ราคาตัวละ ๓๓ บาท เมื่อเลี้ยงไว้ฆ่าขายเสีย ๑๓ ตัว ได้เงิน ๕๕๕ บาท ที่เหลือขายขาดทุนตัวละ ๕ บาท ถามว่าแยกจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร ?

ชุดที่ ๔

- (๑) สีน้าปลาเค็มจะบรรจุลงกะสอบ ๆ ละ ๖ กิโลกรัม ถ้ามีปลาเค็มหนัก ๘๖๓ กิโลกรัม จะต้องใช้กะสอบเท่าไร ?
- (๒) เลขจำนวนหนึ่งแบ่งด้วย ๓๒๓ ได้ผลลัพธ์ ๑๒๕ ถ้าเอา ๑๕๐ แบ่ง จะได้เท่าใด ?
- (๓) ชายคนหนึ่งเดินทาง ๒๔ กิโลเมตร เวลา ๔ ชั่วโมง ถ้าชายนั้นจะต้องเดินทาง ๔๖๐ กิโลเมตร เขาจะเดินอยู่ที่ชั่วโมง ?
- (๔) แบ่งเงิน ๑๑๕ ชั่ง ๑๕ บาท ให้แก่ภรรยา และบุตร ให้ภรรยาได้รับ ๓ เท่า บุตรคนที่ ๑ ได้ ๒ เท่า บุตรคนที่ ๒ ได้ ๑ เท่า จะได้คนละเท่าไร ?

ชุดที่ ๕

- (๑) ชายคนหนึ่งหาเงินได้ในปีหนึ่ง ๒๔๖๐๐ บาท ถ้าต้องการจะเก็บไว้ ๒๐๐๕ บาท นอกนั้นใช้ไปหมด ชายนั้นใช้ไปวันละเท่าไร? (ปีหนึ่ง ๓๖๕ วัน)
- (๒) ๑๘ เฮกโตกรัม ๕ กรัม ๘ เซ็นติกรัม เป็นกี่ เซ็นติกรัม?
- (๓) แร่มีน้ำหนัก ๑๑๐ หาบ ๑๐ ชั่ง ถ้าแบ่งแร่ออกบรรจุถุง ๆ ละ ๑๕ ชั่ง ๓ บาท จะต้องการถุงเท่าไร?
- (๔) เสาวโทรเลขขั้วกอยู่ริมทางรถไฟ มีระยะห่างกัน ๒๐ วา ถ้ารถไฟเคลื่อนผ่านไป ๑๑๐ เสาวเป็นเวลา ๕ ชั่วโมง ๓๐ นาที ถามว่า ๑ นาทีรถไฟไปได้ไกลเท่าไรเมตร?

ชุดที่ ๖

- (๑) จงหาเลขจำนวนหนึ่ง ซึ่งเมื่อหักออก ๘๐๐๐๐ แล้วหารด้วย ๔๕ ก็จะได้ผลลัพธ์เป็น ๕๖๗
- (๒) คนงานคนหนึ่งได้ค่าจ้างสัปดาห์ละ ๖ บาท แต่ถ้ามาสายครั้งหนึ่งจะต้องถูกตัดเงินเดือนเสีย ๓ บาท เมื่อทำงานอยู่ ๒ ปี ได้รับเงิน ๖๐๗ บาท จะเป็นเขามาสายกี่ครั้ง?
- (๓) ทองหนัก ๑ บาท ราคา ๒๓.๗๕ บาท นากราคา

น้อยกว่าทองคำครึ่งหนึ่ง ถ้าซื้อทองคำและนาฬิกาอย่างละ ๔ คำถึง จะสิ้นเงินเท่าไร ?

- (๔) เหล้าองุ่น ๑ ฮล. ๓๕ ล. เจือน้ำส้มอีก ๒๔ ล. แล้วกรอกลงในขวด ๆ ละ ๖๕ ซล. จะได้กี่ขวด ?

ชุดที่ ๗

- (๑) รถไฟจากกรุงเทพ ฯ ถึงสถานีปรางจีนบุรี ๓๐๕๐ เส้น ๑๕ วา ถ้ารถไฟคันหนึ่งต้องเดินตลอดทางนี้ภายในเวลา ๕ ชั่วโมง รถไฟจะเดินชั่วโมงละเท่าไร ?
- (๒) สัตว์ชนิดหนึ่ง บินขึ้นภูเขาได้ชั่วโมงละ ๑๐๐๐ ฟุต ถ้าลงได้ชั่วโมงละ ๑๕๐๐ ฟุต ถ้าภูเขาสูง ๘๐๐๐ ฟุต อยากทราบว่าสัตว์นั้น เมื่อบินขึ้นไปช้ากว่าลงกี่ชั่วโมง ?
- (๓) กระบือ ๔๐ ตัว กับ แพะ ๓๕ ตัว ราคารวมกัน ๒๘๖ เหรียญทศ ๕ บาท ๘๕ สตางค์ แต่ราคาแพะตัวละ ๓๐.๑๑ บาท ถามว่าราคากระบือตัวละเท่าไร ?
- (๔) นายนั้น คล่องงาน เดินชั่วโมงละ ๓๐๐๐ เมตร นายสัน มีสุข เดินชั่วโมงละ ๑๕๐๐ เมตร ถ้าเขาทั้งสองเดินทางรวมกัน ๑๕๐ กิโลเมตร นายนั้นจะถึงก่อนนานเท่าไร ?

ชุดที่ ๘

- (๑) จงเอา ๖๐ หาร ๑๗๑๐๐ โดยวิธีหารแบ่ง (แยกแฟลคเตอร์) ใช้ตัวแยกเพียง ๓ ตัว
- (๒) ฉันต้องการมะกรูด ๓๖๕ ชัก แต่มะกรูดผลหนึ่งต้องผ่า ๑ ชัก แล้วทิ้งเสียบ ๒ ชักทุกผล อยากทราบว่าเมื่อได้ครบแล้ว จะเป็นมะกรูดที่ทิ้งเสียบกี่ชัก ?
- (๓) กำแพงบ้านเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านกว้าง ๑๗ วา ๓ ศอก ด้านยาว ๓ เส้น ๑๕ วา โดยรอบกำแพงนี้จะยาวเท่าไร ?
- (๔) ชื่อของมา ๓๐ สิ่ง ราคาสิ่งละ ๒๕ สตางค์ ภายหลังขายไป ๒๕ สิ่ง ก็ได้ทุนพอดี ถ้าขายทั้งหมดจะได้กำไรเท่าไร ?

ชุดที่ ๙

- (๑) เลข ๓ จำนวนคูณกันได้ ๒๕๕๐๐ จำนวนที่ ๑ มากกว่าจำนวนที่สอง ๑๐ ถ้าจำนวนที่หนึ่งเป็น ๒๕ จงหาจำนวนที่ ๓
- (๒) เชือก ๒ เส้น ๆ ที่ ๑ ยาว ๓ เส้น ๑๔ วา ๓ ศอก เส้นที่ ๒ ยาวกว่าเส้น ที่หนึ่ง ๑ เส้น ๑๕ วา ๒ ศอก กับ ถ้าต่อกันจะยาวเท่าไร ?

- (๓) บ้านหนึ่ง ซื้อเข้ามา ๑๓ เกวียน ๓๒ ถึง ๑๗ ทะนาน
กินเสีย ๔ เกวียน ๕๗ ถึง ๑๐ ทะนาน ที่เหลือแบ่ง
ขายทะนานละ ๔ สตางค์ ถ้าขายไปหมดจะได้เงิน
เท่าไร ?
- (๔) น้ำสุรา ๑ ฮล. ๕๐ ล. บรรจลงขวดแล้ว ๗ โหล
ขวดหนึ่งจสุรา ๗๕ ชล. จะยังเหลือสุราที่ไม่ได้
บรรจขวดเท่าไร ?

ตอนที่ ๑๐

- (๑) จงทำ $๓๕๖๗ + ๒๐๖๘ - ๔๕๗๘ \times ๕๖ \div ๖๔ = ?$
(ทำอย่างแยกแฟกเตอร์)
- (๒) พ่อค้าคนหนึ่ง ซื้อวัว ๖๗ ตัว ราคาตัวละ ๕๓ บาท
และต้องเสียค่าเลี้ยงตัวละ ๔๖ บาท และขายเสีย
๕ ตัว ที่เหลือจะต้องขายตัวละเท่าไร จึงจะได้
กำไร ๑๒๓ บาท ?
- (๓) นายเขื่อน พงศ์สิริ มีที่ดินแปลงหนึ่ง ๒๖ ไร่ ให้
เช่าเลี้ยงเป็ด ๒๒ เจ้าของด้วยกัน ให้ค่าเช่าเจ้า
ของละ ๒๘ บาท ๘ สตางค์ อยากทราบว่า ที่ดิน
ไร่หนึ่งได้ค่าเช่าเท่าไร ?
- (๔) ไข่เป็ดตะกร้าหนึ่งมีเท่าไรไม่ทราบ แต่ถ้าขายเสีย
๑๖๒๘ ฟอง แล้วเอามาใส่อีก ๑๘๒๗ ฟอง จะรวม
เป็นไข่ ๒๕๕๓ ฟอง เดิมมีกี่ฟอง ?

ชุดที่ ๑๑

- (๑) จงทำ ๓๔๕๖๗๘๐๐ นาที ให้เป็นปี เดือน วัน ตามลำดับไป
- (๒) ในวันหนึ่ง นายกล้า แม่หนทาง เดิรทางได้ไกล ๕๓๕ เส้น ๑๒ วา ๓ ศอก ถ้าเขาออกเดิรทางตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ถึงวันที่ ๕ กันยายน วันรุ่งขึ้นหยุดเดิร อยากทราบว่าเขาเดิรทางได้ไกลเท่าไร?
- (๓) แยกซื้อโค ๔๘ ตัว ให้เงินเขาไปบ้างแล้ว แต่ยังเชื่อเขาไว้อีก เมื่อขายได้แล้ว จึงนำเงินไปให้เขาเป็นเงิน ๔๒๐ บาท แยกยังเหลือเงิน ๑๕๘๔ บาท ขายโคตัวละเท่าไร?
- (๔) รถไฟคันหนึ่ง แล่นวันละ ๘๘ กิโลเมตร ๓๖ เมตร ถ้ารถไฟแล่นอยู่ ๑๕ วัน จะไปได้ไกลเท่าไร?
(ตอบเป็นมาตราวัดไทย)

ชุดที่ ๑๒

- (๑) $(๑๖๒๕ + ๘๘๐๓ - ๖๘๓๔) \times (๓๐๘ - ๒๐๔) = ?$
- (๒) ในการขายม้าเทศและม้าไทยไปได้เงินรวม ๒๕๓๒ บาทนั้น ขายม้าไทยไป ๑๒ ตัว ราคาตัวละ ๕๖ บาท ส่วนม้าเทศไม่ทราบว่ากี่ตัว แต่ม้าเทศตัวหนึ่ง

แพงกว่าน้ำไทย ๒๔ บาท อยากทราบว่าขาย
น้ำเทศไปกี่ตัว ?

- (๓) ระยะทางรถไฟ จากกรุงเทพ ฯ ถึงสถานี แปรตวีว
๕๔ กม. ๘ ฮม. ๓ ต.ค.ม. จากแปรตวีวถึงปราจีนบุรี
๕๕ กม. ๓ ฮม. และจากปราจีนบุรีถึงอรัญญประเทศ
๑๑๔ กม. ๘ ฮม. ๗ ต.ค.ม. ถ้ารถจักรมีกำลังแล่น
ไปชั่วโมงละ ๔๘ กม. ตั้งต้นแต่อรัญญประเทศ
เวลานานเท่าไรจึงจะถึงกรุงเทพ ฯ ?
- (๔) จะต้องเอาเข้า เปลือกก็ มี ขมิ้น มี ราคา มี ละ ๘๐
สตางค์ แลกับเข้าสาร ๑๕ กะสอบๆ ละ ราคา
๑๒ บาท ๑๐ สตางค์ จึงพอกัน ?

ชุดที่ ๑๓

- (๑) ห่าน เป็ด ไก่ รวมกัน ๒๖๐ ตัว ห่านกับไก่รวมกัน
เป็น ๑๕๐ ตัว แต่ห่านเป็นครึ่งหนึ่งของเป็ด
ดังนั้น ห่าน เป็ด ไก่ มีอย่างละกี่ตัว ?
- (๒) กะบือวิ่งได้นาทีละ ๕ เส้น โควิ่งได้นาทีละ ๑ เส้น
ทางสายหนึ่งยาว ๑๓๓๐ เส้น ถ้าโคกะบือออก
พร้อมกัน ถามว่า กะบือและโคจะถึงที่ต่างกัน
เวลาเท่าไร ?
- (๓) เรือกลไฟลำหนึ่งแล่นไป ๑๔๕ ไมล์ ถึงเมืองที่หนึ่ง

แล่นต่อไปอีก ๒๓๕ ไมล์ครึ่ง ถึงเมืองที่สอง เรือ
 ถัดไป แล่นไป ถึงเมืองที่สาม เป็นระยะทาง ๓ เมือง
 รวม ๑๐๐๐ ไมล์ ถามว่า ระยะทางเมืองที่สองถึง
 ที่สามยาวเท่าไร ?

- (๔) วัว ๒ ตัว กับ ควาย ๔ ตัว ราคา รวมกัน ๒๕๖.๔๐ บาท
 แต่ราคา วัว ๑ ตัว หนึ่ง แพงกว่า ราคา ควาย ๑ ตัว หนึ่ง
 ๑๓.๒๐ บาท ถ้าราคาควายตัวละ ๔๕ บาท ถาม
 ว่าจะ เป็นราคา สัตว์ ๒ ชนิด เท่าไร ?

ชุดที่ ๑๔

- (๑) ขอ ถาดทองคำ มา ใบหนึ่งหนัก ๓๖ บาท ราคาหนัก
 บาทละ ๒๓.๗๕ บาท ภายหลังขายไป คิดเอาค่า
 หนักบาทหนึ่ง เป็นเงิน ๒ บาท ดังนั้น จะขายถาด
 นั้นเท่าไร ?
- (๒) เชือก ๓ เส้น ๆ ที่หนึ่งยาว ๑๓ กิโลเมตร ๓ เมตร
 เส้นที่สองยาวกว่าเส้นที่หนึ่ง ๒๓ เมตร เส้นที่สาม
 สั้นกว่าเส้นที่สอง ๑๔ เมตร เมื่อเอาเชือก ๓ เส้น
 ต่อกันเข้าแล้ว ตัดออกเท่า ๆ กัน เส้นหนึ่งจะยาว
 เท่าไร ?
- (๓) เลข ๓ จำนวน เมื่อคิดเท่า ๆ กัน เป็นจำนวน
 ละ ๔๕๑ ถ้าจำนวนหนึ่งเป็น ๓๒๗ และอีกจำนวน
 หนึ่งเป็น ๖๔๑ จงหาอีกจำนวนหนึ่ง

- (๔) ซื้อเข้าเปลือกไว้แล้ว ๑๓๐ เกวียน ๓๒ สัก ราคา
เกวียนละ ๕๕.๕๐ บาท ถ้าจะขายเอากำไรเกวียน
ละ ๓๐ บาท ถามว่าจะต้องขายราคาเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๕

- (๑) พ่อค้าคนหนึ่งทำการค้าขาย ๓ ปี ได้เงิน ๕๕๐๐ บาท
แต่เขาทราบว่า กำไรที่เขาได้ทั้งหมดเงิน ๑๒๐๐ บาท
ถ้าคิดเฉลี่ยเขาลงทุนปีละเท่าไร ?
- (๒) ผ้าลินิน ๒ หลา ราคา ๓.๕๐ บาท ผ้าแพรราคาหลา
ละ ๑๐ สลึง ฉันมีเงินพอจะซื้อผ้าแพรได้ ๓๕ หลา
แต่เกรงจะไม่พอต้องการ จึงกลับซื้อผ้าลินิน ดังนั้น
จะได้ผ้าลินินกี่หลา ?
- (๓) เด็กคนหนึ่ง มีสตางค์แดง ๑๖๕๑ อัน เขาเก็บไว้
๑๘๘ อัน นอกนั้นแบ่งให้เด็กได้รับไปแล้ว ๖๑ คน
ถามว่าเด็กคนหนึ่งจะได้สตางค์แดงกี่อัน ?
- (๔) เงิน แท่ง หนึ่ง มีน้ำหนัก ๒๓๘ กรัม ๘ เซ็นติกรัม
๕ มิลลิกรัม ทำเหรียญได้ ๑๑๑ อัน ถามว่า
เหรียญอันหนึ่งมีน้ำหนักเท่าไร ?

ชุดที่ ๑๖

- (๑) (๕ กม. ๑ ฮม. ๘ ม. บวกด้วย ๓ กม. ๖ ม. ลบด้วย
๔ กม. ๖ ม.) $\times ๒๒ \div ๘๖ = ?$

- (๒) ผู้ใหญ่ ๑๒ คน เด็ก ๑๕ คน หาเงินได้รวมกัน ๗๓๕ บาท ถ้าผู้ใหญ่หาได้คนละ ๔๕ บาท เด็กจะหาได้คนละเท่าไร?
- (๓) เข้าเปลือกบับละ ๕๐ สตางค์ ฉันทิ้งไปให้โรงสี ๑๑๔ บับ โรงสีๆ เป็นเข้าสารได้ครึ่งพอดิ ฉันทขายไปบับละ ๒ บาท ฉันทจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?
- (๔) ชาย ๒ คนแจวเรือได้ชั่วโมงละ ๓๔ เฮกโตเมตร ถ้าเขาแจวเรืออยู่วันละ ๘ ชั่วโมง สัปดาห์หนึ่งจึงจะถึงที่พักซึ่งอยู่ไกล ๘๔๗.๖ กม. ?

ชุดที่ ๑๗

- (๑) จงแบ่งเงิน ๑๒๐ ชั่ง ๕๐ บาท ให้เด็ก ๓ คน ให้คนที่ ๑ ได้มากกว่าคนอื่น ๆ ๒ ชั่ง ๑๖ บาท ดังนั้นคนที่ ๑ จะได้เท่าไร?
- (๒) นางสาวบุญปลูก มงคล เกิดวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๑ จนวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ อายุเขาได้เท่าไร?
- (๓) ลูกเสือคนหนึ่งเดินทางได้ ๑๐ นาทีต่อ ๗๔ หลา ถ้าระยะทางที่ต้องเดินไกล ๕ ไมล์ ๓๑ หลา จะต้องเดินนานเท่าไร?
- (๔) วิว ๑๕ ตัว ราคาเท่ากับเข้ ๑๔ เกวียน ถ้าวิวราคาตัวละ ๖๓ บาท เข้ราคาเกวียนละเท่าไร?

ชุดที่ ๑๘

- (๑) ถนนสายที่ ๑ ยาว ๒ ไมล์ ๑๖๕ หลา ๒ ฟุต สายที่ ๒ ยาว ๘ ไมล์ ๑๕๖๐ หลา ๑ ฟุต อยากทราบว่าถนนสองสายนี้รวมกันยาวกี่ฟุต?
- (๒) จงแบ่งเงิน ๕๓ ชั่ง ๑๖ ตำลึง ๓ บาท ให้แก่เด็ก ๓ คน ให้คนที่ ๑ ได้ ๒ ส่วน คนที่ ๒ ได้ ๑ ส่วน กับเงิน ๖๐ บาท คนที่ ๓ ได้ ๒ ส่วน อยากทราบว่าจะได้คนละเท่าไร?
- (๓) ฉันซื้อสุกร ๑๕ ตัว ราคาตัวละ ๒๘ บาท ๕๐ สตางค์ ขายไปเสีย ๘ ตัว ราคาตัวละ ๓๕ บาท ที่เหลือขายตัวละ ๔๒ บาท ฉันจะได้กำไรเท่าไร?
- (๔) ฉันซื้อเข้าเปลือกอย่าง กลาง ๕ เกวียน ๆ ละ ๕๖.๒๕ บาท ป่นกับเข้าอย่างดี ๑๐ เกวียน ๆ ละ ๖๘ บาท แล้วขายเป็นราคาเข้าอย่างดีทั้งหมด ถามว่าจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?

ชุดที่ ๑๘

- (๑) ถ้าแบ่งเงิน ๑๔๐๐ บาท ให้แก่ชาย ๑๕ คน และหญิงพวกหนึ่งไม่ทราบว่าเท่าไร แต่ชายได้คนละ

๕๐ บาท และหญิงได้คนละ ๕๐ บาท จะเป็น
หญิงพวกนั้นก็คน ?

- (๒) กลวยร้อยละ ๕๐ สตางค์ ลงทุนขอ ๔๕๐ ผล ขาย
๕ ผล ๓ สตางค์ เมื่อขายหมดจะได้กำไรหรือ
ขาดทุนเท่าไร ?

- (๓) น้ำตาลหนัก ๑๓ กก. ๕๗๕ ก. ขาย ๑๕ ก. ละ
๓๐ สตางค์ ถ้าทุนขอมมา ๒๐๐ บาท เมื่อขาย
หมดจะได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร ?

- (๔) นายขาว ตีเลิศ เติร์ทางวันละ ๕๐๐ เส้น ๑๓ วา
แต่ยังน้อยกว่านายกัน หาญกล้า เติร์วันละ ๓๐ เส้น
เมื่อเขาเติร์ทาง ๒ สัปดาห์ เขาจะอยู่ห่างกัน
กี่เมตร ?

ชุดที่ ๒๐

- (๑) พ่อค้าซื้อใบชา ๓๒๐๐ กรัม ราคากรัมละ ๒๐ สตางค์
ถ้าขายไป ๑๖๐๐ กรัม ราคากรัมละ ๑๕ สตางค์
ที่เหลืออยู่จะต้องขายให้ได้กำไรครึ่งตัว เมื่อรวม
กันกับที่ขายไปแล้ว ถามว่าจะต้องขายกรัมละ
เท่าไร ?

- (๒) เราซื้อถ่านที่อำเภอบางคล้าหาบละ ๑.๒๕ บาท เรา
ซื้อไว้รวม ๑๔๕ บาท แล้วบรรทุกลงเรือมาขาย

ที่ตลาดจังหวัดหาละ ๒ บาท ๑๐ สตางค์ เสียค่า
เช่าเรือ ๔ บาท ค่ารถจ้าง ๕ บาท ถามว่าเราจะได้อะไร
กำไรเท่าไร ?

(๓) ล้อรถจักรยานวัดโดยรอบยาว ๓ หลา ๑ ฟุต ถ้ารถ
จักรยานแล่นไปไกล ๒๖ ไมล์ ถามว่าล้อรถจะหมุน
กี่รอบ ?

(๔) เมื่อ ๓ ปีที่แล้วมาแล้ว อายุของนายเจม หอมขจร
แก่กว่านายจวงน้องชาย ๒ เท่า ถ้าต่อไปอีก ๑ ปี
อายุของเขาจะรวมกันเป็น ๔๓ ปี อยากทราบว่าเดี๋ยวนี้
อายุของเขาทั้ง ๒ คนละเท่าไร ?

บัญชี

ใบส่งและรับของและใบเก็บเงิน

การค้าขายเล็กน้อย เมื่อผู้ขายส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อนั้น
เขามักเขียนบัญชีชนิดหนึ่งซึ่งบอกรายการละเอียดดังนี้

๑. บอกชื่อร้านค้าขายของ และวันที่ส่งไป

๒. บอกชื่อผู้ขายและผู้ซื้อ

๓. บอกรายการแห่งสิ่งของคือ บอกชนิด, จำนวน,
และราคาของสิ่งของนั้น กับทั้งรวมยอดเงินด้วย

เมื่อเขียนเสร็จแล้ว ก็ส่งไปพร้อมกันกับสิ่งของนั้น

อย่างนี้เรียกว่า “ใบส่งของ” ถ้าผู้ขาย ๆ เชื่อมกำหนดเวลาให้ผู้ซื้อใช้เงินภายหลัง (ไม่ได้ขายเงินสด) ผู้ขายก็เขียนบัญชีชนิดนี้อีกใบหนึ่ง เรียกว่า “ใบรับของ” มีเนื้อความอย่างเดียวกัน เว้นแต่ในตอนเซ็นชื่อ ทั้งวางไว้สำหรับให้ผู้รับของเซ็นชื่อ แล้วส่งไปพร้อม กัน ทั้งสองใบ (เขาทำเป็นบัญชีคู่ ฉกั่ม) เมื่อผู้รับ ๆ ส่งของถูกต้องแล้ว ก็เซ็นชื่อส่งกลับคืนให้ผู้ขายถือไว้ ส่วนใบส่งของ ผู้ซื้อก็เก็บเอาไว้สำหรับสอบ เมื่อเขามาเก็บเงินภายหลังนั้น ครั้นถึงกำหนดใช้เงิน ผู้ขายหรือเจ้าหนี้ ก็เขียนบัญชีชนิดนี้อีกใบหนึ่ง มีเนื้อความอย่างเดียวกันกับใบรับหรือใบส่งของนั้น เว้นแต่ในตอนเซ็นชื่อและลงวันที่ ถ้าได้รับเงินเมื่อใด จึงเซ็นชื่อและลงวันที่เมื่อนั้น (บางทีก็ส่งใบรับของซึ่งถือไว้นั้นไปด้วย) ส่งไปเก็บเงินจากผู้ซื้อหรือลูกหนี้ตามสัญญาเรียกว่า “ใบเสร็จรับเงิน” (เงินสด) ใบเสร็จชนิดนี้ได้รับเงินทันที ผู้รับเงินต้องเซ็นชื่อและลงวันที่ทันทีเหมือนกัน แต่ถ้าผู้ขายลดราคาของคิดเป็นร้อยละของราคาขายให้แก่ผู้ซื้อด้วย ก็ต้องเขียนรายการและจำนวนเงินลงให้เต็มตามราคาเดิม แล้วรวมเงินที่ลดเป็นร้อยละทั้งหมดเท่าใด เอาหักราคาเดิมที่เหลือยกไปในช่องรวมเงินภายหลัง แบบตารางที่เขาใช้มีต่างกันแต่จะนำแบบที่เขาใช้กันมาอย่างสามัญเป็นบัญชีคู่ฉกั่มกล่าวไว้ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ที่ ๑๒/๓๐๕

ห้างปฐปการ กรุงเทพ ฯ

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

แจ้งความมายัง นายทองดี วรรณวัฒน์ เจ้าของ
ร้านจำหน่ายแบบเรียนที่ ๒๕ ป.บ. จังหวัดฉะเชิงเทรา
ด้วยได้ ส่ง สิ่ง ของ มา ตาม จดหมาย ของ ท่าน ที่

๒/๒๔๗๐ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ โดยทาง
พัสดุไปรษณีย์ แต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑
มีรายการต่อไปนี้แล้ว

จำนวนของ	แถม	รายการ	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.
๑๐๐ เล่ม	—	สมุดน้ำเบอร์ ๒ เล็ก ปกแข็ง	๗๕	—
๑๐๐ เล่ม	๑๐ เล่ม	หนังสือแบบฝึกหัดอ่าน ตอนต้น	๓๑	—
(ของมากเช่น นี้ควรส่งทาง รถไฟ ค่าส่ง จะถูกกว่าส่ง ทางพัสดุไป รษณีย์มาก)		ค่าพัสดุไปรษณีย์และ ใบนำส่ง ๑ ห่อ	๓	๓๖
		รวมข้าง	๑๐๘	๓๖

ลงนามผู้ส่ง นาย ไสภณ ศรีพละพงศ์

ผู้จัดการ

ป.ล. เมื่อได้รับของแล้ว โปรดส่งเงินชำระโดยเร็วด้วย

ไสภณ

ตัวอย่างที่ ๒

ที่ ๓ / ๒๔๗๐

ร้านจำหน่ายแบบเรียนที่ ๒๕ ป.บ.
จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

ถึง ผู้จัดการห้างปฐปการ กรุงเทพฯ

ตามที่ท่านได้ส่งสิ่งของไปตามจดหมายที่ ๑๒ / ๓๐๕
ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ โดยทางพัสดุ
ไปรษณีย์นั้น ข้าพเจ้าได้รับแล้ว แต่วันที่ ๒๑
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ดังมีรายการต่อไปนี้

จำนวนของ	เล่ม	รายการ	จำนวนเงิน	
			บาท	สต.
๑๐๐ เล่ม	—	สมุดน้ำเบอร์ ๒ เด็ก ปกแข็ง	๗๕	—
๑๐๐ เล่ม	๑๐ เล่ม	หนังสือแบบฝึกหัดอ่าน ตอนต้น	๓๑	—
		ถ้าพัสดุไปรษณีย์และ ใบนำส่ง ๑ ห่อ	๓	๓๖
รวมข้าง			๑๐๙	๓๖

จำนวนเงินรายนี้จะส่งมาทางธนาคาร ภายใน
วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑

ลงนามผู้รับ นายทองดี วรรณวัฒน์
เจ้าของร้าน

(เมื่อผู้รับได้รับของถูกต้องแล้วให้เซ็นชื่อรับฉีกครบก้นไปยัง
ห้างปฐปการ) [ตัวอย่างที่ ๑ ที่ ๒ แนวเวลาทำให้ใช้กระดาษแผ่น
เดียว เขียนหน้าเดียวคนละข้าง แล้วทำรูปเพื่อให้อีกได้ทั้ง
ๆ เป็นเส้นอยู่ข้างหน้านั้น]

ตัวอย่างที่ ๓

เลขที่ ๖๐๐

โรงพิมพ์และที่จำหน่ายเครื่องเขียน

ใบเสร็จรับเงิน (วิสต์)

ของ

ค่าแบบพิมพ์และแบบเรียน กรมตำรา กระทรวงธรรมการ

วันที่ ๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑

จาก กรรมการมณฑลปราจีน

จำนวนของ	รายการ	จำนวนเงิน	
๕๐๐ เล่ม	ใช้หนี้ค่าจ้างพิมพ์บัญชีหนังสือ แบบเรียนตามบัญชี ส่งของของ กรมตำราที่ ๑๔/๕๕๔ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑. เงิน	๕	๕๒
	เท่ากับค่าสับสองสตก	๕	๕๒

ผู้รับเงิน.....

หมายเหตุ เขาใช้บัญชีคู่เล็ก คือเขียนอย่างเดียวกัน ๒ บัญชี
แล้วทำรูปให้เล็กไว้กลางกลางลงมา ชักหนึ่งรักยา
ไว้สำหรับตรวจ อีกชักหนึ่งส่งให้แก่ผู้ใช้หนี้

จึงทำบัญชีสิ่งของและรับของต่อไปนี้

- (๑) นายสี ยงเส็ง ถนนวรจักร กรุงเทพฯ ฯ ได้ซื้อของ
ร้านศิริภัณฑ์ คือ พรหมอย่างดี ๑๒๐ ผืน ๆ ละ ๕ บาท
ตะเกียงไธศา ๑๐ ดวง เงิน ๑๕๐ บาท นาฬิกา
แขวน ๕ เรือน ราคา ๕๐ บาท ผ้าแพร ๓ ม้วน
๔๕ บาท ผ้าขาวอย่างดี ๔ พับ ๆ ละ ๑ บาท เมื่อ
วันที่.....
- (๒) ร้านจีนเต็ง แซ่ตัน กรุงเทพฯ ฯ ส่งของไปให้
นายฉ้น สว่างม จัหวัดปราจีนบุรี คือ หมวกสาน
นักเรียน ๒๐ หมวก ราคา ๔๐ บาท กางเกงดำ
๑๓ โหล ๆ ละ ๑๒ บาท เสื้อลูกเสือ ๕๐ ตัว
ราคา ๑๕ บาท เข็มขัด ๓๐ สาย ราคา ๑๕ บาท
กางเกงแพร ๑ โหล ราคา ๑๒ บาท
เมื่อวันที่.....
- (๓) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ห้างไท้กั
กรุงเทพฯ ฯ ได้รับสิ่งของจากห้างไท้กัที่ส่งคโปร
เหล้าบรันดีตรามงกุฎ ๑๐ หีบ ๆ ละ ๑๔ เหรียญ
ดอลลาร์ เบียร์เดนมารก ๑๓ โหล ๆ ละ ๑ บาท
๕๐ สตางค์ เหล้าแดง ๑๕ ขวด ๆ ละ ๑ บาท
๕๐ สตางค์ เหล้าวิสกี้ ๑๐ โหล ขวดละ ๖ สตางค์

จงทำบัญชีรายรับเงินต่อไปนี้

- (๔) นายยวง ไยดี ^{ผู้}ซื้อของจากร้านไพศาลพาณิชย์
 กรุงเทพฯ ฯ ไม่เท่า ๑๐ อัน เงิน ๒๐ บาท หมวก
 ๔ หมวก ๆ ละ ๔ บาท ๒๕ สตางค์ รองเท้า ๓ คู่
 คู่ละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ถุงเท้า ๑ โหล คู่ละ ๑ บาท
 ๑๕ สตางค์ ดุม ๒ สำหรับ ๆ ละ ๕ บาท ได้ใช้เงิน
 เสร็จวันที่.....
- (๕) เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านพระสมยา
 แห่งหนึ่ง กรุงเทพฯ ฯ ได้รับเงินจากแพทย์คนหนึ่ง
 คือ ขาขยาควินิน ๒๐๐ เม็ด ราคา ๖ บาท ไอโอดีน
 ๕ ขวด ๆ ละ ๑ บาท แอนติไฟวิน ๓๐๐ เม็ด
 เงิน ๘ บาท ยากฤษณากลิ่น ๒๐ ขวด ๆ ละ ๕ สตึง
 ใช้เงินเสร็จในวันนั้น
- (๖) เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านขายของ
 นายขัน มิ่งเมือง ถนนพาหุรัด ส่งสิ่งของให้
 นายคง สนิทวงศ์ ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ โคม
 แฉวน ๔ โคม ๆ ๓ บาท ๒๕ สตางค์ โคมตั้ง ๖ โคม
 เงิน ๑๘ บาท ร่ม ๕ คัน ๆ ละ ๓ บาท ๗๕ สตางค์
 รูปภาพ ๑๐ รูป ๑๐ บาท ๕๐ สตางค์ นาฬิกาแขวน

หนึ่งเรือน ๒๔ บาท ได้ใช้เงินเสร็จในวันนั้น
จึงทำบัญชีต่อไป

- (๓) ร้านศิริภัณฑ์ ส่งสิ่งของไปให้ร้านเม่งกี้ จังหวัด
ฉะเชิงเทรา นมสด ๔ หีบ เงิน ๓๐ บาท ๒๕ สตางค์
นมข้น ๔๐ กระป๋อง ๆ ละ ๕๕ สตางค์ เนย ๑๐
กระป๋อง ๆ ละ ๑๐-สตางค์ ส่งของไปแต่วันที่.....
- (๔) ขุนบูรณะรักษ์ กระทรวงธรรมการ ส่งสิ่งของตาม
รายการนี้ คือ

กระดาษแบบพิมพ์ ๑๓๐๐ แผ่น เงิน ๒๖ บาท
ในเสร็จเก็บเงิน ๑๕๐ เล่ม ราคาเล่มละ ๒๕ สตางค์
ค่าจ้างพิมพ์บัญชีหนังสือ ๕๐๐ เล่ม เงิน ๑๐ บาท
เมื่อวันที่.....ให้แก่ หลวงพงศ์เผ่าพาณิชย์
ธรรมการจังหวัดฉะเชิงเทรา

- (๕) เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านง่วนเฮง
ช่างไม้ตำบลสี่แยกถนนจักรวรรดิ กรุงเทพฯ ได้
ส่งสิ่งของไปให้นายแสง คงดี จังหวัดฉะเชิงเทรา
โต๊ะสี่เหลี่ยม ๕ ตัว ๆ ละ ๒๖ บาท โต๊ะกลม ๔ ตัว
ราคาตัวละ ๑๕ บาท ๕๐ สตางค์ เก้าอี้หวาย ๑๐ ตัว
เงิน ๓๖ บาท ๒๕ สตางค์ เต้ยงนอน ๕ เต้ยง ๆ ละ
๒๔ บาท เก้าอี้นอน ๔ ตัว เงิน ๓๖ บาท ค่าบรรทุก

๑๘ บาท เงินรายนี้คงเชื่อไว้ใช้ภายหลังต่อไป

- (๑๐) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านพร้อม
ภักดิ์ กรุงเทพฯ ขายหนังสือต่างๆให้แก่โรงเรียน
ประจักษ์ศิลปาคม หนังสือพงศาวดารกรุงเก่า
๒๐ เล่ม เงิน ๔๐ บาท หนังสือเลขมัธยมคอนตัน
๑๕ เล่มๆ ละ ๑ บาท ๑๕ สตางค์ หนังสือเลข
ประถม ๔ รวม ๕๐ เล่ม ราคาเล่มละ ๒๕ สตางค์
หลักการสอนวิชาทำสวน ๕๐ เล่มๆ ละ ๑ บาท
๕๐ สตางค์ ใช้เงินเสร็จในวันนั้น

- (๑๑) วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ นายแขก เผ่าพันธุ์
ส่งของไปยังร้านจวนหลี่ สิงคโปร์ และได้รับ
ของนั้นทุกสิ่งแล้ว

นาฬิกาข้อมือเรือนทอง ๒ โหล ๑๕๐ บาท รถ
จักรยาน ๖ คันๆ ละ ๔๕ บาท หมวกสักหลาด
๕ โหลๆ ละ ๓๖ บาท แก้วหาวาย ๔ โหล ราคา
ตัวละ ๓ บาท ๒๕ สตางค์ สร้อยข้อมือทองคำ
๑๕ สายๆ ละ ๑๕ บาท

ใช้เงินเสร็จวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๒

- (๑๒) วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ นายบุญ สิริส่ง
ได้ซื้อส่งของจากร้านซุ่นแสง กรุงเทพฯ ดังมี
รายการต่อไปนี้

กระดามฟูลสแคป ๓๐ ริมๆ ละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์
ปากกาน้ำเบอรืต่าง ๆ ๒๕ หีบ เงิน ๓๐ บาท กะปุก
หมึกแก้ว ๕ โหลๆ ละ ๑ บาท กระดามขั้ว ๑๐ ริม
ริมละ ๔ บาท ๕๐ สตางค์ ขางลบหมึก ๓๐ โหล
เงิน ๑๕ บาท ดินสอดำ ๒๐ โหล เงิน ๒๔ บาท
๕๐ สตางค์

ใช้เงินเสร็จวันนั้น

- (๑๓) วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๒ นายพัฒน์ ประเสริฐ-
พงศ์ ครูโรงเรียนได้ซื้อสิ่ง ของ จาก ร้าน บ่อ่ง หลี่
จังหวัดฉะเชิงเทรา ซื้อโต๊ะและม้านั่ง ๒๐ สำหรับ
สำหรับละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ กระดานดำ ๔ แผ่น ๆ
ละ ๑๐ บาท โต๊ะครู ๔ ตัว เงิน ๔๔ บาท ตู้ใส่
หนังสือ ๒ ตู้ ๖๐ บาท เก้าอี้หวาย ๔ ตัว เงิน
๑๒ บาท ค่าขนส่ง ๑๕ บาท

ใช้เงินเสร็จวันนั้น

- (๑๔) จงทำบัญชีรายละเอียดต่อไปนี้

ร้านนายหุຍ สุภาพ จังหวัดฉะเชิงเทรา
เมื่อวันที่.....ขายเลขประถม ๓
ได้ ๕๐ เล่มๆ ละ ๓๕ สตางค์ การรักษาคู่ ๔๕ เล่ม
เล่มละ ๓๐ สตางค์ ขายกระดามได้ ๑๐ ริม เงิน

๖๐ บาท ๒๕ สตางค์ จดหมายของพระเสวิม ฯ
รวม ๕๐ เล่ม เงิน ๑๕ บาท แบบเรียนเร็วภาคต้น
๑๕๐ เล่ม ๆ ละ ๑๕ สตางค์

วันเดือนปีลงตามชอบใจ

(๑๕) จงทำบัญชีรายละเอียดต่อไปนี้

ร้านไทยพาณิชย์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ขอสิ่งของ
จากห้างรัตนมาลากรุงเทพ ฯ

ขอถ้วยจานรอง ๑๑ สำรับ ๆ ละ ๑๕ สตางค์
และถ้วยแก้ว ๒๐ โหล ๆ ละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์
ปืนโตเคลือบ ๓๕ ปืนโต ๆ ละ ๓ บาท ผ้าขาว
อย่างดี ๑๐ พับ ๆ ละ ๑ บาท ๒๕ สตางค์ ผ้าลาย
๑๒ กุดี่ ๆ ละ ๖๐ บาท ผ้ายดอกลายต่าง ๆ ๓๐ พับ
เงิน ๒๕๐ บาท ๕๐ สตางค์

วันเดือนปีลงตามชอบใจ

บัญชีรายรับและรายจ่าย

บัญชีอย่างนี้ การจดรายการนั้นมี ๒ อย่างคือ

๑. รายการที่ขายสินค้าไป เป็นจำนวนเงินซึ่งจะได้รับมา
เท่าไร จะเรียกว่า "รายรับ" (คือรับเงิน)
๒. รายการที่ซื้อสินค้ามา เป็นจำนวนเงินซึ่งจะจ่ายไป
เท่าไร จะเรียกว่า "รายจ่าย" (คือจ่ายเงิน)

บัญชีรายรับและรายจ่าย จะใช้เล่มเดียวกันก็ได้หรือ
 จะใช้คนละเล่ม คือรายรับเล่มหนึ่งและรายจ่ายเล่ม
 หนึ่งก็ได้ ถ้าจะแยกกันคนละเล่ม บัญชีรายรับ คือที่
 ขายสินค้าไปหรือได้รับเงินเข้ามา ก็ลงแต่รายรับอย่าง
 เดียว บัญชีรายจ่าย คือที่ซื้อสินค้ามาใส่ร้าน หรือที่ขาย
 เงินออกไป ก็ลงแต่รายจ่ายอย่างเดียว ถ้าใช้รวมกัน
 เล่มเดียวกันก็ต้องลงแยกการรับและจ่ายไว้คนละหน้า
 รายรับลงหน้าซ้ายมือ รายจ่ายให้ลงทางหน้าขวามือ
 ส่วนการลงรายการละเอียดแห่งสิ่งของนั้น ก็อย่าง
 เดียวกันกับการลงรายละเอียด อย่างที่เรียนมาแล้ว

ที่เรียกว่าบัญชีงบเดือนนั้น คือบัญชีรายวันนั่นเอง
 และไม่ละเอียดถึงเดือนหนึ่งจึงบทหนึ่ง จะเป็น
 ๗ วัน หรือครึ่งเดือน ๓ เดือน หรือบทหนึ่งบทหนึ่ง
 ก็ได้ บางที่ร้านขายของใหญ่ๆ งบทุกวันก็มี การที่
 งบนั้น คือเมื่อเราอยากจะคิดต้นทุนกำไร เพื่อจะให้
 รู้ว่าขาดทุนหรือได้กำไรเท่าใด เราก็นับเมื่อนั้นเป็นต้น

ครูจะต้องสอนนักเรียนให้รู้ว่า ช่องเดือนควรขีด
 ตารางกว้าง ๒๗ มม. วันที่ ๑๒ มม. บาท ๑๕ มม.
 สตางค์ ๑๒ มม. ตามที่กำหนดไว้นี้ เพื่อแลดูงามตา
 แต่บางช่องอาจจะต้องขีดตารางกว้างกว่านี้ เช่นช่อง

บาท ถ้ามีจำนวนเลขหลายตำแหน่งเป็นต้น และครู
ควรแนะนำนักเรียนให้รู้ว่า ระหว่างรายการที่เขียน
เป็นความหนึ่งจะต้องขีดเส้นคู่ เพื่อให้เห็นต่างกัน
แต่ถ้าแยกรายการนั้น ออกอีก ก็ต้องแบ่งขีดเส้น เดียว
คู่ตัวอย่างต่อไปนี้

รายรับ

พ.ศ. ๒๔๓๑		รายการ	จำนวนเงิน		รวมเงิน	
เดือน	วันที่		บาท	ส. ต.	บาท	ส. ต.
มีนาคม	๑	ส่งใบเสร็จไปเก็บเงินไว้				
		๒ ราย ๆ หนึ่ง ๖๐.๓๕ บาท				
		อีกรายหนึ่ง ๔๒.๒๕ บาท	๑๐๓	๐๐		
	๕	ขายยาควินินไป ๓ โหล				
		ขวดละ ๔.๒๕ บาท	๑๕๓	๐๐		
	๑๐	ขายสาลี่ไป ๒๕ ปอนด์				
		ปอนด์ละ ๑.๒๕ บาท	๓๐	๐๐		
	๑๕	ขายน้ำมันสนไป ๑๐ ขวด				
		ขวดละ ๓ บาท	๓๐	๐๐		
	๒๕	ขายยาเบ็ดเตล็ด	๗๗	๖๕		
รวมเงิน			—	—	๓๙๓	๖๕

หมายเหตุ (ก) วันหนึ่งจะมีกรายการก็ตาม ให้บบอกลงในช่องรวมเงิน

(ข) ถ้าประสงค์จะทำบัญชีของหรือขายของ ให้ใช้หน้าเดียว จะเพิ่มเติมช่องหมายเหตุอีกช่องหนึ่งก็ได้

พาณิชย์ กรุงเทพฯ ฯ

รายจ่าย

พ.ศ. ๒๔๗๑		รายการ	จำนวนเงิน		รวมเงิน	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.
มกราคม	๑	จ่ายเงินเดือนให้ลูกจ้าง ๒ คน ๆ ละ ๒๐ บาท	๔๐	๐๐		
	๕	เสียด่านเช่าห้อง ๓ คูหา ๆ ละ ๑๔.๒๕ บาท	๔๒	๗๕		
	๑๐	เสียด่านไฟฟ้า	๒๒	๒๕		
	๑๕	ซื้อน้ำมันเบนซิน ๕ บับ บับละ ๓.๗๕ บาท	๑๘	๗๕		
	๒๕	เสียด่านน้ำ	๓	๗๕		
		รวมจ่าย	—	—	๑๒๗	๕๐
		หักแล้วคงได้กำไร	—	—	๒๖๖	๑๕
		รวมเงิน	—	—	๓๙๓	๖๕

จงทำบัญชีรับจ่ายต่อไปนี้

- (๑) นายเกิด ช่างตี รับเหมาทำห้องแถวแห่งหนึ่ง ได้
รับเงินจากผู้จ้าง ๓ ครั้ง ๆ แรก ๑๕๐๐ บาท อีก ๒
ครั้ง ๆ ละ ๕๐๐ บาท

การปลูกสร้างนั้น นายเกิดได้เสียค่าเสาไป
๑๖ ต้น ๆ ละ ๖ บาท ค่าไม้ ๑๕ ยก ๆ ละ ๕๐ บาท
ค่าสังกะสีและตาปูรวม ๑๕๐ บาท ๕๐ สตางค์ ค่า
ใช้เบ็ดเตล็ดเงิน ๗๕ บาท ๔๘ สตางค์ ค่าจ้างทำ
กรอบประตูหน้าต่าง ๕๗๘ บาท ค่าทาสี ๑๕๐ บาท
ค่าแรงลูกจ้างแรง ละ ๖ สตางค์ ๑๕ คน, แรงละ
๓ บาท ๔ คน

- (๒) จงทำบัญชีรับ และ จ่าย ของ ร้าน ขาย หนังสือ และ
เครื่องเขียน ซึ่งมีรายการต่อไปนี้

ขายตำมปากกา ๕ ตำม ๆ ละ ๖ สตางค์ ขาย
กระต่ายขั้บอย่างแถวไป ๑๒ โหล ๆ ละ ๑๐ สตางค์
กับหนังสืออีก ๕ เล่ม ๆ ละ ๓ บาท สตางค์ กระดาษ
ของอย่างดี ๓ โหล ๆ ละ ๔ บาท หมึกขวดเล็ก
๗ ขวด ๆ ละ ๕ สตางค์ ลูกหน้นำเงินมาใช้ให้
๑๒๐ บาท

ค่าใช้จ่ายดังนี้ เสียค่าขนของที่ซื้อมา ๑ บาท
๕๐ สตางค์ เสียค่าลูกจ้างดูหน้าร้าน ๑๕ บาท ค่า

ซ่อมแซมร้าน ๕๐ บาท ค่าอาหาร ๓๕ บาท และ
 ซอหนึ่งส้อมต่าง ๆ รวม ๒๘ บาท ๓๐ สตางค์

- (๓) นางจาบ พงศ์พาณิชย์ เป็นคนตั้งร้านขายของอยู่ใน
 สำเพ็ง จะยกครอบครัวไปอยู่กรุงเทพฯ จึงเลหลัง
 ของในร้านต่อไปนี้

ผ้าม่วง ๔ ไม้เงิน ๑๒๐ บาท ผักแพรว ๑๐๐ แถบ
 แถบละ ๕ สตึง กางเกงต่าง ๆ รวม ๑๗ ตัว เป็น
 เงิน ๓๕ บาท ผักตอก ๑๕ ผืน ๆ ละ ๒ สตึง
 ๑๐ สตางค์ ผักตบ ๑๐ กุฏิ เป็นเงิน ๑๒๐ บาท
 ๒๖ สตางค์ ผักขาว ๕ พับ ๆ ละ ๑๐ สตึง ผักดำ
 ๑๐ ม้วน เป็นเงิน ๑๗ บาท ๑๐ สตางค์ เครื่อง
 แก้วต่าง ๆ รวมเงิน ๑๑๐ บาท ๕๐ สตางค์ ของ
 เบ็ดเตล็ดเป็นเงินรวม ๑๗๐ บาท ๒๐ สตางค์

ส่วนที่ใช้ไปนั้น ก็ค่าจ้างคนเลหลัง ๓ วัน
 ๔๐ บาท ค่าขนเครื่องเรือนเงิน ๑๕ บาท ๓๐ สตางค์
 ค่าเรือเป็นเงิน ๓๐ บาท เมื่อนางจาบถึงกรุงเทพฯ แล้ว
 จึงให้จิตต์บุตรทำบัญชี

- (๔) จงทำบัญชีรับและจ่ายต่อไปนี้

นายจวง รักดี เป็นหัวหน้าโรงครัวแห่งหนึ่ง
 เจ้าของงานให้เงินเป็นค่าจ่ายของ ๓๕๐ บาท เงินค่า

แจกลูกมือ ๑๕๐ บาท

นายจวงมีการจ่ายไปคือ ซ่อไข่เป็ด ๕๕๐ ฟอง
เงิน ๑๐๐ ตะ ๑๐ สลึง น้ำตาลทราย ๓ ลูก เงิน
๔๕ บาท ไข่และเป็ดรวม ๘๐ ตัว เงิน ๗๓ บาท
๗๕ สตางค์ หมู ๒ ตัว ราคาตัวละ ๒๔ บาท ผัก
ต่าง ๆ เงิน ๑๕ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าใช้เบ็ดเตล็ด
เงิน ๑๕ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าแรงลูกจ้างหน้าเขียง
๒ คน ๆ ละ ๔ บาท ลูกมือ ๒๐ คน ๆ ละ ๖ สลึง

(๕) จงทำบัญชีรับและจ่ายต่อไปนี้

จันมี แซ่ลิ้ว รับเหมาก่อถนนสายหนึ่ง ได้เงิน
จากผู้จ้าง ๔ ครั้ง ๆ แรก ๒๕๔ บาท ครั้งที่ ๒ เงิน
๑๐๘ บาท ครั้งที่ ๓-๔ รวมกัน ๔๐๐ บาท

การก่อกถนนนั้น จันมีเสียค่าอิฐ ๓๐๐๐ แผ่น
เงิน ๓๐ บาท ค่าทราย ๑๒ เกวียน ๆ ละ ๑๒ บาท
ปูนขาว ๑๐ เกวียน ๆ ละ ๒๕ บาท ค่าอาหารกลาง
วัน ๓ บาท ๒๕ สตางค์ ปูนซีเมนต์ ๑๐ กระสอบ
กระสอบละ ๕ บาท ๒๕ สตางค์ ค่าแรงลูกจ้างวัน
ละ ๑ บาท ๒๕ คน ค่าแรงวันละ ๖ สลึง ๑๐ คน
ค่าแรงวันละ ๓ บาท ๓ คน

- (๖) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ กองกรรมการ
จังหวัดปราจีนบุรี ได้รับงบประมาณค่าใช้สอย
ต่างๆ เงิน ๖๕๐ บาท ในระหว่างเดือนนั้นกอง
กรรมการซื้อเครื่องเขียนต่าง ๆ เงิน ๑๒๐ บาท
๒๕ สตางค์ ค่าพาหนะกรรมการอำเภอไปตรวจ
ราชการ ๓๔ บาท ๖๕ สตางค์ ค่าตราไปรษณียากร
๑๐ บาท ๑๖ สตางค์ ค่าเช่าบ้าน ๒ เดือนเงิน ๑๖ บาท
- (๗) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ กองกรรมการ
มณฑลปราจีนบุรี ได้รับงบประมาณค่าใช้สอยต่างๆ
เงิน ๑๕๘๐ บาท ในระหว่างเดือนนั้นซื้อเครื่องเขียน
ต่างๆ เงิน ๒๖๐ บาท ค่าอุดหนุนวิชาครู ๒ เดือน
๕๐ บาท ค่าพาหนะกรรมการอำเภอไปตรวจราชการ
๓๐ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าเช่าบ้าน ๒ เดือน
เงิน ๑๐๘ บาท ค่าตราไปรษณียากร ๓๐ บาท
๒๐ สตางค์
- (๘) นายเม่งกี ตันวนิช รับเหมาทำบ้านหลังหนึ่ง เริ่ม
ลงมือทำแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ สำเร็จ
วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ เหมมาเป็นเงิน
๒๗๐๐ บาท กำหนดให้แล้ว ๒ เดือน

รายจ่าย ค่าจ้าง นายงาน คนหนึ่งวันละ ๓ บาท
ลูกจ้าง ๓ คน ๆ หนึ่งวันละ ๑ บาท และต้องใช้ไม้
ฟันและเครื่องบนรวมไม้ ๓๐ ยก ราคาขายละ ๒๓ บาท
ค่าเสา ๒๐ ต้น ๆ ละ ๖ บาท ค่าตาปู ๔ ถึง ๆ ละ
๕ บาท ๒๕ สตางค์ ค่าสังกะสี ๒๕ หาบ เงิน ๑๒๐ บาท
ค่าสีต่าง ๆ เงิน ๑๒๐ บาท ค่าปูนซีเมนต์ ๒ กะสอบ
๑๐ บาท ๕๐ สตางค์

- (๘) เมื่อวันที่ สิ้นเดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ร้านกิมกี
ช่างทอง ตลาดจังหวัดฉะเชิงเทรา ขายสร้อยคอ
๕ สาย ราคาสายละ ๑๒ บาท และชั้นเงิน ๔ ชั้น
ชั้นละ ๘ บาท ๕๐ สตางค์ ขายทองใบ ๕ บาท
ราคาบาทละ ๒๓ บาท ๑๕ สตางค์ ขายแหวนเพชร
วงหนึ่ง เงิน ๑๕๐ บาท

ซื้อทองใบหนัก ๑๒ บาท ราคาบาทละ ๒๓.๒๕ บาท
ซื้อต่างหูเพชร ๔ คู่ ๆ ละ ๑๐๐ บาท ให้ค่าลูกจ้าง
ทำเครื่องทอง ๔ คน ๆ ละ ๓๐ บาท ค่าเช่าบ้าน
๑๕ บาท ค่าอาหาร ๔๐ บาท

- (๑๐) จงทำบัญชีรับจ่ายต่อไปนี้

แม่ค้าคนหนึ่งนำเงินไปซื้อของ มาใส่ร้าน เงิน
๑๕๐ บาท และวันหลังนำเงินไปอีก ๒๐๕ บาท

แม่ค้าซื้อของได้คือ หัวหอม ๒ หาบ ราคา
 หาบละ ๑๐ บาท ๒๕ สตางค์ หัวกะเทียม ๓ หาบ
 หาบละ ๓ บาท ๗๕ สตางค์ ซื้อผักต่าง ๆ เงิน ๗ บาท
 ซื้อไข่เค็ม ๒๐๐ ฟอง เงิน ๑๐ บาท ซื้อปลาเค็ม
 ๕๐ ตัว เงิน ๑๕๐ บาท ซื้อน้ำปลาอย่างดี ๓๐ ไห
 ราคาไหละ ๒ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าจ้างคนพายเรือ
 ๑ บาท ๕๐ สตางค์ ค่าเช่าเรือ ๒ วัน ๕๐ สตางค์

ด. 36

(สำเนา)

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๒๑/๒๔๗

วันที่ ๑๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

หนังสือเลขประถมปีที่ ๔ ของอำมาตย์ตรี

พระเสริมวิชาพูล พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวนหนึ่งพันฉบับ
ใน พ.ศ. ๒๔๗๒

กระทรวงธรรมการได้ตรวจเห็นชอบ และอนุญาต
ให้ใช้ในโรงเรียนของกระทรวงธรรมการแล้ว ในประเภท
หนังสือแบบเรียน

(ลงพระนาม) ชานีนิวัต มหาอำมาตย์เอก

เสนาบดีกระทรวงธรรมการ

(ใบอนุญาตนี้ เฉพาะคราวพิมพ์คราวหนึ่ง ๆ)